

Proč tady roste tráva,
je vysvětlující kampaň k nové povinnosti ponechat na pozemcích úhory

▶ STR. 10

Živočišná výroba
je neoddelitelnou součástí zemědělství a je potřeba o jejím významu mluvit

▶ STR. 16

Evidence
a dohledatelnost jako cesta k dalšímu zlepšení manipulace s přípravky na ochranu rostlin

▶ STR. 34

KAŽDÉ VYDÁNÍ AGROBASE můžete mít v **PŘEDSTIHU** ve vašem e-mailu, objednávky na www.akcr.cz

AGRObase ZPRAVODAJ

24. SRPNA
2023

**INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ
KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY**

VYCHÁZÍ JAKO MĚSÍČNÍK
www.akcr.cz Sledujte nás i online

Hon na větší a střední podniky odnášejí všichni zemědělci

Diskuse, kdo může za růst cen potravin, neberou konce. Ze zneužívání situace jsou neprávem obviňováni zemědělci. „Proti 8 zahraničním obchodním řetězcům stojí 30 tisíc individuálních zemědělců s neporovnatelným obratem, a tedy vyjednávací silou. Je jasné, kdo určuje cenu,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Čeští zemědělci údajně v minulém roce zneužívali situace k tomu, aby dosáhli pohádkových zisků, které jim zaplatili spotřebitelé. Co na to říkáte?

Takový argument by možná dával smysl, kdyby všechny potraviny na pultech našich

obchodů byly domácího původu a kdyby zároveň zemědělci za svoji produkci dostávali férově zaplacenou. Nyní platí, že Česká republika je v mnoha komoditách výrazně nesoběstačná, téměř dvě třetiny spotřeby vepřového masa musíme dovážet a situace je ještě horší u mnoha druhů ovoce nebo

zeleniny. Tzn. potraviny se tu možná prodávaly draho, ale čeští zemědělci s tím měli pramálo společného. Do obchodů dodávají zemědělci asi 3–5 % na přímo, bez dalšího zpracování. Typicky se jedná o ovoce, zeleninu nebo třeba brambory. U brambor vidíme již mnoho let cenu zemědělských výrobců, tedy cenu,

za kterou prodáváme my, kteří neseme veškeré riziko (počasí, škůdci, rostoucí náklady na uskladnění) na úrovni 4–6 Kč za kilogram. Na pultech je to úplně jiný příběh a obchod, který si naopak riziko minimalizuje (třeba i tím, že za neprodané zboží nezaplatí dodavatel), prodává za trojnásobek ceny. Například u pečiva cena obilí tvoří asi 10–15 % celkové ceny. Zbytek jsou energie, lidská práce, logistika atd. Nepopíratelným faktem zůstává, že Česká republika zaznamenala v minulém roce skokový růst cen energií s dopadem na konečné odběratele, ale také distributory a dodavatele.

Vláda nedokázala na rozdíl od okolních zemí pružně zareagovat a ceny energií zastropovala pozdě a zároveň na úrovni, která byla vyšší než u okolních zemí. Jaký to mělo dopad na zemědělské a potravinářské provozy?

Smutným výsledkem byl krach mnoha menších firem a závažné potíže v energeticky náročných oborech, jako byly malé pekárny, nebo pěstování ovoce a zeleniny, chov prasat či drůbeže. Propad v energeticky náročných oborech potvrzuje také statistika. Klesly stavy prasat a drůbeže, došlo k poklesu ploch ovocných sadů a také ploch se zeleninou. Pokud by k zastropování cen nedošlo, mohly být důsledky ještě horší. Odvolávat se dnes na celkový výsledek poľní výroby a například produkci mléka v roce 2022 je irelevantní. Tento rok byl unikátní. Za prvé sektor těžil z dlouhodobého průměru nižší ceny na straně vstupů při zakládání porostů v roce 2021, jako

byly ceny osiv, hnojiv, lidské práce, pohonných hmot a dalších energií. Za druhé prodej ze sklizně z těchto porostů v době, kdy byl vlivem světové poptávky způsobené nervozitou a obavami, velký zájem o komodity a jejich cena neočekávaně prudce vzrostla, a to na cca 1,5–2násobnou úroveň dlouhodobých průměrů.

Situace v letošním roce je přitom zcela opačná. Zemědělci zakládali porosty s mnohem vyššími náklady, zatímco současná cena je dokonce nižší než v roce 2021. Jenom na tržbách u obilovin a olejnin se může v meziročním srovnání jednat o propad v řádech desítek miliard. Obdobná situace byla v odvětví výroby mléka, kde se do ekonomiky roku 2022 promítala nízká úroveň vstupů, tedy například spotřeba krmiva vyráběného za staré, nižší náklady a současně vyšší poptávka po mléčné surovině. Prvovýrobci tak byli schopni realizovat mléko za cenu na úrovni 12–13 Kč/l. Současné ceny zhruba na úrovni 10,50–11 Kč/l však již jsou za zvýšených vstupních nákladů, které už ani nepokryjí vlastní rentabilitu výroby. V České republice se ročně vyrobí přes 3 mld. litrů mléka, což jsou při 1 koruně ztráty na litr velmi jednoduché počty.

Ziskovost vybraných podniků a hospodářský výsledek sektoru za rok 2022 jsou údaje, které absolutně nezohledňují strukturální nevyrovnanost a problémy jednotlivých odvětví. Jednoduše řečeno, obilí a řepka prodávané v roce 2022 za vyšší ceny se nepromítají do speciál-

ních odvětví, jako je chov prasat, pěstování zeleniny či ovoce, jejichž stavy a plochy nadále rapidně klesají a Česká republika je v těchto případech odkázaná na dovozy. Odráží se zde nejistota výrobců a zpracovatelů z nejasné budoucnosti, možných scénářů vývoje, neochota nadále investovat do ztrátových provozů. Do toho se promítá ještě záměr šetřit právě tam, kde jsou největší problémy, tedy v rámci systémových národních dotací, které jsou již v letošním roce sníženy na téměř poloviční úroveň, přičemž pro rok 2024 se počítá s dalším výrazným snížením.

A co médiu prezentovaný názor o velkých českých zemědělci, kteří drží obchodníky pod krkem?

Co se týká cen potravin na pultech, malí i velcí zemědělci na ně mají jen omezený vliv. Promítají se do nich náklady a přírážka zpracovatelů, náklady na přepravu, náklady na skladování, a především náklady a přírážka velkých obchodních řetězců. 90 % domácího maloobchodního prodeje potravin ovládá podle nedávné analýzy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže osm zahraničních subjektů, přičemž jen podíl dvou velkých německých skupin Schwarz (Lidl a Kaufland) a Rewe (Billa a Penny) činí 51 %. Proti těmto osmi obchodním řetězcům stojí 30 tisíc individuálních zemědělců s neporovnatelným obratem, a tedy vyjednávací silou. Je jasné, kdo určuje cenu. Velkých podniků podle definice EU, tedy více než 250 zaměstnanců a obrat nad 1,25 mld. Kč ročně je u nás minimum. I ti největší s přehledem do zpracování potravin jsou pak na evropském trhu „malí páni“. Obecně platí, že obchodník může českého dodavatele kdykoliv nahradit zahraničním, zatímco větší výrobce je odkázaný na odbyť u tuzemského obchodníka a těžko bude při vyjednávání vyhrožovat nějakou alternativou.

Když jsou na tom podle Vás všichni čeští zemědělci podobně, jak si vysvětlujete honbu na větší a střední zemědělce?

V tom se bohužel obtížně orientujeme i my. Sice se tady neustále mluví o rozdělování na malá, střední a velká hospodářství, ale co je vlastně klíčem pro toto konkrétní rozdělení? Kdyby to byla výměra půdy, kam zařadit podniky specializující se pouze na živočišnou výrobu. Pokud zohledníme počet zaměstnanců, jak budeme pohlížet na podniky zaměřené na klasickou poľní výrobu nebo obecně rostlinnou výrobu, kde je největší nápor práce během letních měsíců a jsou na ni najímání sezonní pracovníci? Následkem toho dochází až k segregaci některých podniků, ale její důvod nám dosud vlastně nikdo pořádně nevěstlil. Nejvýraznějším projevem tohoto trendu je nastavení míry redistributivní platby, která je přidělována na prvních 150 hektarů podniku. Agrární komora není v principu proti a vždy jsme to takto říkali. Ale proč musí být nastavena na úrovni 23 %, když evropský průměr činí 10–12 %?

Jsmo v tomto ohledu extrémem, který vznikl v rychlosti, na politickou objednávku a bez řádné diskuse s odbornou zemědělskou veřejností. Očekáváme proto alespoň předložení studie, jaké konkrétní dopady má současné nastavení redistributivní platby na tuzemské produkční zemědělce větší a střední velikosti. My je vidíme v každodenní praxi našich členů. Proto také apelujeme, aby byl v tomto ohledu změněn národní Strategický plán pro provádění Společné zemědělské podniky EU, pro což je příležitost vždy po roce a o změně se rozhoduje na Ministerstvu zemědělství právě teď. V minulosti bylo hlavním úkolem zemědělských dotací zmírnit rozdíly mezi starými členskými zeměmi EU a novými, kam patřila i Česká republika. Paradoxně dnes bohužel dochází k opačnému trendu a dotace přispívají spíše k prohloubení rozdílů mezi jednotlivými evropskými státy.

Přesuňme se od vizí zase k aktuálním problémům. Jak hodnotíte letošní průběh žní?

Žně postupují výrazně pomaleji než v loňském roce. Nedávné deště přispěly k jejich dalšímu zpomalení, protože polehlé a vlhké porosty se sklízí velmi obtížně a hrozí zhoršení kvalitativních parametrů úrody. Následně je nutné dosoušení obilí, což znamená další náklady. Do té doby se na většině republiky podařilo sklízet jen menší část porostů, a to, co se sklízí, teď bude patřit do krmné kvality. Problémem je hlavně obsah dusíkatých látek, který kromě počasí ovlivnilo třeba u nás konzervativnější přihnojování kvůli vysoké ceně minerálních hnojiv, v sousedním Německu zase přísné regulace, které omezují hnojení dusíkem. Se stejnou nepřízní počasí se totiž potýkají i jinde v Evropě a navíc kvůli tlaku environmentalistů, někde vládní politice, kdy se farmářům na Západě platí za zavření chovů, ale i třeba kvůli generační výměně se snižuje rozměr živočišné výroby. Výsledkem je málo potravinářské pšenice a hodně krmné, kterou bude ale obtížnější zkrmit. I proto jde v posledních týdnech cena krmné pšenice dolů, zatímco potravinářská bude dost možná získávat na hodnotě.

Jaká je situace v živočišné výrobě u nás?

Živočišná výroba je typickým příkladem, na kterém se projevuje chybějící dlouhodobá vize českého zemědělství. Agrární komora České republiky varovala na základě ohlasů z členské základny, že dochází k postupnému útlumu živočišné výroby, která je náročná na náklady i každodenní péči o zvířata. Provedli jsme dotazníkové šetření mezi chovateli prasat, z něhož vyplynulo, že více než polovina oslovených plánuje úplně skončit do konce roku 2030. Podobně tristní je také situace v chovech drůbeže, se kterým plánuje skončit v příštích letech desetina dotázaných podniků. K takto razantnímu rozhodnutí nutí české zemědělce podle našich průzkumů především dlouhodobě nízké výkupní ceny, do kterých nemohou promítat rostoucí náklady, a stále omezenější možnosti odbytu kvůli levným

a předotovaným dovozům ze zahraničí. Že to z naší strany nebyly plané řeči, ukazují ostatně už i oficiální statistiky.

V České republice je chováno nejméně prasat za posledních 100 let. Přitom v odchovu selat se Česko řadí mezi přední státy Evropy. Počet kusů chované drůbeže klesl v roce 2022 meziročně o 8 %. Snižující se počty těchto zvířat budou mít za následek ještě nižší soběstačnost Česka u vepřového a drůbežního masa a produktů z nich. Pokud je toto naším cílem a skutečně to odpovídá společenské poptávce, dobře. Ale pojďme si to říct na rovinu a čeští zemědělci se tomu přizpůsobí a budou se věnovat něčemu jinému. Jsme často obviňováni ze zbytečného strašení veřejnosti, což – jak jsem nyní ukázal – neděláme. Mnohem horší jsou ale plané sliby nebo činy od lidí bez zkušeností, zemědělského vzdělání nebo bez dostatečné sebereflexe, aby si nechali poradit od odborníků, a přitom rozhodují o budoucím směřování českého zemědělství.

Odborníkem v oboru zemědělství není ani nový ministr, je to tedy pro vás špatná zpráva?

Odborné znalosti ministra zemědělství jsou jistě výhodou, obzvlášť, pokud se nějakou dobu sám pohyboval v praxi. Zemědělství jako takové je ale komplexní sektor, který zahrnuje rostlinnou výrobu, živočišnou výrobu nebo třeba lesnictví, a není možné, aby jedna osoba byla plnohodnotným odborníkem na vše. Navíc každé odvětví se každoročně potýká s jinými problémy a nachází se v jiné situaci, tudíž je potřebné, aby byl ministr obklopen odborníky v oboru, kteří mu podají relevantní informace a pomohou mu nezaujatě se rozhodnout.

Co od nového ministra zemědělci očekávají a požadují?

Předně chceme, aby s námi nejenom komunikoval, ale také za nás bojoval. Na stole je například úvaha o zvýšení pachtovného na státní půdě, které přichází v nevhodnou dobu, bez diskuse se zemědělci a které může ještě více vychýlit už tak ohrožený trh s půdou. S tím přímo souvisí převod pozemků s nevyjasněným vlastním, o které se během 30 let samostatné republiky nikdo nepřihlásil. Podle vyjádření SPÚ to má být cca 20 tisíc hektarů, které budou od 1. 1. 2024 pod jeho správou. Zatím chybí jasná metodika, která by zemědělcům říkala, jak mají postupovat, tedy jaké jsou jejich povinnosti. Jde zejména o riziko prodloužení v platbách vůči státu, protože některé dotační tituly vyžadují vůči státu bezdlužnost. Zásadní je pro nás kontrolní a sankční systém vyplývající z jednotné žádosti. Panuje obrovská nejistota ohledně výplat podpor včetně finálního termínu.

V tržně rozkolísaném roce, jako je tento, kdy je cena hlavních komodit nízká a náklady vysoko bude z hlediska cash flow zásadní, aby právě podpory za veřejné služby byly vyplaceny včas. Dále tu máme téma nastavení erozní ohroženosti, což s sebou přináší nová pravidla, kterými by se měli zemědělci řídit už za rok. Ne každý disponuje drahou zemědělskou technikou, ne každý má možnost dělit půdní bloky tak, aby zachoval přístupnost pozemků. Pořád jsou tu také ukrajinské dovozy na jednotný trh, které přispívají k nižším výkupním cenám obilovin, a především nesystemové a nerovné řešení v podobě prakticky bezpodmínečné kompenzace pro vybrané členské státy. Je toho zkrátka hodně a společně nás čeká spousta práce. Já ale věřím, že tam, kde je vůle, najde se i cesta, a na místo prázdného kritizování je třeba přicházet s návrhy řešení a společně konat.

redakce Agrobaze

Hodnocení průběhu žní a stavu na trhu s obilím

Letošní vegetační rok u obilovin, ale i dalších zemědělských plodin se nese především v duchu nepředvídatelného průběhu počasí. Jaro mělo studený a pozdní nástup, což se podepsalo i na setí a následném vzcházení porostů jařin a růstu ozimých plodin.

Poté došlo v některých oblastech ke kombinaci vysokých teplot a zásadního nedostatku srážek, jejichž objem byl hluboko pod každoročním průměrem. Do vlastních sečí pak vstoupily přívalové deště, následkem čehož docházelo k polehávání porostů a místy ke znehodnocení úrody. Přes uvedené komplikace regionální

rozdíly a zpoždění prací očekáváme letos výnosově průměrný rok a nedostatek kvalitních obilovin z české domácí produkce jednoznačně nehrozí. Na hodnocení žní je ale třeba počkat až na jejich úplný konec, protože k polovině srpna byla z celkové letošní výměry obilovin sklizena zhruba polovina ploch (viz tabulka).

Problémem zůstává nedostatek kapacit pro uskladnění obilovin kvůli bezcelnímu dovozu produkce z Ukrajiny. Zatímco koncem června u nás bývá na skladě obvykle milión tun obilovin, v letošním roce je to až trojnásobek. Důvodem je mimo jiné také pokles stavů praset a drůbeže, kvůli čemuž není třeba takový objem pro výrobu krmiv.

Žně 2023, postup sklizně celá ČR

Stav ke dni: 13. srpna 2023	Obiloviny celkem	Řepka
Celkově ke sklizni (ha)	1 245 085	379 943
Sklizeno ke dni aktualizace (ha)	709 178	345 986
Podíl sklizených ploch (%)	57	91
Celkově sklizeno (t)	4 529 042	1 179 701
Průměrný výnos (t/ha)	6,39	3,41

Zdroj: SZIF; ČSÚ

Kvůli převisu nabídky obilovin nad poptávkou mají zemědělci obavy také kvůli možnostem odbytu za odpovídající ceny. Například cena pšenice jakožto hlavní obiloviny na burze meziročně klesla o 23 % a řepka o 30 %. Pěstitelé jsou tak v nezáviděníhodné situaci, protože v době zakládání porostů na podzim loňského roku se potýkali s vysokými náklady, které se jim teď nemusí vrátit.

Úřad AK ČR

Ministr vyzval eurokomisaře Wojciechowského k aktivnějšímu řešení situace s komoditami

Ruská válka na Ukrajině dopadá na evropské, tedy i naše zemědělce. Aktuálně je nejvíce trápí sekundární dopady zvýšeného exportu zemědělských komodit z Ukrajiny.

Jde především o velký nárůst dovozů obilovin a drůbežního masa. Proto ministr Marek Výborný (KDU-ČSL) požádal eurokomisaře Janusze Wojciechowského, aby tuto situaci řešil. Ministr Výborný také znovu nabídl svou účast v diskusích k aktuálním tématům.

„Během setkání se zemědělci jsme často hovořili o zvýšeném exportu zemědělských komodit z Ukrajiny. Vnímám jsem jejich obavy z této situace. Proto jsem dnes poslal dopis eurokomisaři Januszi Wojciechowskému, ve kterém ho žádám o řešení tohoto problému. Musíme vyřešit logistiku, kapacity transportních cest do třetích zemí, trasování produkce a musíme garantovat potravinovou bezpečnost dovážených komodit a více posílit distribuci do vybraných regionů. Také je potřeba podpořit transport, který snížil tlak na evropský prostor. Důležité je rovněž znát informaci o monitoringu aktuálních zásob a přípravě možných krizových opatření pro

nadcházející období,“ řekl ministr zemědělství Marek Výborný.

Česká republika patří od začátku ruské agrese na Ukrajině k významným podporovatelům Ukrajiny a v této podpoře bude pokračovat. Při řešení rozkolísané situace na evropských trzích se zemědělskými komoditami upřednostňuje hledání celoevropského řešení před jednostrannými, které nakonec přinesou potřebný efekt všem.

„V současné situaci je podle mě nezbytné zaměřit se i na dlouhodobější výhled. S ohledem na probíhající sklizeň musím opakovaně upozornit na přetrvávající druhotné dopady na část vnitřního trhu EU včetně České republiky. Vnímám některé pozitivní změny ve struktuře produkce a vývoji cen, nicméně aktuální čísla i nadále nejsou z hlediska obchodní bilance zasažených komodit příznivá,“ uvedl v dopise ministr Výborný.

Z hlediska kvality potravin pro všechny spotřebitele je nezbytné zajistit dostatečné kontrolní mechanismy, které platí pro evropské producenty i pro dovoz ze třetích zemí. Pro zajištění tohoto spravedlivého přístupu je ze strany Evropské komise nezbytná reálná kontrola dodržování těchto požadavků i při dovozu produkce z Ukrajiny.

Nárůst dovozu zejména u obilovin dosahuje více než 30 % ve srovnání s předešlým obdobím. Obdobná situace přetrvává v sektoru drůbežního masa. Hlavní příčina současné situace je ve velkém zvýšení nabídky nad poptávkou na trzích EU, která byla způsobena dovozem ukrajinské produkce, a to především obilovin. Proto je nezbytné tuto situaci řešit na celoevropské úrovni, a to zajištěním funkčnosti koridorů solidarity.

Vojtěch Bílý
tiskový mluvčí Ministerstva zemědělství

Nesouhlas se snížením národních dotací

Agrární komora zaslala jménem prezidenta Jana Doležala dopis ministrovi zemědělství Marku Výbornému, v němž se vyjadřuje k řešení nastavení národních dotací pro rok 2023, 2024 a 2025. Obsahem dopisu byly zásadní argumenty, proč Agrární komora České republiky požaduje plošné zachování národních dotací s roční alokací ve výši alespoň 3,7 mld. Kč a řešení úspor mimo tuto část výdajů.

Prezident Doležal zde konstatuje, že dlouhodobě byla roční alokace na podporu těchto specifických činností ve výši 5 mld. Kč, avšak v letošním roce došlo ke snížení na pouhých 2,7 mld. Kč. Přitom podle našich propočtů a potřeb praxe je minimální hranice pro zachování významu a efektu podpor alespoň v objemu 3,7 mld. Kč. Důvodem je, že každý titul národních dotací má specifická pravidla a cíle, přičemž chovatel či pěstitel musí vynaložit určité náklady, aby takto nastavené cíle splnil. Podpory tedy slouží k pokrytí části těchto nákladů. Navíc většina jednotlivých titulů je koncipována tak, že pro jejich naplnění je potřeba dlouhodobý proces, tudíž není možné, aby se dotační tituly měnily z roku na rok, pouze na základě politických rozhodnutí.

Jak prezident Doležal uvedl: „Velká část podpor směřuje do odvětví živočišné výroby, aby bylo možné zachovat jejich kvality a rozměr, přičemž nároky na chovatele neustále rostou a to samé platí pro speciální rostlinnou výrobu. Pokud tyto obory nepodpoříme, dojde k ještě větší orientaci zemědělců na plošnou polní výrobu a Česká republika bude o to více závislá na vývozu obilovin a olejnin a dovozu speciálních komodit. Zemědělskou produkci navíc nebude možné bez živočišné výroby v tuzemsku zpracovat a vytvářet tak přidanou hodnotu.“

Zároveň je nezbytné konstatovat, že všechny tituly národních dotací prochází řádnou notifikací Evropské komise a plně tak slouží svému účelu a potřebám. Po kontrole ze strany Nejvyššího kontrolního úřadu došlo k významnému zpřísnění pravidel a administraci provádí Státní zemědělský intervenční fond, který má na zemědělce vysoké nároky v přísném systému kontrol a nedochází tak v tomto směru k pochybením.

Obdobné dotace poskytují také ostatní členské země Evropské unie. Například v Polsku bylo vyplaceno 4 mld. eur za rok, to znamená podporu 6 100 Kč na hektar zemědělské půdy. V ČR by současná podpora 2,7 mld. Kč tvořila 600–700 Kč na hektar zemědělské půdy. I na Slovensku, kde byly podpory vždy nižší,

mají schválenou národní podporu 122 mil. eur, což znamená přibližně 1 670 Kč na hektar.

Prezident zároveň zdůraznil: „Dalším silným argumentem je fakt, že kladný hospodářský výsledek dosažený v zemědělství v letech 2021 a 2022 se bohužel netýkal živočišné výroby a speciální rostlinné výroby, tyto sektory byly ve ztrátě, podniky od nich odstupují a jejich produkce tak neustále klesá. Jen za rok 2022 se podle oficiálních statistik snížily stavy drůbeže meziročně o 8 % na 23,8 mil. ks, stavy prasat meziročně o 11 % na 1,3 mil. ks a plochy ovocných sadů se za posledních dvacet let snížily o 33 % na 12 225 hektarů. V reakci na to roste význam národních podpor a nelze proto uvažovat o jejich dalším krácení, či dokonce zrušení.“

Jako náhradu za peníze z národního rozpočtu navrhuje komora využít nečerpané finanční

prostředky v rámci Národního plánu obnovy. Odhadovaná úspora by dosáhla cca 1,5 mld. Kč za rok. Dále lze pro roky 2023 a 2024 snížit kofinancování Program rozvoje venkova z důvodu posunu nároku na financování investičních dotací, kde se budou podávat žádosti o platbu až po ukončení investice. To bude podle kvalifikovaných odhadů ve velké míře spíše v roce 2025 a odhad roční úspory činí cca 3 mld. Kč. V krizovém období je třeba dostát také veřejnému slibu vlády realizovat nařízení o snížení osobních nákladů o 10 % v rámci Ministerstva zemědělství a organizací, které pod něj spadají, především tam, kde v předchozím období k razantnímu snížení nedošlo. Závěrem dopisu Agrární komora České republiky také nabídla možnosti setkání a spolupráce nejen k tomuto závažnému tématu.

Úřad AK ČR

Nesouhlas se zvýšením daně

V rámci projednávání tématu ozdravování státních financí byl dne 14. července 2023 odeslán na všechny poslance společný dopis prezidenta Agrární komory ČR (AK ČR) Jana Doležala a předsedy Asociace soukromého zemědělství ČR (ASZ ČR) Jaroslava Šebka ve snaze podpořit odmítnutí navýšení daně z nemovitosti.

Obsahem dopisu tak byly argumenty, které udávají, proč AK ČR i ASZ ČR zásadně nesouhlasí s návrhem změn zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí. Pro české zemědělce představuje největší problém návrh, který výrazně zvyšuje daně z věcí nemovitých pro novou kategorii nazvanou zemědělské pozemky, tedy v reálu pro ornou půdu, chmelnice, vinice, ovocné sady či trvalé travní porosty a znamená tak především faktické daňové zatížení zemědělských podnikatelů s potenciálem snížení jejich konkurenceschopnosti vůči zemědělcům v jiných členských zemích Evropské unie.

Všichni poslanci Poslanecké sněmovny Parlamentu tak dostali do odborné diskuse k jednotlivým opatřením fakta, která se bezprostředně dotýkají zemědělského podnikání všech forem a velikostí. Zdůrazněno bylo, že půda je základním výrobním prostředkem každého zemědělce a udržení půdní držby v českých rukou je základem potravinové bezpečnosti. Obecně platí, že zemědělci hospodaří na vlastní půdě zhruba z 30 %. U soukromých zemědělců hospodařících na menších výměřích je toto číslo zpravidla vyšší a často může přesahovat úroveň 50 %. Navýšení daně z věcí nemovitých tak má paradoxně nejcitelnější dopad právě na tuto skupinu. Plánované opatření tak přímo jde proti vládnímu prohlášení, které jednoznačně hovoří o podpoře malých a středních zemědělců. Ačkoliv by podle zákona měl daň platit vlastník, je běžnou praxí, že pachtovné se obvykle stanovuje jako tržní nájem plus daň, na kterou pachtýř přispívá plátcí daně, tedy vlastníky. Jakékoliv navýšení daně z věcí nemovitých pro zemědělské pozemky tak ve výsledku znamená další navýšení nákladů pro zemědělské podnikatele. Navýšení daně by mohlo vést k dalšímu urychlení prodeje zemědělských pozemků hospodařících vlastníků subjektům především s investičním a spekulativním kapitálem, které již nyní systematicky tuto půdu nakupují, a dojde tak k další nežádoucí koncentraci vlastnictví půdy včetně nežádoucího přesunu vlastnictví do zahraničních rukou. To velmi pravděpodobně způsobí řadu negativních společenských jevů, které bude muset stát v budoucnu nákladně a složitě řešit.

Dalším argumentem, který obě organizace zdůraznily, je to, že stát dosud nezajistil plná

práva vlastníků zemědělské půdy. V situaci, kdy ani 30 let po revoluci stát nedokázal u významné části ploch zpřístupnit pozemky a vjasnit vlastnické vztahy, považujeme zvýšení daní z nemovitostí za tyto zemědělské pozemky za neobhajitelné a nemorální. Pozemkové úpravy na velké části katastrů stále neproběhly a mnoho zemědělců nemůže využívat svůj majetek či je dlouhodobě nuceno využívat náhradní pozemky.

U otázky zvýšení daně z nemovitostí je třeba zásadně rozlišovat ekonomický potenciál daných kategorií nemovitostí. V ČR se prakticky dlouhodobě nenachází žádná neobdělávaná zemědělská půda, což vedle důvodů spočívajících v podmínkách Společné zemědělské politiky EU ovšem také potvrzuje skutečnost, že zemědělská půda je již nyní daňově zatížena motivačním způsobem, neboť nutí své vlastníky, aby byly jejich majetky ekonomicky využívány. Zároveň se má daň zvyšovat i u tzv. neproduktivních ploch, které negenerují žádné příjmy a zemědělci je nemohou využívat. Daň z nemovitosti by v principu měla odpovídat ekonomickému potenciálu hospodaření. Naproti tomu současně zdanění například staveb zejména ve městech je na takové úrovni, která umožňuje ponechávat mnohé nemovitosti dlouhá léta nevyužívané a namísto toho, aby sloužily svému účelu, což je například řešení palčivé bytové otázky. Je tedy evidentní, že určitý typ nezemědělských nemovitostí je dnes využíván jen jako zajištěné investice pro jejich majitele bez nutnosti využívání takových objektů. Nejen z tohoto důvodu je proto logické legislativně výrazně rozlišit a zatížit majetkovou daní také podle ekonomického potenciálu daných kategorií nemovitostí. Navíc v případě například zemědělských pozemků v suchých nebo jinak klimaticky postižených regionech, jejichž počet v posledních letech roste, je jejich ekonomický potenciál v zemědělské výrobě (tj. výnosnost) již nyní velmi eliminován a v případě navýšení daní by mnohde pro vlastníky a zemědělce znamenal dostat se do záporných ekonomických čísel.

V dopise bylo dále konstatováno, že nelze opomenout environmentální hledisko potenciálního navýšení daně. Zemědělci hospodařící v režimu ekologického zemědělství anebo v tzv. oblastech s přírodním znevýhodněním mají kvůli nižší intenzitě produkce ztíženu

možnost fungovat čistě na tržních principech. Pro ně jsou určeny speciální environmentální podpory v rámci Programu rozvoje venkova, které však budou navýšením daně z věcí nemovitých de facto zdaněny. Pokud navíc nedojde k osvobození tzv. neplodných ploch od daně z nemovitostí, nastane velmi pravděpodobně situace, kdy budou zemědělci tyto pozemky, na nichž jsou z většiny krajinné prvky a jiné environmentálně přínosné plochy, prodávat nebo o ně přestanou pečovat, protože tyto plochy pro ně nemají žádný ekonomický přínos, spíše naopak. Fragmentace krajiny a přítomnost neproduktivních ploch a krajinných prvků je přitom jednou z deklarovaných priorit na národní i evropské úrovni.

Opomenout nelze ani to, že v ČR je v porovnání s jinými státy výše daně z nemovitosti pro zemědělské pozemky relativně vysoká. Přitom jedním z používaných argumentů Ministerstva financí k navýšení daně z věcí nemovitých je nižší úroveň vůči jiným členským státům. To je nicméně informace vytržená z kontextu. Nejenže nebere v potaz rozdílnou výši zemědělských podpor v těchto členských státech, a zde podotýkáme, že ČR má aktuálně nejnižší základní platbu pro stabilizaci příjmů v EU, ale také nediferencuje budovy, stavební parcely a zemědělské pozemky. Příkladem mohou být jiné členské státy EU jako sousední Polsko, které má výrazně nižší daň z nemovitých věcí u zemědělské půdy v návaznosti na zvláštní režim podle úrodnosti daného pozemku, Maďarsko, které daň ze zemědělských pozemků zrušilo, nebo Slovensko, kde je výše daně v kompetenci jednotlivých obcí a mnohdy se výrazně liší i v rámci samotného Slovenska. Zásadně nezohledněna je také skutečnost, že mezi pozemky, na něž je připravena zvýšená daň, je lesní půda po kůrovcové kalamitě. Zvýšení daní z nemovitostí se tak v záměru přímo týká také lesní půdy, která na plochách zasažených nedávnou kůrovcovou kalamitou pro své vlastníky znamená pro další desetiletí pouze náklady bez možnosti generovat jakýkoliv zisk.

Stát by měl jednoznačně vzít v úvahu, že zemědělci se v tuto chvíli nacházejí v nelehké situaci, která narušila, až na určité výjimky, relativně klidný a predikovatelný vývoj trhu. Ve vazbě na covidovou pandemii a válku na Ukrajině jim v posledních letech skokově narostly náklady, zatímco míra zemědělských

podpor v souvislosti s úsporami rozpočtu Evropské unie naopak stagnuje. Jsme v situaci, kdy výrobní faktory jako pohonné hmoty a minerální hnojiva jsou momentálně na stabilní úrovni, u dalších proměnných, jako je cena práce či cena zemědělské půdy to neplatí. Pro ilustraci, právě cena půdy se od roku 2014 zvýšila ze 139 tis. Kč za hektar zemědělské půdy na 334 tis. v roce 2022, což je tedy nárůst téměř 150 %. Mzdy v zemědělství vzrostly

od roku 2014 z průměrné měsíční částky 23 743 Kč na 36 735 Kč v roce 2022 (což je 65% nárůst). Právě tyto dvě položky v souvislosti s inflací a vyšší poptávkou po konzervativních investicích, jako je nákup zemědělské půdy, neustále rostou.

Zároveň se ve vazbě na chystané úpravy domníváme, že argument oduštění daně nebo její zásadní snížení ze strany obce je v praxi

velmi nepravděpodobný. Obce, které mají mít posílený vliv na výši daně v rámci svých katastrů, se v drtivé většině nebudou chtít vzdát svých potenciálních příjmů a jen velmi těžko lze očekávat, že daň z nemovitosti na zemědělských pozemcích zemědělcům odpustí či zásadně sníží. Tato úprava pouze podporuje nerovnost v daňových poměrech.

Úřad AK ČR

Komora se připojuje k výzvě

Agrární komora České republiky se společně s dalšími státy Visegrádské čtyřky, tedy společně s Polskem, Maďarskem a Slovenskem, aktivně zapojí do podpory evropské občanské iniciativy s názvem „Společně k ochraně dědictví“, jejímž cílem je přispět k zachování hodnot spojených s venkovem a komunitami EU schopnými produkovat potraviny.

V dnešní době venkovské regiony Evropské unie neustále přicházejí o obyvatele, dědictví, hodnoty a tradice spojené se zemědělstvím, na což mají vliv i protizemědělské postoje propagované radikálními zelenými organizacemi a odtažitost široké veřejnosti. V současné době dostatku potravin a určitého blahobytu si málokdo uvědomuje, že ztráta venkova v celé jeho šíři a činností by mohla ohrozit zemědělství EU a bezpečné dodávky potravin pro její obyvatelstvo.

V posledních letech výrazně přibývá zejména v západní Evropě útoků na zemědělství ze strany radikálních ekologických organizací a veřejnosti, což se potvrzuje i ve střední a východoevropském regionu, kde také rostou určité tlaky na tradiční zemědělské hospodaření. Agrární komory zemí V4 společně s evropským sdružením zemědělců a družstev COPA-COGECA proto považují za svůj prioritní úkol obnovení respektu k těm, kdo pracují v zemědělství, a souběžně také k hodnotám venkova. To je hlavní důvod, proč se připojují k evropské občanské iniciativě vytvořené na ochranu venkovského dědictví EU a zajišťování dodávek kvalitních potravin.

Jak k tématu říká Jan Doležal, prezident Agrární komory ČR: „Musíme zachovat jedinečné kulturní a sociální dědictví našich venkovských regionů pro budoucí generace a v zájmu zachování potravinové bezpečnosti musíme zajistit přežití oblastí a komunit EU schopných produkovat potraviny, abychom zachovali potravinovou soběstačnost Unie. K tomu bezpochyby patří naše stávající hodnoty vycházející z tradice a povahy té které evropské země, včetně nabídky a zajištění pracovních míst a životního prostředí, ve kterém žijeme.“ K tomu je zásadní závazek EU k prosazení

obhajoby regionálního dědictví, udržitelného růstu venkovských oblastí a podpoře životní úrovně na venkově. To vše ve vzájemném kontextu a vazbě musí podporovat hospodářsky, ekologicky a sociálně udržitelnou zemědělskou výrobu a produkci potravin.

Cílem evropské občanské iniciativy zahájené pod názvem „Společně za ochranu dědictví“ je nasbírat nejpozději do 1. listopadu 2023 jeden milión podpisů, což v případě České republiky je předpokládána hranice nejméně 15 000 podpisů. Souběžně v sedmi členských

státech musí počet podpůrných podpisů dosáhnout minimální hranice požadované pro daný stát. Poté musí Evropská komise rozhodnout o tom, jaká opatření použije, aby pomohla dosáhnout cílů iniciativy. AK ČR proto připravuje spuštění podpisové akce tak, aby zájemci z řad naší veřejnosti měli možnost se k této iniciativě připojit a svou společnou podporou posílit svůj závazek pro budoucnost našich odvětví. Podpisová akce bude spuštěna na veletrhu Země životelka.

Úřad AK ČR

Z krajiny zmizel milión stromů

Černé scénáře pro vývoj tuzemského ovocnářství, před nimiž varovaly Agrární komora České republiky a Ovocnářská unie České republiky, se naplňují. Kvůli nezájmu obchodních řetězců nabídnout zákazníkům kvalitní domácí jablka, broskve či višně se snížila plocha ovocných stromů a keřů meziročně o tisíce hektarů. Potvrdila to poslední data Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského.

Výměra sadů činila v letošním roce podle údajů Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského 11 214 ha, což představuje meziroční snížení o 8,3 %. To znamená úbytek přibližně miliónu ovocných stromů a keřů jen za poslední rok. Nejvíce se snížily plochy jabloní, broskvoni a višní. Vlivem toho bude například úroda jablek letos odhadem přibližně o 10 tis. tun nižší.

Na hrozící pokles ploch upozornila Ovocnářská unie České republiky již v polovině března letošního roku. Od té doby ale nedostali pěstitelé jediný jasný signál, že by se jejich ekonomická situace měla změnit k lepšímu a pokračují ve vyklučování sadů. „Ovocnáře dohnaly vysoké náklady a nízké výkupní ceny k likvidaci stovek hektarů sadů. Pro řadu z nich se přitom jedná o podnikání, které jejich rodina provozovala několik generací. Nyní tuto tradici museli přerušit a někteří dokonce zvažují opustit podnikání v zemědělství a dělat něco jiného, aby vůbec byli schopni uživit své rodiny,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Na vině jsou zahraniční obchodní řetězce, které si nechávají do Česka dovážet levnou produkci ze zahraničí. Využily situace, kdy se přebytky ovoce – především jablek – začaly hromadit v Evropě, protože kvůli válce na Ukrajině nemohly směřovat dál na východní trhy, pro něž byly původně určené. Například jen v loňském roce bylo podle údajů Ministerstva zemědělství dovezeno do Česka 57 435 tun jablek, přičemž největším importérem je Polsko. Dovozy ceny předotované produkce jablek z této země jsou navíc nižší než té domácí.

V loňském roce si nechávali obchodníci dovážet polská jablka za cenu 10,68 Kč/kg. Tím podražili ceny domácích pěstitelů, kteří v loňském roce prodávali kilogram jablek za 13,08 Kč, což zároveň znamená meziroční snížení o 10 %. Taková cena za kvalitní česká jablka vypěstovaná v souladu s evropskými i mnohdy ještě přísnějšími českými standardy nepokryje pěstitelům ani náklady na produkci. Ovocnářská unie České republiky odhaduje na každém kilogramu jablek ztrátu 4 Kč, což znamená v přepočtu celkovou ztrátu pěstitelů jablek za loňský rok ve výši 250 miliónů Kč. Zákazník ale tyto rozdíly ve své peněženice v loňském roce prakticky nepocítil, protože většinu z prodejní ceny tvoří náklady a přírůžka velkých obchodů. Například

kilogram jablek stál v loňském roce v obchodech podle dat Českého statistického úřadu 27,12 Kč bez DPH, zatímco farmářská cena tvořila pouze polovinu této hodnoty.

„Zahraniční obchodní řetězce záměrně křiví trh. V reklamních letáčích často hovoří o podpoře lokální produkce od malých farmářů, ale ve skutečnosti jim jde jenom o co největší obchodní přírůžku a je jim lhostejné, jestli produkt pochází z Česka, nebo ze zahraničí. Jejich marketingová politika navíc vede k tomu, že zákazník nemá přehled o tom, komu svým nákupem potravin vlastně platí. Na jejich neférové obchodní praktiky jsme opakovaně upozorňovali a zabývá se jimi Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,“ sděluje předseda Ovocnářské unie České republiky Martin Ludvík, který je zároveň viceprezidentem Agrární komory ČR.

Následkem toho zemědělci váhali se sklizní loňské úrody ovoce kvůli vysokým nákladům a nízkým výkupním cenám. Částečně pomohly samsoběry, o kterých informovala veřejnost i Agrární komora ČR. Nejedná se bohužel o ojedinělý případ, ale spíše dlouhodobý vývojový trend, který patrně bude pokračovat, protože výměra sadů v Česku setrvale klesá již od 90. let. K razantnímu snížení došlo

již v roce 2014, kdy Rusko uvalilo embargo na dovoz některých potravin včetně ovoce ze země Evropské unie a přebytky především polské produkce se začaly tlačit na evropský trh. To přispělo ke snížení plochy ovocných sadů v Česku z 17 558 hektarů v roce 2014 o 36 % až na současnou hodnotu. Klesá tím také soběstačnost Česka v produkci čerstvého ovoce, která se nyní pohybuje mezi 30–40 % v závislosti na objemu sklizně a spotřebě.

„Sto procentní soběstačnost Česka v produkci potravin je samozřejmě mýtus. K uspokojení poptávky zákazníků je nezbytné ovoce dovážet, protože v Česku není většina druhů dostupná celoročně a pro jejich skladování chybí dostatečné kapacity. Na další snižování soběstačnosti v produkci ovoce ale nakonec doplatíme všichni. Tlak na dodávky ze zahraničí se zvýší, a to za cenu vyšší uhlíkové stopy a horší kvality. Prohloubení závislosti na produkci z dovozu bude zároveň znamenat i větší kolísání cen, než jaké zákazníci zažívají nyní. Současně se nenávratně změní charakteristický ráz české krajiny, kde jsou ovocné stromy a keře poměrně výrazným a nenahraditelným prvkem,“ dodává prezident Agrární komory ČR Doležal.

Barbora Pánková, tisková mluvčí AK ČR

Vývoj ploch produkčních ovocných sadů

	Ovocné sady (ha)	Z toho jabloně (ha)
2019	13 993	6 828
2020	13 344	6 474
2021	13 047	6 348
2022	12 225	5 864
2023	11 214	5 236

Zdroj: Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Dovoz konzumních jablek do ČR v roce 2022

	Objem (t)	Cena (Kč/kg)
Polsko	24 324	10,68
Itálie	13 469	18,67
Slovensko	8 624	16,11
Maďarsko	4 878	16,07

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

ZEMĚĎELSKÉ POJIŠTĚNÍ
POJIŠTĚNÍ PLODIN

Známe jednodušší řešení, jak zachránit vaši úrodu

Pojištění plodin s nejširší pojistnou ochranou na trhu

- pojištění všech druhů pěstovaných plodin a trvalých kultur
- kvalitní a rychlá likvidace škod

241 114 114
www.generaliceska.cz

 GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

Co jsou úhory a proč na polích vznikají

Agrární komora České republiky se rozhodla na základě opakovaných podnětů ze své členské základny vytvořit minikampaň zaměřenou na tzv. povinné neproduktivní prvky v zemědělství, které požadují po zemědělci pravidla nové Společné zemědělské politiky Evropské unie. Jedná se zejména o úhory, ze kterých se – při vědomí vyšších zájmů o ochranu biodiverzity a pestrosti krajiny – mohou do navazujících pozemků šířit nežádoucí plevel a škůdci.

Co je to úhor

Úhor je část pole ležící ladem, tedy bez hospodářského využití. Úhor byl v historickém způsobu hospodaření využíván ve dvojplošném a posléze v trojplném systému, kdy neobhospodařovaná část půdy nebyla využívána na pěstování kulturních plodin, tzv. si odpočinula a mohl se na ni například pást dobytek. Další rok došlo k posunu pozemků a takto šlo stále dokola. K opuštění tohoto systému došlo až po zdokonalení osevních postupů a efektivního střídání plodin během průmyslové revoluce v 18.–19. století, ke kterému přispěl rozvoj vzdělávání, vědeckých poznatků, hnojení, ale i techniky. Postupně vznikl systém produkčního zemědělství tak, jak jej známe dnes.

Ačkoliv chápeme a respektujeme požadavky na návrat krajinných prvků a zde probíhajícím přirozenějším přírodním procesům, jsme si zároveň vědomi, že plnění této povinnosti komplikuje pěstitelům hospodaření a tím i produkci bezpečných a kvalitních potravin pro lidskou spotřebu. Z řady členských podniků zároveň máme informace, že se na povinnost nechávat část zemědělské půdy bez produkce stěžovali také vlastníci půdy kvůli obavám o její znehodnocení.

Hlavním cílem této kampaně proto je rychle, jasně a hlavně jednoduše seznámit širokou neobornou veřejnost s tím, co vlastně na pozemku roste za rozličnou směs různých bylin a trav. Úřad AK ČR proto po konzultaci s odborníky vytvořil grafický návrh cedule, který následně rozeslal do vlastní členské základny k možnému využití, a to nejlépe formou umístění v části pole, kde se nachází zmiňovaný úhor, okolo kterého vede například cesta nebo turistická stezka, a je tedy kolemjdoucími frekventovanější. Ostatně řada podniků již dříve iniciovala vlastní podobné vysvětlující aktivity.

Součástí grafiky je i QR kód, který odkazuje na web Agrární komory ČR, a speciálně zaměřená stránka zde poskytuje další informace. Vyzvali jsme současně ty, kteří cedule využijí, o pořízení fotografií a zaslání na e-mail tiskove@akcr.cz. Fotografie využijeme pro komunikaci na sociálních sítích, která je rovněž součástí této kampaně. Ukážeme tím, jak si zemědělci plní své povinnosti, přestože to ztěžuje jejich práci. Počítáme také se zapojením médií.

Ačkoliv se s ohledem na potravinové zabezpečení EU podařilo na evropské úrovni i s naším přispěním pro letošní rok vyjednat výjimku, Česká republika ji bohužel nemůže kvůli systému tzv. celofaremní ekolopatby reálně využít. V době, kdy se Evropa i kvůli ukrajinským bezcelním dovozům potýká s přetlakem komodit a kdy se Česká republika rozhodla nepřipojit se k zemím, jež alespoň dočasně omezí dovoz zemědělské produkce z Ukrajiny, tato skutečnost představuje další znehodnocení českých zemědělců na tzv. „jednotném trhu“. I proto chceme dále usilovat o přehodnocení zemědělské politiky současné vlády

a zároveň otevřít debatu o produkčním, ale současně krajinnotvorném významu tuzemského zemědělství, což jsou dle našeho názoru témata, která jsou v mediálním prostoru málo komunikována či zkruslována.

I s ohledem na současnou debatu ohledně navýšení daně z nemovitých věcí na zemědělské pozemky považujeme za nutné otevřít také společenskou debatu o vztahu zemědělec a vlastník (mnohdy se tyto překrývají), respektive zemědělec a noví obyvatelé vesnic, kteří zde hledají „ničím a nikým nerušenou idylu“ a stěžují si posléze na pojezdy a práci techniky či na kokrhání kohoutů. Na tom je bohužel vidět, jak daleko stojí část naší společnosti od každodenních povinností zemědělců. Úhorů na českých polích si totiž začíná všímat už i veřejnost a je nezbytné objasnit výhody a nevýhody těchto neproduktivních prvků formou, která zaujme a zároveň bude dostatečně srozumitelná.

Úřad AK ČR
Za fotografii děkujeme společnosti
Hoštická a.s.

30 AGRÁRNÍ KOMORA
1993–2023 České republiky

země
živitelka

VÝSTAVIŠTĚ
ČESKÉ BUDĚJOVICE

Národní dožínky

Pivovarská zahrada, 26. srpna 2023, 9.00–17.30 hod.

Programem provází Heidi Janků

- 9.15 **Hudební blok**
pozdávka pro návštěvníky
výstavy
kapela Šumavská osmička
- 10.00 **Slavnostní zahájení
Národních dožínek**
za účasti významných hostů
- 10.45 **Hudební blok**
Jihočeský folklorní soubor Kovářovan, z. s.
Pásma Hospoda a Tak jde čas
- 11.20 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec
- 11.30 **Hudební blok**
kapela Šumavská osmička
- 12.30 **Myslivočké okénko**
- 12.45 **Hudební blok**
kapela Šumavská osmička
- 13.30 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec

Heidi Janků

Jihočeský folklorní soubor Kovářovan, z. s.

Netolička

Šumavská osmička

- 13.45 **Hudební blok**
kapela Netolička
- 14.30 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec
- 14.45 **Hudební blok**
kapela Netolička
- 15.30 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec
- 15.45 **Hudební blok**
kapela Netolička

Partnerem Národních dožínek
je společnost RENOMIA, a. s.

R RENOMIA

Mediální partneři:

PP
ROFI PRESS s.r.o.

Oslovení a označování systémů
Zemědělec

AGRObase ZPRAVODAJ

Brambory jsou stále zajímavou plodinou

Tvrdit něco takového koncem července je ze strany autora těchto řádků téměř sebevražda. Co mě k tomu vede? Nevím nic o průběhu počasí až do dnů podzimní sklizně, ani o tom, jakých bude letos dosaženo výnosů a jaká bude celková rentabilita pěstování brambor. Víím však to, že zemědělství se z hlediska plánovacích cyklů vymyká praxi jiných odvětví národního hospodářství.

Také porosty brambor jsou velmi ovlivněny nevyrovnaným průběhem letošního počasí.

zajistí, kontinuálně je navázejí do obchodů, prodávají a vytvářejí jim podporu. Patří k nim běžné obchodní řetězce, ale velmi důležitý je pro spotřebitele z kategorie gastro provozů řetězec Makro, který zajišťuje zásobování pro hotely a restaurace. A právě tento řetězec společně s Českým bramborářským svazem, z.s. po zkušenostech s prodejem „malých, kulatých“ hlíz povzbudil nákupní chování spotřebitelů přiběhem „Brambory na loupačku“.

Kolik brambor vlastně sníme

Spotřeba brambor u nás kolísá na 60–65 kg na osobu a rok. Narůstá však podíl jakýmkoliv způsobem zpracovaných brambor, jejichž použití v kuchyni šetří hospodyňkám čas. Soběstačnost České republiky v produkci brambor je mezi 75 a 80 %. Proto se každoročně dováží konzumní brambory například z Německa. I proto se v roce 2023 rozeběhly čtyři podpůrné projekty na pěstování brambor: Integrovaná produkce konzumních brambor, Režim jakosti Q CZ, Podpora brambor pro produkci škrobu a Brambory zdravá zelenina.

Naruší pěstitele brambor v roce 2024 dosavadní stagnaci plochy jejich pěstování v ČR? Osobně se domnívám, že s využitím zde uvedených podpůrných projektů by to u brambor stálo za to! Není třeba hledat další nové superpotraviny, soustředme se na to, co máme doma. Brambory jsou jimi již dávno. Jen je třeba příběh jejich pěstování a hlavně konzumace razantně oprášit. Vždyť bez nadsázky můžeme říci, že brambory jsou nejlepším potravinovým koncentrátem na světě a zároveň levným zdrojem energie a nutričně významných látek.

Text a foto: Ing. Michal Vokřál, CSc.

Již po skončení letošních žní je třeba se v podnicích rozhodnout o osevním postupu a zařazení jednotlivých plodin na různých honech. V případě brambor pěstovaných v roce 2024 je třeba si zajistit kvalitní sadbu u vybraných odrůd. A co hlavně! Je třeba na všech dostupných úrovních otočit zájem spotřebitelů ve prospěch brambor.

Brambory na loupačku

Možná, že již letos lidé zjistili, že kuchyňská úprava brambor tzv. na loupačku společně s máslem a mlékem je ideální velice levnou a zdravou večeří, která se líbí i dětem! Není třeba vyhledávat fastfoody a jejich výtvoři konzumovat „z ruky“. Domácí, čerstvé, rané brambory jsou pochoutkou, kterou v řadě případů dnešní generace teenagerů vůbec nezná. Samotná konzumace u stolu s příbo-

rem v ruce a vybíráním teplých hlíz z jednoho hrnce, pomazání máslem a osolením je sama o sobě gurmánským zážitkem. V každém případě jsou rané brambory skutečně velmi čerstvé, protože řada pěstitelů je sklízí již od pěti hodin ráno a se stoupající denní teplotou sklizeň končí. Pro pěstitele je přínosem i určitý zájem spotřebitelů po sezóně, první čerstvé zelenině, kteří přimhouří oči i nad jejich vyšší cenou. České rané, čerstvé brambory jsou konzumní brambory s kratší vegetační dobou, které se v našich podmínkách obvykle sklízí od konce června. Jsou určeny k brzké spotřebě, nikoliv k uskladnění, není třeba je loupat. Co se týká odrůd, je z čeho vybírat. Každá z dodavatelských a šlechtitelských firem je má ve svém sortimentu. Ale co je hlavní. I rané brambory potřebují obchodní partnery, kteří jejich čerstvost

Celostátní kontraktační výstava a předvádění zemědělské techniky

Den Zemědělce

s ukázkami komunální, zahradní a lesní techniky

13. – 14. 9. 2023
denně 9.00 – 16.00, Kámen u Pelhřimova

Tombola

Hlavní cena:
2x čtyřkolka
Apollo Commander
125cc - 3GR

Ukázka práce s koňmi

Motorový pluh Excelsior

Středa 13. 9. 2023

- 9⁰⁰ Zahájení – polní snídaně
- 10⁰⁰ – 11⁰⁰ **Sklizeň obilnin**
- cca 11⁰⁰ Tombola – po předvedení sklizně obilnin
- 11⁰⁰ – 12⁰⁰ **Pásové zpracování půdy** (souběžně)
- 11⁰⁰ – 12⁰⁰ **Manipulátory** (souběžně)
- 12⁰⁰ – 17⁰⁰ Výstava a individuální ukázky strojů
- 9⁰⁰ – 17⁰⁰ Hybridy kukuřice, živočišná výroba,
- 11⁰⁰ – 12⁰⁰ Lesní traktory, vyvážedky (souběžně)
- 11⁰⁰ – 12⁰⁰ Komunální technika, elektromobilita (souběžně)
- 13⁰⁰ – 14³⁰ **Perspektivy chovu skotu v ČR – moderovaná polní diskuse**

Čtvrtek 14. 9. 2023

- 9⁰⁰ Zahájení – polní snídaně
- 10⁰⁰ – 11⁰⁰ **Žací stroje**
- cca 11⁰⁰ Tombola – po předvedení žacích strojů
- 11⁰⁰ – 12⁰⁰ **Aplikace kejdly** (souběžně)
- 11⁰⁰ – 12⁰⁰ **Postřikovače** (souběžně)
- 12⁰⁰ – 16⁰⁰ Výstava a individuální ukázky strojů
- 9⁰⁰ – 16⁰⁰ Hybridy kukuřice, živočišná výroba
- 11⁰⁰ – 12⁰⁰ Lesní traktory, vyvážedky (souběžně)
- 11⁰⁰ – 12⁰⁰ Komunální technika, elektromobilita (souběžně)

Kontakty:

Marian Mrug, tel.: 724 020 322,
e-mail: marian.mrug@profipress.cz

Miroslav Šerák, tel.: 602 222 704
e-mail: miroslav.serak@profipress.cz

Martin Sedláček, tel.: 602 251 577,
e-mail: martin.sedlacek@profipress.cz

Veškeré informace o výstavě naleznete na
www.denzemdelce.cz

Pořadatel:

Spolupořadatelé:

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky

Zemědělský svaz
České republiky

ČMSZP

SPOLEČNOST MLADÝCH AGRÁRNÍKŮ
ČESKÉ REPUBLIKY

SDZT
SPOLEČNOST
DOMOVNÍ
ZEMĚDĚLSKÉ
TECHNIKY

Partner
pro výživu plodin
LOVOCHEMIE

Partner
pro ochranu plodin
syngenta

Osivo jarní pšenice
ALICIA dodal
selgen

Výstavu pojistila:
GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Mladá fakulta se 100letou tradicí

Je mladá, otevřená a ambiciózní. Může se pochlubit špičkovým výzkumem v oblasti rybníkářství a ochrany vod. Navíc nabízí kvalitní vysokoškolské vzdělání v oborech, které se týkají aktuálních témat vody, ochrany přírody a trvale udržitelného hospodaření.

Výzkum embryonálního vývoje ryb

Řeč je o Fakultě rybníkářství a ochrany vod. Jedná se o nejmladší fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Vznikla 1. září 2009 spojením části katedry rybníkářství na Zemědělské fakultě a Výzkumného ústavu rybníkářského a hydrobiologického ve Vodňanech, který před dvěma roky oslavil 100leté výročí svého vzniku. Ústav nejprve sídlil v Praze, ale v roce 1953 se přestěhoval do kraje rybníků, jižních

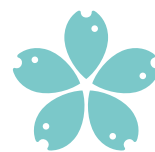
Současný děkan fakulty profesor Pavel Kozák s absolventy na promoci

Čech. V jeho historii figuruje řada významných osobností, bez kterých by nebyl rybníkářský výzkum a rybníkářství samotné u nás tam, kde jsou dnes.

V současné době se pracoviště fakulty nacházejí ve Vodňanech, Českých Budějovicích a Nových Hradech. Těžiště pedagogické činnosti je situováno do Českých Budějovic. Zde mají bakalářští studenti možnost vybrat si ze dvou studijních programů – Rybníkářství a Ochrany vod, popřípadě pokračovat v kombinovaném programu během navazujícího studia. Fakulta se též vyznačuje vysokým podílem studentů doktorského studia, často z nejrůznějších končin světa.

Chrání jesetery a zkoumají drogy ve vodě

Na fakultě funguje 11 laboratoří, které představují páteř vědecké činnosti. Nejvíce jich je situováno ve Vodňanech a jejich aktivity sledují v rámci výzkumného centra CENAKVA čtyři hlavní výzkumné směry, z nichž dva jsou zaměřené více ekologicky a dva se orientují na udržitelné formy rybníkářství a chovu ryb.

Fakulta rybníkářství
a ochrany vod
Faculty of Fisheries
and Protection
of Waters

Vědci se v rámci domácích a mezinárodních projektů zabývají závažnými tématy znečištění, ohrožení druhové rozmanitosti nebo udržitelného hospodaření na rybnících či využití moderních technologií v chovu ryb. Disponují akvapponickou halou, špičkovou analytickou laboratoří nebo unikátním chovem 11 druhů jeseterovitých ryb, jejichž genetické zdroje uchovávají.

Mezi hmatatelné výstupy výzkumu patří například takzvaný omega3kapor, kaviár přátelský k jeseterům nebo nově vyšlechtěné kapří plemeno amurského lysce. Jihočeští vědci také přispívají k rozvoji čistírenských technologií, které dokážou efektivněji zbavovat odpadní vody nových znečišťujících látek, jakou jsou drogy nebo farmaka. Důležitým tématem vědecké činnosti jsou i invazní druhy, které ohrožují biodiverzitu vodních ekosystémů. Nové poznatky přinesl zejména výzkum nepůvodních druhů raků a ryb.

Výzkumný ústav má navíc dlouhou tradici vydávání metodik a technologií, které zjednodušenou formou zpřístupňují rybníkářské praxi a odborné veřejnosti nové vědecké poznatky. Ty jsou volně dostupné na webových stránkách fakulty (www.frov.jcu.cz) v sekci vědy a výzkumu, popřípadě v tištěné podobě jsou spolu s dalšími publikacemi k zakoupení na fakultním e-shopu (www.rybarskeknihy.cz).

Cílem fakulty je, jak říká současný děkan profesor Pavel Kozák, vychovávat produkční rybáře s kladným vztahem k životnímu prostředí a ochránáře s pragmatickým přístupem k produkčnímu rybníkářství. Hrát aktivní roli ve veřejné diskusi, pozitivním způsobem utvářet občanskou společnost a hledat odpovědi na výzvy 21. století. Chce být moderní, otevřenou institucí, která se dynamicky rozvíjí v souladu s okolním světem.

Miroslav Boček, FROV JU

Poznatky z akvaponického skleníku pomáhají firmám

Akvaponie je systém produkce potravin, který spojuje chov ryb a pěstování rostlin bez půdy. Má velký potenciál a může přispět k řešení globálních problémů lidstva. Akvaponickým skleníkem už několik let disponuje také Fakulta rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity.

Vědci před fakultní akvaponii. Ing. Radek Gebauer, Ph.D. uprostřed

Slovo akvaponie vzniklo spojením dvou termínů. Akvakultury, což je především řízení chov ryb, a hydroponie neboli pěstování rostlin v médiu jiném, než je půda. Vytváří se tak koloběh, v němž ryby a rostliny koexistují v oboustranně výhodné symbióze.

„Celý systém ale stojí na fungování třetí složky, bakterií. Jejich úkolem je přeměnit odpadní látky z ryb, jako je například amoniak, který vylučují ryby žábami, na dusičnany. To je úkol tak zvaných nitrifikačních bakterií,“ vysvětluje Ing. Radek Gebauer, Ph.D. z Laboratoře výživy, jejíž pracovníci mají akvaponii na starosti. Další druhy bakterií pak rozkládají pevné složky rybích exkrementů, které přeměňují na minerály a další látky. To vše se pak formou závlahy rozvádí k rostlinám. Ty jsou usazené v různých inertních materiálech nebo v polystyrénových deskách s kořeny volně splývajícími do vody.

Žádný odpad

Ideálním cílem výzkumu jihočeských vý-

zkumníků je dosáhnout stavu „zero waste“, tedy nemít žádný odpad. Rostliny vodu vyčistí a oxid uhličitý, vyprodukovaný rybami, přeměňují na kyslík. Vodu, která se prostřednictvím rostlin vypaří, získávají z větší části odběrem vody dešťové. Soustava slunečních kolektorů a tepelných čerpadel činí spolu s rozvinutými technologiemi monitoringu a řízení celý provoz skleníku maximálně ekologickým.

A jaké jsou hlavní směry výzkumu fakultních vědců v této oblasti? „První je zaměřený na management škůdců a chorob v akvaponii. Zkoušíme například některé přírodní insekticidy a sledujeme jejich účinek na ryby a bakteriální kultury. Další projekt je zaměřený na hledání ideální rovnováhy mezi rybím krmivem, které do systému vstupuje, a množstvím a kvalitou získané výživy pro rostliny,“ říká Gebauer.

Ve zdejší akvaponii pěstují rajčata, papriky, okurky, lilky, saláty a nejrůznější druhy

bylinek. Z ryb je to tlamoun nilský (tilápie) a keříčkovec červenolemý. Účel systému je ryze experimentální, nikoli komerční. Cílem vědců není vyprodukovat co nejvíc zeleniny, ale provádět experimenty, které učiní tuto technologii komerčně výhodnou a zajímavou pro byznys.

„Navázali jsme úzkou spolupráci s několika soukromými farmami v České republice. Usilujeme o to jim jejich akvaponické skleníky vylepšit,“ doplňuje k tomu Gebauer. Pro intenzivnější rozvoj akvaponie existuje v tuzemských podmínkách stále mnoho překážek, jako jsou vyšší vstupní náklady nebo velké nároky na management. „V hydroponickém skleníku stačí rozumět pěstování rostlin, v případě akvaponie se k tomu přidává porozumění chovu ryb, který sám o sobě obnáší jistá rizika během obsluhy. Každopádně akvaponie má i v našich podmínkách do budoucna velkou perspektivu,“ uzavírá Gebauer.

Miroslav Boček, FROV JU

naše potravinové zabezpečení, ale již dnes představují hnojiva třetinu nákladů zemědělců. Jedním z celé řady cílů Evropské komise v oblasti posilování udržitelnosti je přitom i odklon od syntetických hnojiv.

V posledních třech a půl letech, kdy naši odolnost zkoušela pandemie onemocnění covid-19, ruská válka na Ukrajině a energetická a inflační krize je potravinovou soběstačností za každou cenu třeba chránit a žádána z evropských politik v neměla vést k jejímu potenciálnímu ohrožení.

Chov zvířat, zejména pak chov přežvýkavců, je také jedním ze základních stavebních kamenů fungování oběhového hospodářství, po jehož posílení Evropská komise v jedné ze svých strategií rovněž volá. Přestože se mnozí impulsy a výzvy ke kompletnímu přechodu k rostlinné stravě, upuštěním od živočišné výroby by došlo k narušení zemědělského ekosystému. Hospodářská zvířata, navzdory časté kritice, že jsou krmiva pěstována na půdě, která by byla využitelná pro produkci potravin pro lidskou spotřebu, z velké míry konzumují biomasu, která není stravitelná pro lidi.

Pokud bychom plně přešli na veganskou stravu a na pěstování pouze polních plodin, pak by produkce každého 1 kilogramu veganských potravin znamenala produkci 3–5 kilogramů biomasy, kterou lidský organismus není schopen strávit.

V Evropě je 88 % krmiv pro hospodářská zvířata nevhodných k lidské spotřebě. Obiloviny, které by potenciálně mohly být určeny pro

lidskou spotřebu, představují pouze malou část celkového množství krmiv pro odvětví živočišné výroby, a navíc obvykle nesplňují přísné požadavky na kvalitu požadovanou pro potraviny.

Shrneme-li fakta, pak využitím nestravitelné biomasy, produkcí organických hnojiv, spotřebou obilovin v krmné jakosti, produkcí kůží na výrobu oděvů a bot, ale i udržováním krajiny a řadou dalších aspektů přispívá a zajišťuje živočišná výroba samotný chod oběhového hospodářství.

Poskytuje také dostatečné množství vysoce kvalitních potravin, produkovaných s nejpřísnějšími standardy na bezpečnost, dodržování životní pohody zvířat a za dostupné spotřebitelské ceny. Potraviny živočišného původu jsou například jediným vlastním potravinovým zdrojem vitamínu B12 a obsahují více biologicky dostupných forem vitamínů A a D, železa a zinku než potraviny rostlinného původu.

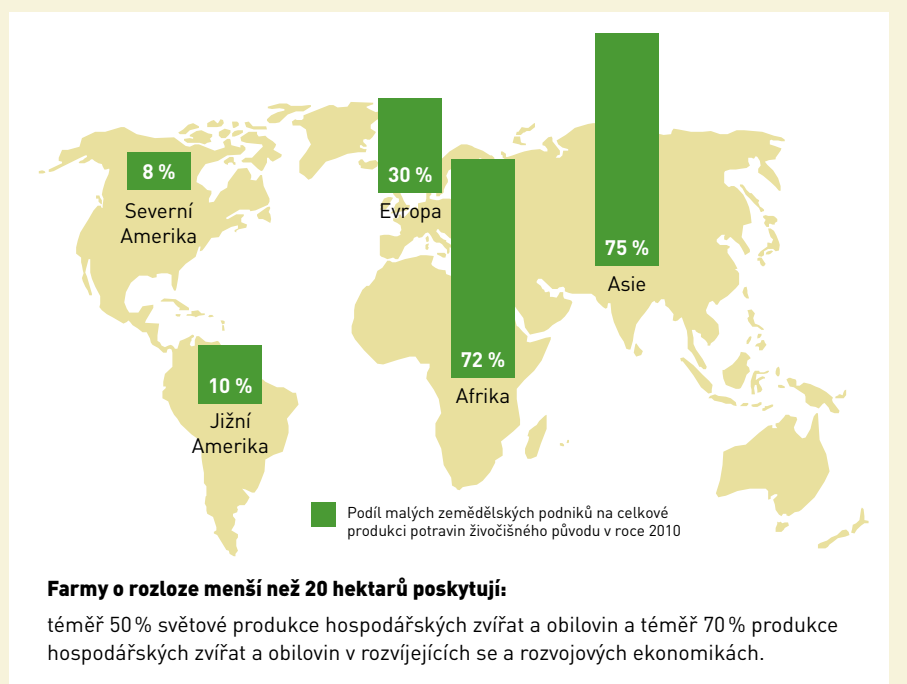
Upuštění od živočišné výroby je tedy zřejmě možné, ale za cenu ztráty kulturního bohatství, tradic a rozvoje venkova, ohrožení životaschopnosti a konkurenceschopnosti evropských zemědělců a potravinářů, a to včetně významného množství malých rodinných podniků, oslabení potravinového zabezpečení, narušení fungování oběhového hospodářství, ohrožení zdraví a zdravé výživy obyvatel, zhoršení stavu životního prostředí a v neposlední řadě dalšího navýšení cen potravin.

V uvedeném kontextu proto vyzýváme celou společnost, ale především pak evropské politiky a instituce o racionální přístup k řešení zemědělské problematiky včetně a s důrazem na živočišnou výrobu v komplexním pohledu na všechny její přínosy a aspekty.

S využitím podkladů www.meatthefacts.eu zpracovala Agrární komora České republiky

Drobní zemědělci (<20 ha) v současnosti zajišťují většinu masa, mléka a vajec a většinu základních obilovin v zemích s nízkou životní úrovní.

- 1,7 miliardy lidí na světě má nějaký zdroj obživy z hospodářských zvířat; více než půl miliardy lidí je na tomto živobytí závislých.
- Hospodářská zvířata jsou základem mnoha ekonomik, protože poskytují příjmy a pracovní místa, stejně jako potraviny a pojištění proti šokům.
- Hospodářská zvířata umožňují udržitelné drobné zemědělství a pěstování potravinářských plodin v zemích globálního Jihu.
- „Farmy se smíšeným chovem plodin a hospodářských zvířat“ jsou příkladem oběhového biohospodářství v akci!

Zdroj: Options for the Livestock Sector in Developing and Emerging Economies to 2030 and Beyond. World Economic Forum White Paper January 2019

Školkařské dny se letos konaly opravdu v netradičním termínu

Dvoudenní setkání letos proběhlo 6.–7. června 2023 v krásném prostředí Železných hor, kde zázemí lesním školkařům, jejich partnerům a hostům poskytl moderní EA Hotel Kraskov.

Školkařské dny Sdružení lesních školkařů ČR (SLŠ ČR) jsou každoročně širokou platformou výměny zkušeností a získávání odborných informací. Jsou také příležitostí k osobnímu setkání s kolegy z oboru, místem pro odbornou diskusi, ale i možností potkat se s dalšími odborníky z poradenství a služeb včetně příležitostí k jednání se zástupci českých i zahraničních společností, nabízejících technologie, mechanizaci a další výrobky, které jsou potřebné pro školkařské provozy, lesní semenářství i speciální zemědělství.

První den byl jako vždy dopoledne věnován zasedání předsednictva SLŠ ČR k přípravě a zabezpečení hladkého průběhu jednání valné hromady. Po obědě byly Školkařské dny SLŠ ČR 2023 za účasti čestných hostů (mj. i zástupkyně Združenia lesných škôlkarov Slovenskej republiky – Ing. Miriam Suškové, PhD.) oficiálně zahájeny.

Začaly jednáním 26. valné hromady SLŠ ČR. Ta si v plánu činnosti na další období vytkla mimo jiné i interaktivní prezentaci spolku na tematických dnech Oslava lesa v rámci podzimní etapy výstavy Flóra Olomouc 2023 nebo uspořádání odborné exkurze pro členy do lesních školek v Polsku v roce 2024.

V úterý 6. června proběhl také první blok přednášek odborného semináře Aktuální problematika lesního školkařství ČR v roce 2023 (již druhým rokem s mezinárodní účastí) se zaměřením na tato témata:

- nadstandardní podmínky pojištění a nové možnosti dotační podpory školkařské produkce;
- použití obnovitelných komponentů a antagonistických mikroorganismů v pěstebních substrátech;
- robotizace v pěstební části výroby v lesních školkách – tato přednáška byla spojena s vystavením robota pro pěstební část výroby prostokořenného sadebního materiálu lesních dřevin;
- fotovoltaické elektrárny pro malé a střední podniky – jejich technické i ekonomické řešení;
- představení nového informačního systému pro evidenci v lesních školkách.

První den Školkařských dní byl zakončen společenským setkáním všech účastníků.

Ve středu 7. června pokračovaly Školkařské dny SLŠ ČR 2023 druhým a třetím blokem odborného semináře, jehož přednášky byly již otevřeny široké odborné veřejnosti. Zde jsme měli možnost zhlédnout prezentace přednášejících, kteří se tentokrát zaměřili na tyto oblasti:

- změny v legislativě související se školkařskou praxí;
- novinky v mechanizaci pro lesní školky pro naplnění zásad dobrého a zdravého environmentálního stavu půdy (DZES) – přednáška byla spojena s vystavením mechanizace pro pěstební část výroby prostokořenného sadebního materiálu lesních dřevin;
- novela zákona o rostlinolékařské péči s účinností od 1. 7. 2023;
- botanické pesticidy a základní látky jako nadějná alternativa ochrany rostlin i pro lesní školky;
- vybrané aspekty zúrodnování půd v lesních školkách pomocí bazických silikátových hornin;
- lesní ochranná služba a její činnosti.

Výběr přednášejících pro náš seminář umožnil všem účastníkům získat přehled o aktuálním dění ovlivňujícím současné lesní školkařství a semenářství s přesahem do budoucnosti, včetně nových trendů i legislativních změn.

Pro účastníky byla připravena i bezplatná nabídka již dříve vydaných tiskovin pro doplnění jejich odborné knihovny. Každý z nich navíc obdržel aktuální metodiky a odborné materiály včetně sborníku referátů z odborného semináře (za poslední roky vydávaného ve spolupráci se Zemědělským svazem ČR). Sborník má v našem Sdružení mnohaletou tradici. Po dobu jeho nepřetržitého vydávání v něm publikovala celá řada známých vědeckých osobností i význačných odborníků z praxe. Zakončením odborného semináře byly Školkařské dny SLŠ ČR 2023 oficiálně ukončeny. Podle ohlasů se akce i přes neobvyklý termín vydařila – celkem se jí zúčastnilo 136 osob.

Na ně navázala již druhým rokem samostatná akce Školení pro začínající lesní školkaře 2023. Zde se účastníci například dozvěděli potřebné informace z oblasti testování pěstebních obalů pro krytokořenný sadební materiál

Vzájemná výměna zkušeností a poznatků posouvá vpřed i lesní školkaře.

lesních dřevin či předosevní přípravy, výsevu a délky pěstování významných lesních dřevin. I v této akci chceme příští rok pokračovat.

Činnost našeho Sdružení zahrnuje nejen organizování informačních a vzdělávacích akcí, jako jsou již zmíněné Školkařské dny a Školení pro začínající lesní školkaře, ale jeho aktivity jsou daleko pestřejší. Ve spolupráci se Zemědělským svazem ČR jsme například vytvořili video Lesní semenářství a školkařství o nových výrobních postupech a inovacích v těchto oblastech. Letos jsme nově vydali manuál pro správnou manipulaci se sadebním materiálem lesních dřevin při umělé obnově lesa. Do tisku jsme připravili i druhé aktualizované vydání Katalogu členských subjektů SLŠ ČR, který má informačně napomoci potencionálním zájemcům o sadební materiál lesních dřevin. Naším členům zasiláme pravidelně souhrnný informační servis z lesního hospodářství a speciálního zemědělství. Samozřejmostí je pro ně i individuální poradenství. K dispozici jsou jim obsáhlé informace v sekci pro členy na našem webu. Aktivit je opravdu hodně.

Sdružení lesních školkařů ČR se tak svou činností již 28 let snaží aktivně hájit a prosazovat zájmy svých členů, především ve vztahu k obchodním partnerům, orgánům státní správy, kontrolním orgánům apod., podílet se na řešení aktuálních problémů oboru a spolupracovat při vzniku či novelách právních norem a dalších předpisů týkajících se lesnictví. Spoluprací s výzkumnými a vzdělávacími institucemi v lesnictví a předáváním znalostí získaných školkařskou praxí tak přispíváme k prohlubování znalostí v lesním hospodářství a k propagaci lesního školkařství a lesního semenářství v České republice i na evropské úrovni.

Ing. Jana Kostelníková
manažerka SLŠ ČR

www.renomiaagro.cz

Obchodní sdělení RENOMIA, a. s.

Nové možnosti pro Váš růst

RENOMIA AGRO dlouhodobě patří mezi největší odborníky v oblasti řízení zemědělských rizik, pojišťujeme již více než třetinu českých zemědělců. Naše služby neustále zlepšujeme a rozšiřujeme. Díky partnerství s firmami GRANTEX dotace a Agdata Vám můžeme pomoci i se zajišťováním dotací a implementací nejmodernějších technologií pro precizní zemědělství. Obratě se na náš tým specialistů.

PARTNEŘI AGRÁRNÍ KOMORY ČR

Chovatelé prasat prodělali loni skoro miliardu

Cena jatečných prasat se po dlouhých měsících konečně dostala nad výrobní náklady. Pro chovatele prasat je to samozřejmě velmi dobrá zpráva, ale v žádném případě to neznamena, že by byly problémy zažehnány. V průběhu loňského roku totiž chovatelé přispívali spotřebitelům na nákup každého kilogramu téměř třemi korunami a celý sektor tak prodělal skoro tři čtvrtě miliardy korun.

Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) zpracovává nezávislé šetření nákladů a tržeb u jednotlivých zemědělských komodit. Podle jeho předběžných závěrů byly v roce 2022 náklady na produkci kilogramu jatečného prasete těsně pod hranicí 42 Kč (41,97 Kč/kg živé hmotnosti). Výkupní cena jatečných prasat však byla pouhých 33,48 Kč/kg. Ztráta na každém kilogramu tedy činila hrozivých 8,49 Kč a jen díky podporám se podařilo alespoň část této ztráty umazat.

Protože podle Zelené zprávy, vydávané Ministerstvem zemědělství, byla situace v roce 2021 obdobná (náklady 36,18 Kč/kg, tržby 31,53 Kč/kg), dosáhla kumulovaná ztráta za tyto 2 roky úrovně 2 mld. Kč. Tyto ztráty budou chovatelé prasat kompenzovat dlouhou dobu.

Nebyly přitom způsobeny jejich nízkou konkurenceschopností, ale celkovou krizí odbytu, a především exportu na úrovni EU – tedy něčím, co tuzemští chovatelé nezpůsobili ani nemohli ovlivnit. V současnosti dochází u země, které vyrábí mnohonásobně více vepřového masa, než sami spotřebovávají, k rychlé redukci stavů. Protože je Česká republika již dnes závislá z více než 50 %

na dovozu vepřového masa ze zahraničí, měl by podobný vývoj u nás dramatické dopady na potravinovou bezpečnost.

Systém podpor v ČR vytváří dlouhodobou nerovnováhu mezi ekonomikou v rostlinné a živočišné výrobě a jejím výsledkem je postupný pokles stavů hospodářských zvířat. Jen v loňském roce se propadl počet prasnic o dalších 12 % a spolu s tím se snižuje produkce jatečných prasat. Současné plány vládní koalice na úspory v národních dotacích vytvářejí mezi chovateli další nejistotu. Bez udržení podpor se totiž sektoru v žádném případě nepodaří vyrovnat se se ztrátami z posledních dvou let a zvrátit nepříznivý vývoj v potravinové bezpečnosti ČR. Spotřebitelé u nás by tak byli nuceni nakupovat stále více dovozového masa a dopady na bilanci zahraničního obchodu, zaměstnanost na venkově a v neposlední řadě i na uhlíkovou bilanci by se dál zhoršovaly.

„Chápeme sice nutnost konsolidace státního rozpočtu, ale jsme přesvědčeni, že je velký prostor pro racionalizaci mnohých nákladů státní správy,“ řekl předseda Svazu chovatelů prasat Ing. Josef Luka. „Zachování programů, které mají výrazné pozitivní efekty, je ale

velmi důležité. Žádáme proto vládu o udržení úrovně dotací pro chovy prasat, mimo jiné i proto, že všechny podpory jsou zaměřeny na zlepšování zdravotního stavu a životních podmínek zvířat. Jejich snižování by tak mělo vedle negativního vlivu na spotřebitele také nepříznivý dopad na samotná zvířata,“ dodal ještě.

Svaz chovatelů prasat, z.s.

GMO - hrozba, nebo příležitost?

Pěstování geneticky modifikovaných plodin a jejich následné zpracování do krmiv pro hospodářská zvířata i do potravin pro lidskou spotřebu je v současném světě běžná věc a plodiny vypěstované za použití genetické modifikace se do Evropy dlouhodobě běžně dovážejí. Genetická modifikace, která se například ve Spojených státech používá již téměř 30 let, umožňuje rezistenci vůči některým škůdcům, což vede k úspoře přípravků na ochranu rostlin a šetrnější zemědělské produkci.

Nejnověji se výzkum GMO soustředí na odolnost rostlin vůči suchu s cílem tlumit dopady klimatické změny na zemědělskou prvovýrobu. Ostatně i v souvislosti s tím AK ČR inici-

ovala a v dubnu 2023 rozhodnutím představenstva podpořila vznik Strategie šlechtění, kde zásadním nástrojem pro získání plodin nové generace budou nové techniky šlechtění,

které vedle klasických postupů založených na křížení a výběru potomstev využívají nejnovější metody molekulární biologie, genomiky a biotechnologie. V případě využití metody

CRISPR/Cas pro editaci genomu je pak možné získat rostliny se zcela novými vlastnostmi, které vedle tolerance vůči extrémům počasí, lepšího využití živin v půdě a odolnosti vůči chorobám a škůdcům mají lepší obsah zdraví prospěšných látek, sníženou alergicitou apod.

Pokud se však vrátíme zpět ke GMO, v Evropě není jeho pěstování i vlivem zavádějící kampaně některých environmentálních organizací nakloněno veřejné mínění a tím chybí i politická vůle k rozvolnění pravidel. V EU je tak možné pěstovat pouze geneticky modifikovanou kukuřici, která je odolná vůči housenkám zavíječe kukuřičného. V minulosti se geneticky modifikovaná kukuřice pěstovala také v České republice, ale administrativní náročnost pěstitele odradila. Podle statistik Ministerstva zemědělství se v roce 2018 nenacházel v Česku již žádný pěstitel, novější údaje nejsou k dispozici a o pěstitelích geneticky modifikované kukuřice nemá informace ani Agrární komora České republiky. Jiná je situace v jižní Evropě, kde se pěstuje geneticky modifikovaná kukuřice ve Španělsku a Portugalsku. Stále se však jedná o poměrně

malé objemy vzhledem k celkové produkci kukuřice.

Paradoxem a dokladem nejednoty postupu je, že v současnosti je možné na evropský trh dovážet geneticky modifikovanou nejen kukuřici, ale také geneticky modifikovanou sóju či řepku. Tyto plodiny směřují především do krmiv pro hospodářská zvířata a mohou se objevit i v potravinách pro lidskou spotřebu. To vedle určitého pokrytectví nad polovičatým řešením problému zároveň nastoluje nespravedlivé podmínky na trhu, protože čeští, potažmo evropští pěstitelé mají v tomto ohledu velmi omezené možnosti. Agrární komora ČR by proto uvolnění pravidel na evropské úrovni uvítala. Podle našich informací by se mělo jednat právě o nové šlechtitelské postupy (NBT), které se týkají editace genů řešících podstatu určitého problému a jsou již v rostlinách zastoupené. Nejde o přenos genu z jednoho organismu na jiný.

S ohledem na mnohaleté zkušenosti ze zemí, kde má pěstování geneticky modifikovaných plodin již dlouhou tradici, poskytuje tato forma řadu výhod. Rostliny jsou odolnější

vůči škůdcům a různým chorobám, dále proti chladu či suchu a dalším negativním vlivům. Pro pěstitele to může znamenat úspory nákladů na přípravky na ochranu rostlin, a tím také větší šetrnost k životnímu prostředí dále zvýšení výnosů a celkové zkvalitnění produkce. Z našeho pohledu tedy rozhodně jde o významný krok vpřed.

Úřad AK ČR

K ekonomice výroby mléka

*Ve čtvrtek 20. července 2023 se v zasedací místnosti Agrární komory České republiky uskutečnil seminář pro zájemce z řad prvovýrobců – chovatelů dojeného skotu na téma **Ekonomika výroby mléka v českých chovech, kde zástupci Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) prezentovali výsledky šetření Ekonomiky výroby mléka v období 2018–2021 včetně odhadu za rok 2022 a 1. čtvrtletí 2023.***

Zdrojem dat byla databáze ÚZEI, podniky s podvojným a vnitropodnikovým účetnictvím. Kalkulace nákladů a výnosů byla zpracována podle certifikované Metodiky kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství. Pro jednotlivá čtvrtletí roku 2022 a 1. čtvrtletí 2023 byl zpracován odhad vývoje ekonomiky výroby mléka na základě vývoje cen vstupů výrobků a služeb spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě. V prezentovaných výsledcích byly zohledněny přímé a nepřímé podpory. Výsledky výroby

mléka byly analyzovány podle chovaných plemen (holštýnské, čerenostrakaté a dále kombinace těchto plemen), dále podle dosahované užitkovosti krav a v neposlední řadě podle nákladů na 1 litr vyrobeného mléka, kdy podniky byly začleněny do tří skupin na nadprůměrné, průměrné a podprůměrné.

Ze zjištěných výsledků je patrná určitá dynamika v ekonomice výroby mléka v tuzemských chovech. V letech 2018–2021 docházelo k nárůstu realizační ceny mléka na průměrné hodnoty 8,6–9,1 Kč/l a v roce 2022 k růstu až na průměrných 11,38 Kč/l. Od roku 2018 rostly chovatelům dojnic náklady průměrně o 3–5 %, především vlivem nárůstu nákladů na krmiva, pracovních nákladů, odpisů, služeb a pomocných činností. V roce 2022 se předpokládá meziroční zvýšení výrobních nákladů 15 %. Průměrná užitkovost dojnic rostla v letech 2019–2021 průměrným tempem 1,8 % a v roce 2022 se předpokládá růst užitkovosti podle ČSÚ 1,5 %. Rychlejší růst nákladů než užitkovosti v letech 2018–2021 (mimo 2020) lze přisuzovat růstu nákladů na 1 l vyrobené-

ho mléka. V letech 2018–2019 realizační cena mléka nepatrně převyšovala náklady. Bohužel v letech 2020–2021 průměrné realizační ceny nepokrývaly chovatelům vynaložené náklady a v průměru dosahovaly ztráty v rozmezí 0,3–0,9 %. V roce 2022 vzrostly realizační ceny prvovýroby o 25 % a náklady o 15 %, tj. výrazně více než v předchozích letech, tento výsledek lze přisuzovat změně tržního prostředí z důvodu válečného konfliktu na Ukrajině. Předseda Komoditní rady pro mléko a hovězí maso při Agrární komoře České republiky Leoš Říha si dovolil predikovat výsledky ekonomiky prvovýroby mléka pro letošní rok, kdy ekonomika výroby mléka bude vycházet zcela odlišně od roku 2022, přičemž důvodem bude pokles realizační ceny nedoprovázený poklesem nákladů ve spojení s extrémním nastavením redistributivní platby a avizovaným snížením dotací národních podpor. Ekonomika výroby mléka by pro účely politického rozhodování měla být hodnocena alespoň za tři roky, optimálně včetně roku 2023.

Úřad AK ČR

Rostlinolékařská legislativa jde s dobou

Mít zkušenosti a schopnost vyznat se a správně rozhodovat ve stále a nečekaně měnícím se světě, včetně legislativy, je stále na hranici lidských, chcete-li zemědělských schopností. A to hlavně tam, kde vše kolem provozu a nutné administrativy padá jen na jednu hlavu.

Bohužel momentální situaci i „dírám“ na trhu se velmi často dokáží ještě rychleji přizpůsobit i ti, kteří se zemědělským hospodařením mají pramálo společného, ale právě proto toho dokáží využít k nelegálním praktikám, hlavně v obchodní činnosti. Zda nová legislativa dokáže pomoci těm poctivým, nebo zda je ještě více vrátí do kanceláří k počítačům, excelovým tabulkám a hlášením, ukáže až čas. Jen se trochu obávám, aby česká legislativní priorita nebyla pouze „zajímavostí“ pro ostatní země EU, ale aby se nestala další příležitostí českým zemědělcům. Již dnes je jasné, že se jedná o tak revoluční změny, že jejich zavedení do praxe bude vyžadovat nejen řadu školení a kurzů, ale také minimálně půlroční toleranci státních kontrolních orgánů o jejich kvalitě a zpracování. Konec konců je to všechno reakce na razantní nástup chytrých telefonů, dronů a také precizního zemědělství se vším všudy.

Nová legislativní úprava

Zákon o rostlinolékařské péči (č. 326/2004 Sb., v platném znění) byl novelizován zákonem č. 273/2022 Sb. Zároveň byla provedena

novela prováděcí vyhlášky č. 206/2012 Sb., v platném znění, o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin, a to vyhláškou č. 199/2023 Sb. Oba právní předpisy nabývají účinnosti dnem 1. 7. 2023.

Odborná způsobilost pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin

V případě získání osvědčení I. stupně dochází ke změně u osoby, která absolvovala zaměstnavatelem organizovaný kurz. Toto osvědčení platí nově po dobu jednoho roku od data absolvování takového kurzu. K poskytování znalostí v rámci tohoto kurzu je oprávněn držitel osvědčení II. nebo III. stupně. Při pořádání organizovaných kurzů zaměstnavatelem, je jeho povinností písemně oznámit ÚKZÚZ (Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský) místo a čas pořádání kurzu nejméně 5 dnů před konáním kurzu. Rozsah kurzu organizovaného zaměstnavatelem je šest vyučovacích hodin.

Změna se dotýká také II. stupně odborné způsobilosti, kdy nově osvědčení vydává pověřené vzdělávací zařízení, které zároveň zajišťuje

po dohodě s ÚKZÚZ a místně příslušnými orgány ochrany veřejného zdraví konání zkoušek stanovených pro získání osvědčení II. stupně a vyhláší termíny pro jejich konání, a to nejméně šest měsíců přede dnem jejich konání. Zkoušejícím u zkoušek může být pouze osoba, která splňuje kvalifikační předpoklady pro odborného školitele.

Nově jsou definovány vysokoškolské studijní programy, po jejichž absolvování se osoba po dobu tří let považuje za držitele osvědčení II. stupně. Jsou to studijní programy, v rámci kterých tato osoba vykonala zkoušku z předmětů se zaměřením na rostlinnou produkci a ochranu rostlin. Obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem, po jejichž absolvování se osoba po dobu tří let považuje za držitele osvědčení I. stupně a obory vzdělání poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou, po jejichž absolvování se osoba po dobu tří let považuje za držitele osvědčení II. stupně, se nemění. Osvědčení pro III. stupeň zůstává beze změny.

Limit nad 200 hektarů

Novelou rostlinolékařského zákona č. 273/2022 Sb., účinnou od 1. 7. 2023, se zavádí pro zemědělské podnikatele hospodařící na výměře větší než 200 hektarů půdy podle evidence půdy v LPIS povinnost převést záznamy o používání přípravků nebo pomocných prostředků na ochranu rostlin do elektronické podoby, pokud již nejsou v této podobě vedeny. Poprvé za období od 1. 7. do 31. 7. 2023 je třeba předat požadovaná data prostřednictvím webových služeb Ministerstva zemědělství z aplikace na Portálu farmáře nebo komerčního softwaru do konce srpna 2023.

Kdo je zemědělský podnikatel

Podle definice „zemědělského podnikatele“, která je uvedena v zákonu o zemědělství (§ 2e), se jedná o subjekty provozující „zemědělskou výrobu“. Zemědělskou výrobou se rozumí: rostlinná výroba, živočišná výroba, výroba osiv a sadby, školkařských výpěstků a genetického materiálu rostlin, hospodaření v lese na pozemcích vlastních, pronajatých nebo užívaných na základě jiného právního důvodu a další činnosti vyjmenované v zákonu o zemědělství.

Povinnost poskytování dat

Z výše uvedeného vyplývá, že povinnost poskytování dat o provedených aplikacích přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků v elektronické podobě se vztahuje na subjekty, pokud obhospodařují podle evidence půdy v LPIS výměru nad 200 hektarů a provozují některou z činností, která spadá pod zemědělskou výrobu. Tzn., nejedná se pouze o subjekty podnikající v zemědělství, ale také hospodařící v lese, produkující osiva, sadbu a školkařské výpěstky. Způsob a formát předávaných dat je stanoven novelou vyhlášky o přípravcích a pomocných prostředcích na ochranu rostlin č. 200/2023 Sb. ze dne 15. června 2023, která nabyla účinnosti 1. 7. 2023. Podle ustanovení § 11 odst. 2 této vyhlášky je požadováno předávat data v elektronické podobě pouze prostřednictvím webové služby Ministerstva zemědělství ve struktuře datového výstupu definovaného v příloze č. 5 k vyhlášce. S ohledem na položky datového výstupu se bude povinnost předávání dat v elektronické podobě týkat použití přípravku na ochranu rostlin a pomocného prostředku na pozemku identifikovaného kódem čtverce dílu půdního bloku a zkráceným kódem dílu půdního bloku podle LPIS a použití v objektu, tj. ve skladu rostlinných produktů, skleníku, v mořícím zařízení nebo jiném objektu, který bude identifikován označením ošetřovaného objektu. Výše specifikované subjekty budou mít povinnost data o provedených aplikacích přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků na ochranu rostlin „poprvé“ poskytnout elektronicky do 31. 8. 2023, a to za období od 1. 7. do 31. 7. 2023 Další data budou zaslána do 30. 9. 2023 za období 1. 7. až 31. 8. 2023, dále do 31. 10. 2023 za období 1. 7. až 30. 9. 2023 atd. (Pozn. redakce – dochází k posunu této povinnosti, bez kontrol a sankcí k 1. 1. 2024, protože není vytvořena technická IT aplikace.) Nově není od 1. 7. 2023 nutné uvádět název obce a okresu. V této souvislosti mě napadá, zda se náhodou nezapomnělo na aplikaci hlavně herbicidů na železnici, letištích, dálnicích a na nezemědělské půdě.

2D kódy jako u léků

Novela zákona o rostlinolékařské péči zavádí mimo jiné povinnost označení přípravků na ochranu rostlin určených pro profesionální uživatele 2D kódy a distributorům těchto přípravků povinnost zasílat údaje o distribuci těchto přípravků do úložiště dat. Autory inspiroval osvědčený systém distribuce léků. Povinnost označení předepsaným 2D kódem a povinnost zasílat data do úložiště se vztahuje pouze na přípravky vyrobené od data účinnosti novely zákona, tedy od 1. 7. 2023. Specifikaci 2D kódu a způsob zaslání údajů do úložiště dat stanoví prováděcí právní předpis, tedy vyhláška o přípravcích a pomocných prostředcích na ochranu rostlin, jejíž novelizace zohledňující tyto změny byla dne 27. 6. 2023 zveřejněna ve Sbírce zákonů

pod č. 200/2023 Sb. Předpokládá se detailní zmapování cestování přípravku od prodejce k uživateli, které eliminuje nelegální prodeje, a tedy i použití falšovaných přípravků.

Letecká aplikace

Novela zákona o rostlinolékařské péči v roce 2012 ukončila možnost letecké aplikace přípravků na ochranu rostlin. Dost možná jsme tak přišli o šanci úspěšně bojovat s kůrovcem v lesích. Současná novela zákona o rostlinolékařské péči kromě jiného umožní zemědělcům klást granule nebo kapsle proti škůdcům nad pozemkem. Zavádí tak výjimku ze zákazu letecké aplikace přípravků. Otázkou zůstává systém výcviku pilotů, klasifikace dronů, výběr přípravků, jejich formulace i aplikace ve chmelnicích a lesích. I tak je třeba ocenit odvahu legislativců k tomuto kroku.

Velký bratr sleduje

Pod patronátem Státního zemědělského intervenčního fondu (dále Fond) byl uveden

do provozu systém monitorování zemědělských ploch pomocí družic neboli systém AMS. Přinese zjednodušení a zrychlení komunikace mezi žadateli a Fondem, poskytne možnost vyhnout se chybám v žádostech, čímž lze docílit lepšího čerpání finančních prostředků, a současně coby významný technologický milník zefektivní práci Fondu. Zatím se tváří velice mírumilovně. Systém AMS představuje moderní nástroj sloužící k ověření způsobilosti podaných žádostí o dotace pro všechna opatření na plochu v rámci jednotné žádosti 2023. Systém i přes počáteční chybovost dokáže na základě dat z družic provozovaných Evropskou vesmírnou agenturou v rámci programu Copernicus ověřit, zda byly na pozemku uskutečněny deklarované zemědělské aktivity, k jejichž plnění se klient v žádosti zavázal. Je tedy hodně pravděpodobné, že jako „Velký bratr“ bude moci ohlídat i dnes ještě netušené věci. Škoda, že zatím jen v zemědělství.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

NEJVĚTŠÍ PŘÍLEŽITOST ZA POSLEDNÍ 2 ROKY

VYUŽIJETE JI, NEBO NECHÁTE PENÍZE KONKURENCI?

Poslední šance na podání žádosti o dotaci na investice pro zemědělce i potravináře.

Již **12. 9. 2023** se uzavře velká příležitost pořídit technologie pro vaše podnikání až o polovinu levněji.

Přitom šance na získání podpory může být velká – stačí **žádat chytře**.

GRANTEX dotace vám přináší

4 TIPY

JAK USPĚT PŘI ČERPÁNÍ DOTACE

800 151 111

www.grantex.cz

dotace@grantex.cz

www.grantexagro.cz

GRANTEX
DOTACE

RENOMIA

INTERVENCE

Investice do zemědělských podniků
Investice do zpracování zemědělských produktů

1 ZAMĚŘTE SE NA KVALITU

- ✓ Jedná se o soutěžní výzvu, takže **úspěšné budou ty nejvyšší projekty** zpracované do posledního detailu.
- ✓ **Rychlost podání** v tomto případě **nehraje roli**. Ani v případě shody bodů nebude prioritizován dříve podaný projekt.

Celkem bude možné získat až 48 bodů v 11 obecných preferenčních kritériích

2 VHODNĚ ZVOLTE PREFERENČNÍ KRITÉRIA

- ✓ V rámci preferenčních kritérií **může rozhodnout i jeden bod**. Budte si jistí, že se o něj nepřipravíte.
- ✓ **Kritéria jsou závazná** a jejich nenaplnění může zpětně vyvolat i **odebrání dotace**. Vybírejte tak, abyste je byli schopni naplnit nejpozději ke dni podání žádosti o platbu.

Nezapomeňte rovněž na specifická preferenční kritéria, která je nutné správně vyhodnotit.

3 NEPODCEŇTE VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ

- ✓ **Více než 50 % kontrol** zadávacích nebo výběrových řízení **končí udělením sankce** žadateli.
- ✓ Zejména **velký pozor** je třeba dávat při přípravě výběrových řízení **ve spolupráci s potenciálními dodavateli**. Netransparentní postup při výběru dodavatele může být postihován **až 100% sankcí**.

Účelně zadané výběrové řízení je nejvíce sledovaným a také nejčastějším pochybením, které může být považováno za **trestný čin dotačního podvodu**.

4 ZÍSKÁNÍ DOTACE NENÍ ÚSPĚCH

- ✓ **Nenechte se uklidnit** schválenou dotací. Příprava žádosti, výběrová řízení, administrace realizace a udržitelnosti projektu **trvá 6-8 let**. Nejvíce práce vás čeká právě po schválení dotace, kdy je nutné **bezchybně splnit všechny podmínky**.
- ✓ Pokud využíváte pro přípravu žádosti externí subjekt, ujistěte se, že má dostatečné **zkušenosti, historii a pojištění odpovědnosti**, a bude po vašem boku až do úplného ukončení udržitelnosti projektu. **Neriskujte, že o dotaci přijdete**.

V případě **nejasností** se neváhejte **ozvat odborníkům**, kteří se v podmínkách výzvy dlouhodobě pohybují. Takovými mohou být např. poradenské společnosti nebo veřejné instituce.

 800 151 111

 www.grantex.cz

 dotace@grantex.cz

 www.grantexagro.cz

GRANTEX
DOTACE

R RENOMIA

Obaly EVOPAC nejen pro bezpečnost obsluhy postřikovače

Slovo nejen v nadpise má své oprávnění. V registračním řízení, zvláště v případech prodloužení registrace, se někdy stávalo, že podle názoru Státního zdravotního ústavu byla právě manipulace s přípravkem a jeho obalem natolik nebezpečnou pro obsluhu postřikovače, že se stala příčinou zákazu jeho dalšího používání.

Živáné k ochraně rostlin jsou stále dokonalejší z hlediska vlastního účinku, ale že také pokračuje dále vývoj a výzkum jejich obalů. Uvědomují si to všichni jejich světoví výrobci, kteří pochopili společný úkol k bezpečnému způsobu jejich použití a práce s nimi. Nové obaly EVOPACTM vyvinuté předními designéry přinášejí spotřebitelům tyto výhody:

- lepší úchop a manipulaci, více prostoru mezi rukou a víkem pro snadné zvednutí a vyjmutí z obalu, snazší manipulaci pro praváky i leváky;
- lepší průtok, nový centrický tvar umožňuje rychlé a bezpečnější nalévání, včetně vylepšené vymývatelnosti i kolem víčka;
- stabilitu, snadné nalévání do nádrže, robustní rotační rukojeť pro otáčení vzhůru nohama a přesné polohování;
- přesnost a transparentnost, odečítání objemu v jakékoli poloze obalu, jednoduchá kontrola čistoty;
- znovuuzavíratelnost.

dvouvíčkové uzávěry. Ty jsou zapotřebí pro použití obalů všech firem, jsou stejná, kompatibilní a i díky vyprazdňovacímu zařízení EasyconnectTM umožňují snadné a bezproblémové vyprázdnění plastového kanystru. Obsluha postřikovače tak v procesu jeho plnění vůbec nepřichází do styku s použitým přípravkem. Po odejmutí vnějšího víčka a jednoduchém nasazení kanystru dnem vzhůru do upínacího zařízení se díky vysouvacímu bajonetu otevře vnitřní víčko a tím se otevře průchod pro přečerpání přípravku do nádrže. Celý proces, opět bez styku s přípravkem, lze přerušit a odčerpat z kanystru pouze potřebné množství přípravku, vnitřní zátka se s vytažením bajonetu sama usadí na své místo v uzávěru, opláchne se, bez úniku se uskladní kanystr k dalšímu použití. Předpokládá se, že zařízení EasyconnectTM již brzy bude součástí dodávaných moderních postřikovačů nebo bude příplatkovou záležitostí prodeje nového postřikovače. Jako separátní může být uvedený systém i majetkem zemědělských podniků. Jako první bude tento systém dodávat na trh firma AKP spol. s r.o., Brno.

Příprava postřikové kapaliny bezpečnější a jednodušší

Doba potvrzuje, že nejenom přípravky pou-

Všechny pokročilé funkce obalů EVOPACTM jsou speciálně navrženy tak, aby pěstitelům pomáhaly při jejich každodenní práci a aby se s nimi snadno pracovalo. Jsou vyrobeny v různých objemech, mezi nejpoužívanější patří jednolitrové, pětilitrové a desetilitrové obaly kapalných přípravků na ochranu rostlin Syngenta. Stupnice na obalu EVOPACTM je dobře viditelná. Vzestupná i sestupná stupnice zároveň umožňuje odečítat zůstatek přípravku v jakékoli poloze obalu. Transparentní materiál umožňuje snadnou kontrolu zbývajících množství přípravku. Kromě toho lze snadno zjistit, zda byla prázdná nádoba dobře vymyta. O tom, že tomu tak je, se mohli přesvědčit všichni návštěvníci Polních dnů 2023 společnosti Syngenta v praktických ukázkách. Zkrátka a dobře, s takovými obaly je radost pracovat! Doslova a do písmene: ani kapka na zmar. Bezpečnost práce s nimi je nadstandardní pro životní prostředí i operátora. Zbývá doufat, že se tento faktor promítne jako systém uzavřeného plnění postřikovače i do udržení registrace, včetně etiket a tím i do prodloužení životnosti některých zavedených přípravků na ochranu rostlin!

Text a foto: Ing. Michal Vokřál, CSc.

S nástupem nově vyvinutých obalů a jejich vysokou bezpečností, nejen pro obsluhu, ale i pro životní prostředí, zcela jistě něco takového již nepřipadá v úvahu. A to vše hlavně díky novému uzávěru obalů – konektoru EasyconnectTM. Obaly s označením EVOPACTM patří firmě SYNGENTA a lze je právem označit za příspěvek ke způsobu precizního plnění postřikovačů a ochrany životního prostředí. Vlastní designové obaly budou mít i další firmy (BASF, BAYER, CORTEVA). Společnosti totiž pochopily, že zemědělec i pro nákup jejich zboží potřebuje mít stejný systém manipulace s obaly. Kéž by tomu tak bylo u celé řady spotřebního zboží, hlavně v oboru elektronických výrobků, baterií, nabíječek atd. Co však všechny firmy na tomto projektu spolupracující bude spojoovat, to jsou jejich

Zemědělská technika v hledáčku zlodějů

Téměř každý v našem okolí zná někoho, komu bylo něco odcizeno. Výjimkou nejsou ani pracovníci v zemědělství. Z důvodu rostoucího zájmu o zemědělskou techniku, mnozí zemědělci potvrzují, že mají přímou zkušenost s odcizením nebo pokusem o odcizení stroje nebo drahých komponentů nutných pro precizní zemědělství.

Zemědělské stroje se v posledních letech dostávají čím dál více do hledáčku zlodějů, a to z důvodu nedostatku strojů či speciálních komponentů na trhu a zároveň rostoucí poptávky.

Zloději se mohou zaměřit buď na celý stroj a nebo na odcizení mnohdy drahých komponentů, bez kterých se už v dnešním precizním zemědělství neobejdeme. Organizované skupiny se nebojí odcizit stroj ani ze soukromého pozemku či uzavřené garáže. Odcizit stroj, který je ponechán na poli, v lese či jinde na volném prostranství je pro ně jednoduchým úkolem.

Zdroj: SHERLOG - Fotografie z úspěšné dohledávací akce

Jak se můžeme bránit?

Existuje mnoho možností, jak chránit své stroje, které pracují s různými technologiemi, avšak nejspolehlivějším zabezpečovacím systémem je rozhodně český rádiový systém SHERLOG.

Zdroj: SHERLOG - Fotografie z úspěšné dohledávací akce

Proč SHERLOG?

SHERLOG jako jediný systém na zabezpečení vozidel používá vlastní rádiovou síť, která pokrývá celou Českou republiku. Není tak závislý na žádném operátorovi mobilních služeb, jako jsou konkurenční řešení, která fungují na technologii GPS/GSM. Díky vlastnímu NON-STOP operačnímu centru a vlastnímu vyhledávacímu týmu reaguje okamžitě, jakmile se někdo pokusí se strojem odjet nebo pohnout.

SHERLOG si poradí i s pokusy zlodějů, kteří často využívají mobilní rušičky a snaží se jimi zabránit lokalizaci stroje. Zabezpečovací systém SHERLOG zloději nijak neobejdou a odcizený stroj bude bez problému dohledán.

Více o zabezpečení zemědělských a stavebních strojů se dozvíte na www.sherlog.cz/technic

30% SLEVA NA VŠECHNY PRODUKTY ZABEZPEČENÍ SHERLOG

Platnost akce do 30.11.2023

SHERLOG®

www.sherlog.cz

Sledujte nás také, ať první víte, co zaznělo na Facebooku Agrární komory ČR

f Řetězce klamou zákazníky vysokými slevami

Jak získávají obchodní řetězce své věrné zákazníky? Pomocí šikovných marketingových triků. Obchodní řetězce určitě nejsou žádní lidumilové nebo charitativní organizace. I na zboží v akci pořádně vydělávají. Když supermarket dává do akce výrobek s 40 až 60% slevou, musí zákonitě nastavit vysokou regálovou cenu, aby se mu to ekonomicky vyplatilo. Jeden z nejmenovaných řetězců před nedávnem dokonce zahájil takovou obchodní politiku, že mnoho nabízených výrobků dává do akční nabídky. Pokud chcete daný výrobek za akční cenu koupit, musíte mít zákaznickou kartičku supermarketu. Jeho běžné neakční ceny jsou pak úplně mimo realitu zbytku maloobchodního trhu. Mazaně tak také sbírá informace o nákupním chování svých zákazníků – co, kdo, kdy, kde a jak často kupuje. Jak jste na tom vy? Kupujete zboží v akci? A máte věrnostní či slevové zákaznické karty?

📅 12. června 2023

f My obilí od pšenice poznáme!

Nedávno jsme na FB upozorňovali, že pan ministr zemědělství Marek Výborný zkrešluje čísla a snaží se vytvářet dojem, že neexistuje žádný problém s dovozy ukrajinského obilí do Česka. Ve svém příspěvku původně tvrdil, že se k nám dováží mnohem méně obilí, než je tomu ve skutečnosti. Na náš podnět ale příspěvek dodatečně upravil. Původní slovo obiloviny se najednou v jeho příspěvku proměnilo na pšenici. Mrzí nás, že nám někteří lidé píší, že nepoznáme pšenici od obilí. Vězte, že poznáme. Problém není na naší straně. Jestli tady někdo nepozná pšenici od obilí, tak je to ten, kdo spravuje panu ministrovi účet.

📅 3. srpna 2023

f Jezte méně díky kvalitnějším potravinám

Často je od některých lidí slyšet argument, že si kvalitní potraviny nemohou dovolit. Pravda ale možná může být úplně jinde. Časté utrácení za nevhodné a nezdravé svačiny v supermarketech, bistroch a fastfoodech vyjde leckdy dráž, a tělu tyto „dobroty“ nic zásadního nepřinesou. Dejte raději přednost kvalitním potravinám, nejlépe z tuzemské produkce. Třeba zjistíte, že nepotřebujete jíst tolik, protože tyto suroviny jsou nutričně bohatší, tělo zasytí a dodají vše potřebné. Zkuste se také podívat ve svém okolí, jestli u vás máte svého farmáře či nějakou lokální prodejnu, kde lze kupovat kvalitní místní potraviny. Přejeme dobrou chuť k dobrým a kvalitním potravinám.

📅 25. červenec 2023

f Naši zemědělci mají mnohem přísnější pravidla než ti na Ukrajině

Proč jde v případě ukrajinského obilí o nekalou konkurenci? Na Ukrajině totiž neplatí přísné standardy a omezení, kterými se musí řídit ostatní zemědělci v Evropské unii. Netvrdíme, že ukrajinská pšenice musí být vždy nekvalitní, ale je nutné si uvědomit jednu věc, a tou je způsob pěstování. Čeští zemědělci mají v EU nejnižší spotřebu přípravků na ochranu rostlin na hektar orné půdy a velmi pečlivé kontroly z hlediska mykotoxinů a dalších škodlivých látek. Musí také vynechávat určité procento půdy zcela mimo produkci, musí vytvářet biopásy a nemohou pěstovat jednu plodinu na ploše větší než 30 hektarů (na erozně ohrožených plochách dokonce jen na 10 hektarech). Na Ukrajině jsou však pole velká desítky tisíc hektarů. A zatímco čeští zemědělci produkují pšenici podle přísných evropských pravidel, ukrajinští zemědělci mohou používat přípravky, které v tuzemském zemědělství už dávno nemají místo. Ukrajinská produkce je pak výrazně levnější a čeští zemědělci nemohou takovým cenám konkurovat.

Znovu opakujeme, že Ukrajině je potřeba pomáhat. Je však otázkou, jakým způsobem, abychom tím nezničili vlastní zemědělství, a hlavně, abychom neohrozili zdraví našich obyvatel.

📅 7. srpna 2023

f Jinde to jde, tak proč ne u nás?

Pět zemí východní části Evropy (Polsko, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko a Bulharsko) ví, jak ochránit své zemědělce. Jako první země v dubnu zakázaly dovoz ukrajinského obilí. Česko tehdy zákaz odmítlo s odvoláním na nutnost respektování unijních hodnot. Následně tyto země zákaz sice zrušily, ale vyjednaly si Evropou „posvěcené“ embargo na dovoz obilí a dalších zemědělských komodit z Ukrajiny minimálně do půlky září. Bohužel naše vláda se stále odvolává na solidaritu s Ukrajinou a tvrdí, že se do Česka nic nevozí a na cenu to nemá vliv. Upřímně si řekněme, že koridory solidarity, které měly zajistit export do nejchudších zemí světa, nefungují. Asi nemusíme zdůrazňovat, přes kterou tranzitní zemi uprostřed Evropy ukrajinské obilí nyní putuje. S teoretickou možností záměrného klamání původu. Voláme po větší akceschopnosti Ministerstva zemědělství České republiky. Soucítíme s ukrajinskými zemědělci, ale jejich dovozy nemohou zlikvidovat zemědělce české.

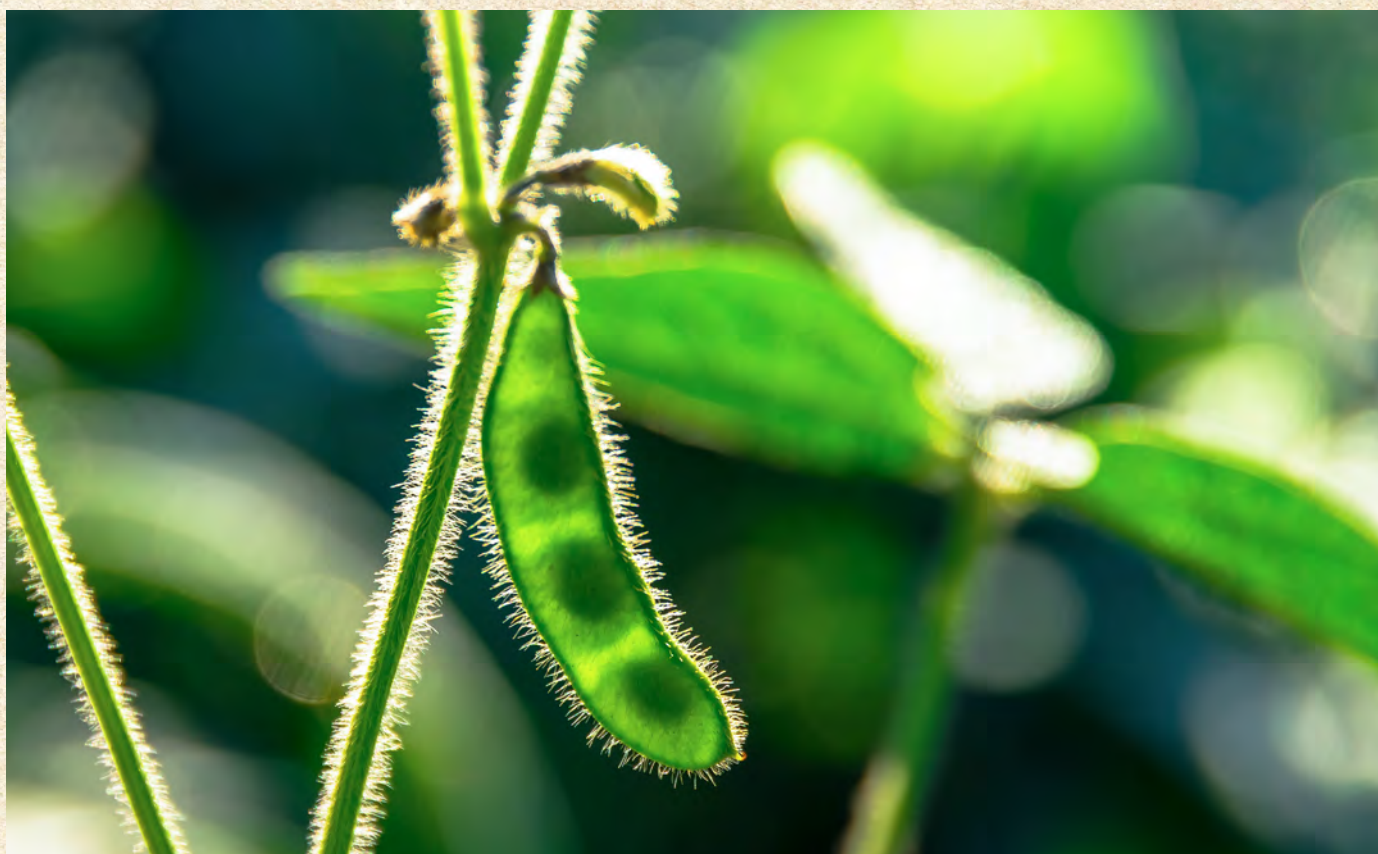
📅 27. července 2023

ŽIJEME

na venkově

24. SRPNA 2023

V EU dochází konečně k posunu ve využití biotechnologií

Letité úsilí části osvícených politiků, většiny evropských zemědělců a vědecké komunity o liberalizaci podmínek využití šlechtění hospodářských rostlin a zvířat prostřednictvím biotechnologií konečně prolomilo ledy v unijní legislativě v této oblasti.

Počátkem července letošního roku totiž Evropská komise zveřejnila návrh „Nařízení Evropského parlamentu a Rady o rostlinách získaných některými novými genomickými technikami a o potravinách a krmivech z nich vyrobených“. Uvedené technologie označované souhrnnou zkratkou NGT by přitom měly výrazně zvýšit konkurenceschopnost evropské zemědělské produkce, pokud se ovšem uve-

dený návrh v praxi a potřebné podobě v reálné opravdu prosadí.

Bylo by to velmi žádoucí, již v současné době lze v zásadě konstatovat, že EU v oblasti využití biotechnologií téměř ujel pomyslný vlak. Celý svět je totiž reálně využívá a v současné době neuplyne většinou ani jeden měsíc, aby se ve veřejném prostoru neobjevila nějaká

nová zásadní informace o pozitivních produktech vyšlechtěných NGT, případně o připravovaném nebo i samotném uvedení konkrétních výrobků na trh. Na žádoucích změnách postojů EU se přitom aktivně podílejí také naši europoslanci, především pak Veronika Vrecionová a Michaela Šojdrová. Obě dámy také mimo jiné vystupovaly na konferenci, kterou zaštitila Akademie věd ČR s názvem

„Konference o editaci genomu pro bezpečnost potravin a zlepšování plodin“, na níž byly prezentovány i takové přínosy, o nichž nemá příliš informací ani zemědělská veřejnost.

Zdaleka již totiž nejde jen o zlepšení vlastností hospodářských plodin z hlediska vyšší odolnosti vůči suchu nebo škůdcům – pěstování plodin vyšlechtěných prostřednictvím editace (úpravy) genů (CRISPR) mimo jiné také snižuje produkci emisí a zvyšuje ukládání uhlíku do půdy, což jsou cíle obsažené v Green Deal, a navíc cíle, které mají i z hle-

diska krajiny a životního prostředí skutečně smysl. Z ekonomického pohledu pak využití biotechnologií zvyšuje hektarové výnosy hospodářských plodin a také snižuje spotřebu přípravků na ochranu rostlin. Z nutričního hlediska je pak přínosem vyšší obsah pro člověka potřebných látek, například, ale nejen, vitamínů.

Desítky let se kromě toho biotechnologie využívají v EU například ve zdravotnictví, a to jak geneticky modifikované organismy (GMO), tak geneticky editované organismy (CRISPR),

a není tedy důvodu, proč by se tak nemělo dít i v zemědělství. To stále doplácí na dřívější letitou a bohužel velmi zavádějící kampaň Greenpeace proti GMO, což ostatně stále reflektuje i připravovaná evropská legislativa rozlišující GMO a CRISPR. Z dokumentů Evropské komise se to ale nedá moc poznat, ta totiž stále používá již zmiňovanou souhrnnou zkratku NBT a při odlišení kategorií biotechnologií používá ne zrovna veřejně známé výrazy. Obecně lze ale konstatovat, že zatímco editaci genů bere EU na milost, modifikaci (změnu vlastností prostřednictvím vloženého cizího genu) stále považuje za nepřírozenou a rizikovou.

Potenciál biotechnologií, především CRISPR, je přitom téměř nekonečný. Jen před pár měsíci oznámili vědci z University of California San Diego možnost využití CRISPR v boji proti malárii, konkrétně proti populaci komárů *Anopheles gambiae* právě prostřednictvím uvedené technologie. Výzkumníci z University of Massachusetts zase zkoumají možnosti využití biotechnologií k léčbě nemoci zvané Amyotrofická laterální skleróza (ALS), která je současnými metodami nevyléčitelná.

Oprávněně se tak lze domnívat, že výsledky výzkumu v oblastech mimo zemědělství přispějí i k legitimizaci biotechnologií při produkci zemědělských komodit. Ostatně, za rozvoj technologií CRISPR již byly v minulosti uděleny dvě Nobelovy ceny.

Úřad AK ČR

Výběr z odpovědí EU na otázky o biotechnologiích

I vzhledem k tomu, že je problematika biotechnologií zatížena v EU řadou mýtů, a také proto, aby Evropská komise odůvodnila svůj návrh na změny v této oblasti a informovala zemědělskou veřejnost o tom, jaké konkrétní změny návrh přináší, zpracovala Evropská komise odpovědi na nejčastější dotazy týkající se uvedené problematiky. Zde je výčet pro zemědělce nejdůležitějších informací:

Co jsou nové genomické techniky (NGT)?

Nové genomické techniky (NGT) jsou inovativní nástroje, které mohou pomoci zvýšit udržitelnost a odolnost našeho potravinového systému a podpořit cíle Zelené Dohody pro Evropu a strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“. Umožňují přesný a efektivní vývoj vylepšených odrůd rostlin, které mohou být odolné vůči klimatu, škůdcům, vyžadují méně hnojiv a pesticidů nebo zajišťují vyšší výnosy.

Proč potřebujeme NGT?

Od vynálezu zemědělství lidé zlepšují obilí, ovoce, zeleninu od té doby, co jsme je začali

pěstovat. Rostliny byly zkříženy a vybrány tak, aby získaly správné vlastnosti pro získání lepších plodin. Nové genomické techniky nám umožňují dělat přesně to samé, ale rychleji a s větší přesností. Techniky identifikují a vybírají správné vlastnosti z vlastní DNA rostliny nebo z příbuzné rostliny. Šlechtitelé pak mohou použít NGT k vývoji nových vlastností nebo zlepšení stávajících rostlin s větší přesností a rychlostí než s konvenčními šlechtitelskými technikami.

Jak by se podle této nové legislativy zacházelo s rostlinami NGT?

Rostliny NGT, které by se mohly vyskytovat

i přirozeně nebo konvenčním šlechtěním, budou podléhat ověřovacímu postupu založenému na kritériích stanovených v návrhu. S rostlinami NGT, které splňují tato kritéria, se zachází jako s konvenčními rostlinami, a proto jsou vyňaty z požadavků právních předpisů o GMO. To znamená, že u těchto rostlin nemusí být provedeno žádné posouzení rizik a mohou být označeny stejným způsobem jako konvenční rostliny. Na všechny ostatní rostliny NGT by se vztahovaly požadavky současné legislativy týkající se GMO. To znamená, že podléhají posouzení rizik a mohou být uvedeny na trh pouze po povolenacím řízení.

Pro tyto závody budou zavedeny přizpůsobené metody detekce a požadavky na monitorování přizpůsobené na míru.

Týká se tento návrh všech NGT?

Ne. Tento návrh se týká pouze rostlin produkovaných cílenou mutagenezí a cisgenézou a jejich potravin a krmiv. Cílená mutageneze indukují mutace v genomu bez vložení cizího genetického materiálu (např. změny jsou provedeny v rámci stejného rostlinného druhu). Cisgenéze je vložení genetického materiálu do přijímajícího organismu od dárce, který je sexuálně kompatibilní s přijímajícím organismem (např. dochází ke změnám mezi přirozeně kompatibilními rostlinami). Návrh nezahrnuje rostliny získané NGT, které zavádějí genetický materiál z nekřížitelných druhů (transgenéze). Tyto techniky nadále podléhají stávajícím právním předpisům o GMO.

Jaký přínos mohou mít nástroje NGT pro zemědělce, spotřebitele a občany?

NGT mohou přispět k přechodu na udržitelnější zemědělství a potravinový systém a pomocí snížit vnější závislost EU na zemědělsko-potravinářské produkci. NGT mohou tyto cíle podpořit mnoha způsoby tím, že budou přínosem pro různé aktéry v celém potravinovém řetězci. Zemědělci by měli prospěch ze zvýšené dostupnosti rostlin přizpůsobených potřebám odvětví, jako je odolnost vůči změně klimatu, odolnost vůči škůdcům, vyšší výnosy a snížená potřeba hnojiv a pesticidů. Spotřebitelé by si mohli vybrat z většího množství potravinářských výrobků s lepší chutí, lepšími nutričními vlastnostmi nebo sníženým obsahem látek způsobujících alergie a zároveň by si mohli koupit výrobky, které přispívají k udržitelnosti. A konečně, výrobci a obchodníci mohou také vidět výhody ve sníženém využívání přírodních zdrojů a snížených emisích spojených s přepravou potravin a vlastnostmi usnadňujícími zpracování.

Proč Komise navrhuje tento nový právní předpis?

Od přijetí právních předpisů EU týkajících se GMO v roce 2001 a zejména v posledním desetiletí byla na základě pokroku v biotechnologii vyvinuta řada NGT. V zájmu lepšího pochopení všech těchto nedávných pokroků požádala Rada v listopadu 2019 komisi, aby předložila studii o NGT. Studie komise z roku 2021 dospěla k závěru, že stávající pravidla – zejména stávající právní předpisy týkající se GMO – zaostávají za vědeckým a technologickým pokrokem a dostatečně neusnadňují vývoj inovativních produktů NGT, které jsou uvedeny na trh. EU potřebuje přizpůsobený rámec pro bezpečné rostliny NGT, z nichž budou mít prospěch zemědělci, spotřebitelé i životní prostředí.

Jaké důkazy Komise použila k vypracování tohoto legislativního návrhu?

Komise se opírá o vědecké poradní orgány na úrovni EU. Otázkami bezpečnosti se důkladně zabýval Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA), který přijal několik vědeckých stanovisek k NGT. Komise při přípravě posouzení dopadů rovněž shromáždila a posoudila důkazy a názory poskytnuté širokou škálou zúčastněných stran a odborníků.

Řeší návrh otázky související s patenty a právy duševního vlastnictví?

Legislativní návrh se týká uvolňování zařízení NGT, jejich uvádění na trh, ale neupravuje otázky duševního vlastnictví. Komise uznává, že je důležité vytvořit vyvážený rámec, který podpoří přístup zemědělců a šlechtitelů k patentovaným technikám a materiálům, podpoří rozmanitost osiva za přijatelné ceny a zabezpečí šlechtění a pěstování nepatentovaných konvenčních a ekologických plodin a zároveň výrazně podpoří inovace ve šlechtění rostlin zachováním investičních pobídek, jako jsou patenty.

Komise v rámci širší analýzy trhu posoudí dopad, který může mít patentování rostlin a související postupy udělování licencí a transparentnosti na inovace v oblasti šlechtění rostlin. Posoudí rovněž jejich dopad na přístup šlechtitelů ke genetickému materiálu a technikám, na dostupnost osiva pro zemědělce a na celkovou konkurenceschopnost

biotechnologického průmyslu EU. Komise podá zprávu o svých zjištěních do roku 2026. Identifikuje možné problémy v tomto odvětví a bude sloužit jako základ pro rozhodování o případných následných opatřeních.

Zdroj: Evropská komise

Základní informace o návrhu Nařízení Evropské komise o využití biotechnologií

Jak před časem uvedla nevládní organizace Biotrin, v uvedeném návrhu jsou stanoveny požadavky na uvádění rostlin a produktů získaných s využitím nových genomických technologií (NGT) na trh, pravidla pro jejich označování i sledování, týkající se komerčně pěstovaných rostlin.

Rostliny jsou přitom rozděleny do dvou kategorií – NGT Category 1 (NGT1) a NGT Category 2 (NGT2). Do NGT1 by měly podle návrhu spadat tzv. „conventional-like NGT“, tedy rostliny získané cisgenézou a cílenou mutagenezí s vlastnostmi, jež mohou vzniknout přirozenou cestou nebo díky konvenčnímu šlechtění. Tady je přitom důležitý obsah uvedených pojmů, přičemž podle dostupného výkladu by se za produkty spadající do této kategorie měly považovat i rostliny šlechtěné metodami CRISPR. Do NGT2 by pak byly zařazeny tzv. „non-conventional like NGT“, tedy rostliny, které by byly považovány za geneticky modifikované organismy (GMO).

Pro dané kategorie je navržen rozdílný schvalovací proces. V případě NGT1 je proces výrazně jednodušší – je vyžadováno oznámení a zařazení do registru transparentnosti, jež bude za tímto účelem vytvořen, a značení pro umožnění sledovatelnosti. Není pro ně vyžadováno hodnocení rizika ani nutnost zavedení detekční metody. Oproti tomu s rostlinami kategorie NGT2 bude nakládáno jako s klasickými GMO, tedy zůstává podmínka hodnocení rizika, značení i nutnost detekční metody.

Rostliny z obou kategorií by měly být zakázány v ekologickém zemědělství.

Legislativní návrh představený Evropskou komisí v současné době posuzují jednotlivé členské státy a celá řada dotčených organizací, včetně výrobců potravin a nápojů, ale i včetně Greenpeace. Konečná podoba evropské legislativy tak bude ještě předmětem velkých, a zřejmě i emocemi zatížených diskusí.

Všechno z meruněk. V Židlochovicích chutnaly knedlíky i meruňkové pivo a víno

Gastronomický svátek v oranžové, tak nazvali organizátoři osmý ročník Meruňkobraní, které se uskutečnilo třetí červencovou sobotu na náměstí v Židlochovicích na Brněnsku. Sjely se na něj stovky lidí. Kromě kyprých ovocných knedlíků plněných čerstvými meruňkami ochutnávali ve velkém křehké koláče, ale i tradiční meruňkovi, a dokonce meruňkové víno, sekt a pivo.

Centrum města lemovaly stánky s řemeslným zbožím i kulinářskými specialitami, nechyběly ovocné domácí limonády, džemy, marmelády. Na pódiu přihlíželi lidé soutěži v pění meruněk, ale také jedlíků, sabráži sektů či kuchařské show.

V den Meruňkobraní se na jediný den v roce otevřely k prohlídkám také dveře jindy nepřístupného židlochovického zámku, na němž kdysi pobýval i T. G. Masaryk a kde byla před 30 lety rozdělena Československá republika.

Výhradně domácí meruňky

Veškeré ovoce na slavnostech podle organizátorů pocházelo z kopce nad Židlochovicemi, kterému se říká Výhon a kde také stojí akátová rozhledna. Čerstvé meruňky se na letošním Meruňkobraní z důvodu nepřiz-

nivého jarního počasí tentokrát neprodávaly. Vše, co uzrálo na kopci Výhonu, bylo použito na přípravu hotových meruňkových knedlíků, koláčů a buchec.

Před spalujícím sluncem chránily návštěvníky páry stany rozprostřené nad posezením. Lidé si tak mohli naplno užívat kromě jídla a pití i program na pódiu, v němž nechyběly ani hudební kapely. Patřila mezi ně například i energická kapela s velkou dechovou sekci The People.

Vítězem v pojídání meruňkových knedlíků na čas se stal známý maxijedlík Jaroslav Němec. Během patnáctiminutového limitu jich dokázal spořádat 26, což je nový rekord.

Text a foto: Dagmar Sedláčková

Jižní Morava se zbarvila do fialova. Pod Pálavou se rozvoněly lány levandule

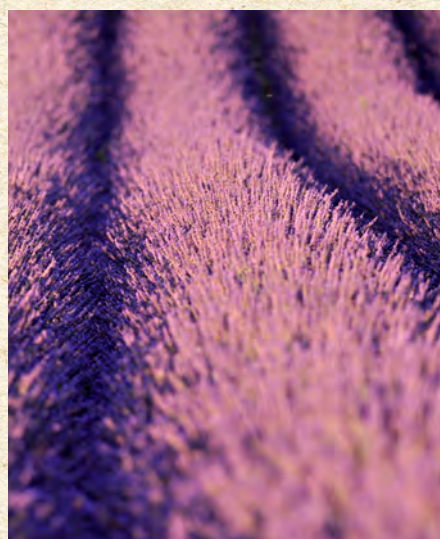
Nezaměnitelná vůně i barva přilákala tisíce pocestných k rozkvetlým levandulovým lánům v blízkosti Pavlovských vrchů u Staroviček na Břeclavsku. Koncem června tam rozkvetlo na 90 tis. keřků byliny, jež je obvykle spojována s francouzským regionem Provence.

Výhled na Pálavu z lehátka či houpačky, jež tam farmář Stanislav Bíza pro návštěvníky přichystal, lákal k relaxaci v téměř exotickém prostředí. Lidé si mohli za poplatek levandulové květy i nasbírat. K zakoupení byly k dispozici také výrobky, jež Bíza v chráněné dílně se svými spolupracovníky ručně vyrábí. Kromě limonád jsou to třeba čokolády s levandulí, džemy, čokoláda i víno. Ale také voňavé polštářky či kosmetika.

Příběh levandulové farmy se začal psát v roce 2014, kdy farmář Staňa, společně s jeho nejbližší rodinou – maminkou Danou, tatínkem Stanislavem a sestrami Luckou a Terezou, vysadili více než 40 tis. keřků levandule lékařské a s napětím očekávali první pěstitelské úspěchy. Dnes už na poli napočítáte přes 90 tis. takových keřků.

Pole se nachází v malé obci Starovičky, neda-leko Hustopečí a Lednicko-valtického areálu, v kraji vína, lidových tradic a významných kulturních památek. Obklopené vinohrady nabízí nezapomenutelný výhled do krajiny, které dominují Pálavské vrchy.

Text a foto: Dagmar Sedláčková

Nabídka letních okrasných rostlin

Mnoho článků o květinách je věnováno jarní výsadbě a velmi bohaté nabídce jarních balkónových a záhonových květin. Těch je opravdu nepřeberné množství, od klasických muškátů, petúnií, surfinií, verben, lobelek a mnoha dalších. No, ale co v létě?

Chrysanthemum indicum, řízená kultura

Často se stane, že právě v tomto období se mnozí z nás vrací z dovolených a najdou své truhlíky v lepším či horším stavu a potřebují možná něco dosadit nebo i nahradit. Jaké květiny jsou tedy v tomto období k dispozici od českých zahradníků? Pojďme si uvést některé položky z letního sortimentu, z kterých můžete vybírat, aby byl váš truhlík nebo osazovaná nádoba hezká a praktická i po zbytek léta.

Chryzantémy (*Chrysanthemum indicum*, *Dendranthema-Grandiflorum-hybridy*), patří k jedné z nejvýznamnějších tržních

květin v Evropě, v USA a ve východní Asii. Moderní hrnkové odrůdy chryzantém se začaly šlechtit až v minulém a zejména tomto století v Evropě a USA. Bohatý sortiment se může členit podle tvaru úboru a podle způsobu pěstování. Použití je velmi široké a všestranné právě proto, že díky vyhraněné fotoperiodické reakci některých odrůd se dají pěstovat celoročně. Jako hrnková květina si našla své místo v našich zahradách a interiérech a vymanila se z dlouholeté nálepky hřbitovní rostliny. Dříve jsme se s chryzantémami potkávali skutečně převážně na podzim, a to proto, že odrůdy

Sesazovaný pozdně letní truhlík. Calocephalus brownii, Muehlenbeckia, Celosia spicata

pro normální pěstování rostou v podmínkách přirozené délky dne a podle ranosti vykvétají v období srpen až prosinec. Jak již bylo uvedeno, některé odrůdy mají vyhraněnou fotoperiodickou reakci, nazýváme je odrůdami pro řízené pěstování. Tato vlastnost právě umožňuje celoroční produkci a stále místo v našem nákupním košíku. V srpnu už v květinových obchodech běžně nalezneme poměrně bohatou nabídku tzv. řízených hrnkových chryzantém. Hodí se k osazení pozdně letních truhlíků, okrasných venkovních nádob, ale také jako krátkodobá květina do interiéru. V truhlících ji můžeme velmi snadno kombinovat s dalšími květinami, o kterých bude ještě řeč.

Hvězdnice novobelgická, Astra (*Aster novi-belgii*), je další květinou, kterou můžeme zpestřit pozdně letní a podzimní truhlíky. Jedná se o klasickou trvalku z čeledi hvězdnicovitých. Velmi populární jsou Aster novi-belgii z nové řady Magic. Jedná se například Aster novi-belgii 'Magic Purple', Aster novi-belgii 'Magic Pink', Aster novi-belgii 'Pretty Pink' a další. Tato skupina novobelgických aster se vyznačuje nízkým, ale velmi kompaktním tvarem s opravdu bohatým kvetením a vysokou rezistencí k plísňovým onemocněním. Ideální

trvalka pro zpestření chmurných podzimních dnů v zahradě.

Nižší, 25–30 cm vysoké, velmi hustě větvené keřky jsou bohatě olistěny jemnými, zelenými lístky. Sytě fialovomodré, poloplné květy s jasně žlutým středem se začínají rozvíjet během října a na rostlině vydrží velmi dlouho až do listopadu. Pro svůj kompaktní a nízký tvar je tato astra ideální k výsadbě na okraje trvalkových výsadb nebo k výsadbě před vyšší listnaté nebo jehličnaté keře. V kompozici s nižšími travinami vytváří klasickou, ale stále krásnou a originální podzimní kompozici. Lze ji také s úspěchem využít jako nádobovou rostlinu k okrášlení balkonů a teras a do nejrůznějších podzimních aranžmá.

Drátovec, (*Leucophyta brownii*, dříve zvaný *Calocephalus brownii*)

Drátovec dostal své lidové jméno podle listů, které výrazně připomínají svým tvarem i tloušťkou pozinkovaný drát. Někdy také pod názvem Krásnohlávek se prodává jako kvetoucí hrnková rostlina, která výborně vynikne mezi dalšími kvetoucími rostlinami různých barev a tvarů. Velmi hezkou kombinací je například s Muehlenbeckií. Jedná se původně o pokojovou rostlinu původem z Nového Zélandu. Můžeme ji však pěstovat i jako venkovní. Její převislý habitus vynikne v závěsných nádobách a ozvláštňuje truhlíky. Drátovec upřednostňuje polostinná až slunná stanoviště. Krátkodobě snese i úpal. Vystačí si s občasnou závlahou. Ideální je pro něj propustná písčité půda. Dorůstá do výšky mezi 40–50 cm. Jeho květy jsou nenápadné, žluté a drobné. V průběhu vegetačního období je dobré 1krát za 2 týdny přihnojovat hnojivem na balkonové rostliny. Tyto minikeřky mají vzpřímený růst a opravdu bohaté možnosti využití. Mezi oblíbené odrůdy patří Brownii Compact nebo Silver Dollar, Silver Nugget.

Nevadlec klasnatý, *Celosia spicata*

je dnešním posledním zástupcem květin, o které můžeme obohatit letní či podzimní truhlíky. *Celosia Venezuela* je atraktivní pro své fialové nebo růžové klasnaté květenství. Nízké odrůdy, které jsou na trhu v létě, mají lesklé, svěže zelené listy a vydrží v truhlíku na okně až do příchodu zimy. Možná je i výsadba do záhonů. Velkou výhodou této letničky je, že věrně svému názvu, opravdu dlouho neuvadá a my se z ní můžeme těšit velmi dlouhou dobu.

Všechny dnes představené květiny byly vypěstovány v České republice, konkrétně v zahradnických podnicích TU-FLOR spol. s r.o., Tušimice, AZALEA Chlumec s.r.o. Samozřejmě, že letní nabídka našich producentů je daleko bohatší a kromě letniček stále více do svého pěstebního portfolia zahrnují atraktivní kvetoucí trvalky a okrasné trávy.

Text a foto: Ing. Bc. Marcela Nachlingerová
Svaz květinářů a floristů ČR

Calocephalus brownii, *Muehlenbeckia*, *Aster novi-belgii*

Celosia spicata Venezuela

Calocephalus brownii, *Muehlenbeckia*, *Aster novi-belgii*, *Celosia spicata*

30. výročí založení velkoobchodu květin a dekorací Bohuslavice-Brno-Ostrava-Praha

V letošním roce slaví naše firma již 30 let na trhu s květinami. Postupně se podařilo vytvořit stabilní společnost, která nyní poskytuje služby v rámci celé České republiky.

**SVAZ KVĚTINÁŘŮ
A FLORISTŮ ČR
PŘEDSTAVUJE**

K první pobočce v Bohuslavicích přibyl brněnský a následně pražský velkoobchod. Všechny pobočky se mohou pochlubit moderním a přátelským prostředím, které naši zákazníci velmi oceňují. Stále se snažíme rozšiřovat a doplňovat sortiment květin, hrnkových rostlin i dekorací a zvyšovat komfort nakupování. Zákazníci mají několik možností výběru a nákupu zboží, samozřejmostí je nakupování online. V letošním roce se nám

podařilo otevřít nová distribuční centra v Brně a v Bohuslavicích.

Každoročně firma pořádá pro své zaměstnance oslavu Dětského dne, kterou jsme letos spojili právě s oslavou 30 let od založení velkoobchodu. Akce se velmi vydařila, program byl velmi pestrý, součástí večera byl i koncert skupiny Mirai.

Vývoj společnosti v bodech:

- rok 1990 Začátek podnikání – pod obchodním názvem Klia;
- rok 1991 Otevření maloobchodních prodejen s květinami v Bohuslavicích, Píšti, Dolním Benešově, Petřkovicích a Hlučíně;
- rok 1993 Zřízení velkoobchodu květin Klia v Bohuslavicích na Gajdovci a současně v Brně otevřen velkoobchod květin Vonekl na Bratislavské ulici. Po roce z důvodu nevyhovujícího prostoru se stěhuje firma Vonekl na ulici Metodějovou;
- rok 1996 Nevyhovující a stísněné prostory firmy Klia nás nutí k výstavbě nového areálu velkoobchodu květin v Bohuslavicích;
- rok 1997/leden Slavnostní otevření nové haly

velkoobchodu květin Klia v Bohuslavicích;

- rok 2003 Výstavba nového velkoobchodu květin Vonekl na Kšírové ulici v Brně;
- rok 2004/leden Slavnostní otevření nového velkoobchodu květin Vonekl v Brně;
- rok 2008/září Otevření pobočky Klia velkoobchodu květin v Ostravě na ulici Hlučinské;
- rok 2011/červen Otevření pobočky Klia velkoobchodu květin v Praze (areál Pragorentu, pronajaté prostory) v Horních Počernicích;
- rok 2014 Příprava nového projektu pro stavbu velkoobchodu v Praze;
- rok 2015/duben otevření nové budovy velkoobchodu v Praze;
- rok 2023/leden otevření nového distribučního centra v Brně, společnost VONEKL;

O společnosti

- Aktuálně zaměstnáváme více než 200 zaměstnanců.
- Naše velkoobchody najdete v Praze, Brně, Ostravě a Bohuslavicích.
- Květiny rozvážíme k zákazníkům na více než 30 trasách po celé ČR.
- Dovážíme řezané květiny z Jižní Ameriky, Afriky, Evropy.
- Ddovážíme dekorace z Číny, Indie, Jihoafrické republiky, Indonésie, Evropy.

- rok 2023/duben otevření nového distribučního centra v Bohuslavicích, společnost KLIA;

Na závěr bychom chtěli poděkovat všem lidem, kteří se podíleli na rozvoji a úspěchu fi-

rem Klia a Vonekl - všem našim zákazníkům, dodavatelům, zaměstnancům a především zakladatelům Josefovi a Anně Klíšťovým.

Petr Klíšť a Jiří Klíšť

Hurá do vody! Deset tipů na skvělé koupání v lomu

Voda v zatopených lomech je opravdu čistá a v parných dnech vám zaručí příjemné osvěžení. Když letní dny přinesou tropické teploty, je skvělé vědět o koutku přírody, kde vám bude příjemně. A pokud vám chladnější voda na koupání nevádí, vodním radovánkám nebude nic bránit. Stačí si jen vybrat mezi našimi tipy a hurá do vody!

Přírodní koupání a potápění v lomu Bořená Hora

Přírodní voda ke koupání s viditelností až 5 m. Vstup do vody je díky rekonstrukci pozvolný a pohodlný. Je zde možnost občerstvení v kiosku či restauraci. Zatopený kamenný lom mezi Benešovem a Sedlčany je oblíbeným místem milovníků přírodního koupání, ale také potápěčů, které sem láká také potopený vrtulník v hloubce asi 11 m. Výstroj pro potápěče lze půjčit na místě. Také lze zapůjčit paddleboardy.

Zatopené lomy u Skutče

Přibližně v lichoběžníku mezi Miřeticemi, Hlinskem, Vrbatovým Kostelcem a Skutčím se nachází rozsáhlejší oblast se zatopenými lomy. Počet i koncentrace je největší u nás. Jsou jich tu přes tři desítky. Některé jsou bezejmenné, jiné nesou názvy jako Leštínka, Zvěřínov, Kaňon, Ekhardtka, Srní a další. Některé se pyšní nádherným koupáním, jiné mají pro sebe potápěči či soukromý majitel. Část z nich je na dohled vesnice a hojně navštěvována.

Pískovna Mlékojedy u Neratovic

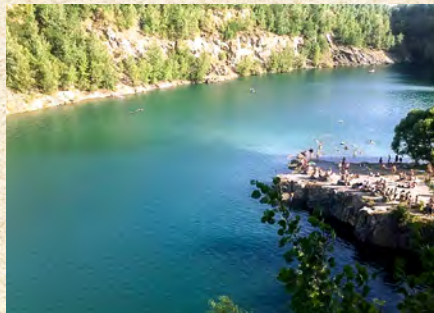
Bývalá pískovna mezi Tišicemi a Mlékojedy

nabízí příjemné koupání i řadu služeb. Voda zde bývá krásně čistá, slunít se můžete na travnatých nebo písčítých plážích. Příjemné koupání doplňuje plážový bar, beachové kurty a vodní lezecká stěna. Na místě je můstek pro skákání do vody na lyžích, vlek pro wakeboardy a povolen je i vstup se psy.

Zatopený lom Výkleky

K nejkrásnějším místům ke koupání na Přerovsku patří zatopený lom Výkleky nedaleko Olomouce. Čistá průzračná voda s viditelností až do hloubky 3 m sem láká příznivce koupání v přírodě. Lom je obestřený obřími skalisky, ze kterých se otevírá pěkný výhled na hladinu. Přístup do vody je v jednom místě pozvolný. Hloubka lomu dosahuje v průměru okolo 6 m, dno je kamenné. Potápěči si mohou užít pohled na život pod hladinou – žijí zde raci a množství drobných ryb.

Koupaliště U Libuše v Lučči u Vyškova

Zatopený lom Luleč, který byl přebudován na přírodní koupaliště, je ideálním místem pro ty, kteří nemají rádi klasické bazény. Koupaliště U Libuše se nachází v obci Luleč asi 7 km od Vyškova. Jsou tu tři travnaté pláže, dva skokanské můstky, skluzavka, hřiště

na volejbal, brouzdaliště, houpačky pro děti, WC a sprchy. Nechybějí dva stánky a restaurace. Areál je vhodný pro sportovní typy, rodiny s dětmi se musí mít na pozoru, hloubka v lomu dosahuje okolo 14 m.

Lom U Mariánského mlýna v Mikulově

Lom U Mariánského mlýna, též nazývaný Na Janičově vrchu, je opuštěný a zatopený vápencový lom u obce Mikulov na Moravě za Svatým kopečkem, v chráněné krajinné oblasti Pálava. Lom je od června 2020 otevřený pro max. 100 návštěvníků v jednom okamžiku a byla ustanovena pravidla, za kterých je možné lom navštěvovat. Cílem je ochrana Lomu Janičův vrch. Koupání je zde tolerováno pouze za předpokladu, že nebude docházet k poškozování vodního ekosystému a přilehlých břehů.

Pískovna Náklo u Litovle

Velké přírodní koupaliště ležící nedaleko Litovle – mezi Lhotou nad Moravou a Náklem, vzniklo na místě těžby štěrkopísku. Zatopená část má rozlohu asi 100 ha a je hluboká až 25 m. Nachází se asi 10 km od Litovle. Kolem Nákla lze rozložit deku na travnato-písčítých plážích, ale vstup do vody je strmý s prudkým

klesáním do hloubky. Voda zde bývá průzračná. Pískovna je i oblíbeným místem pro vodní skútry, lze tu i kempovat.

Lom Rampa u Jeseníku

Krásné koupání v čisté vodě, a navíc pod vysokou kamennou stěnou, která tu zůstala

po těžbě, nabízí Lom Rampa u Černé Vody nedaleko Jeseníku v Rychlebských horách. Tohle je velká romantika – žádné stánky, žádné atrakce, žádné záchody, jen pár nadšenců, kteří si za pěkným koupáním neváhají popojet. Nejbližší restaurace a penzion nabízející ubytování je až Černé Vodě.

Lom Borek na Vysočině

Zatopený hadcový lom u obce Borek má rozlohu asi 2 ha. Okouzlí vás křišťálovou vodou, vklíněnou mezi skaliska a obklopenou zelení. Hloubka na Borku je kolem 30m. Přístup do vody je vhodný pouze v jednom místě, a to směrem od polní cesty. Ten využívají potápěči a ostatním je vstup zakázán. Okolí lomu je lemováno travnatým a lesním porostem.

Koupání je zde na vlastní nebezpečí a určitě je nutné být velmi opatrný. Na dno lomu vede pouze velmi strmá cesta po skále.

Veselské pískovny – koupání jako u moře

V chráněné krajinné oblasti Třeboňsko se rozprostírá 240 ha Veselských pískoven, které leží mezi Veselí nad Lužnicí a obcemi Horusice a Vlkov. Pět oddělených jezer vzniklo po těžbě štěrkopísku. Písčité pláže a třpytící se vodní hladina. Návštěva Veselských pískoven snadno může připomínat dovolenou u moře. K pískovnam se dostanete po silnici spojující Veselí nad Lužnicí a Vlkov.

Dagmar Sedláčková
Zdroj: Kudy z nudy

Téměř po třiceti letech. Drop velký se objevil u Holešova na Kroměřížsku

Drop velký je největším polním ptákem Evropy, který v České republice hnízdil na jihu Moravy až do roku 1996. Od té doby se u nás objevuje velmi vzácně a výjimečně.

V těchto dnech se jeden dospělý samec vyskytoval na polích u obce Ludslavice, nedaleko od Holešova na Kroměřížsku. Několik dní se zdržoval v polích, kde jej objevil místní zemědělec, který o něm informoval ornitology.

Drop velký váží 5 kg (samice) až 16 kg (samec) a rozpětí křídel má 170 až 240 cm. Jeho nejbližší hnízdiště jsou v Rakousku a v Maďarsku. Ojedinele hnízdí i na Slovensku. Mladí samci se občas vydávají na potulky mimo hnízdiště a někteří se velmi výjimečně zatoulají i do střední Evropy.

V srpnu 2019 se objevil jeden mladý drop u Hrubčic na Prostějovsku a zůstal tam i přes zimu až do února 2020. S blížícím se jarem se asi vrátil na hnízdiště do Rakouska.

Výskyt dropa velkého mimo jeho hnízdní areál s velkým zájmem sledují ornitologové a pozorovatelé ptáků. Ti jej pravidelně pozorují z uctivé vzdálenosti, aby ho nestresovali, protože chtějí, aby zůstal na Moravě co nejdéle.

„Drop velký od Ludslavic byl naposledy pozorován v pátek 7. července 2023, jak letí směrem na Hulín. Od té doby o něm nemají ornitologové žádnou zprávu. Prosí proto veřejnost, zemědělce a myslivce, aby je informovali na e-mail: mosprrerov@seznam.cz,

pokud jej někde uvidí,“ vyzval ke spolupráci Jiří Šafránek z Moravského ornitologického spolku Přerov.

Dagmar Sedláčková
Foto: MOS Přerov / Zdeněk Němeček

Samosběry získávají na oblibě. Do polí i sadů se lidé vydali pro ovoce i brambory

Nejdříve jahody, poté třešně, meruňky a později česnek, okurky či brambory. Nasbírané na polích farmářů vlastními silami. Samosběry se stávají fenoménem dnešní doby a jejich obliba roste. Výhody jsou na straně pěstitelů i spotřebitelů v podobě finanční úspory. A lidé si pochvalují při sběru vlastní výběr jednotlivých kusů plodin i pobyt na čerstvém vzduchu.

Meruňky si mohli natrhat zájemci od poloviny července v Sedleci u Mikulova na Břeclavsku. „Bez předchozí domluvy může tentokrát dorazit každý, kdo si chce zkusit nasbírat meruňky. Samosběr je od 9–11 h. dopoledne a pak od 16–18 h odpoledne. A bude pomalu končit,“ ohlásili sadaři ze Sedlece na sociálních sítích.

Cena byla letos 20 Kč za padané meruňky a 40 Kč za trhané ze stromu. „Padané meruňky jsou vhodné například na marmeládu, nebo

na pálenku. Na meruňky ze stromů, které se ideálně hodí třeba na zavařování, si na vlastní nebezpečí můžete přinést žebřík, ale máme v sadu k zapůjčení česáčky. Při česání použijte prosím česáček ke svému účelu, jsou poměrně křehké a opravdu to není klepadlo na třepání, či dokonce lámání větví,“ upozornili.

Na meruňky bylo možné vyrazit také do Horních Věstonic na Břeclavsku. Třešně mohli trhat lidé v Krumvíři na Břeclavsku, ale úroda již skončila. Farmáři z Domácího dvora Krumvíř slibují sběr dalšího ovoce, například švestek, a zájemci mají sledovat jejich facebook.

Nižší úroda ovoce

Letošní úroda ovoce v sadech je kvůli jarním mrazům nižší. Zásadní poškození zaznamenali pěstitelé meruněk a broskví, u nichž bude úroda proti běžným letům sotva třetinová. Informoval o tom před časem předseda Ovocnářské unie České republiky Martin Ludvík.

Ovocné sady letos nejvíce zasáhly dvě vlny mrazů. Jedna přišla na konci března a druhá

na začátku dubna. „Po teplé zimě začaly kvést meruňky na jižní Moravě již kolem 20. března. Stromy pak kvůli chladnému jaru kvetly netypicky velmi dlouho dva měsíce až do druhé poloviny května,“ řekl Ludvík.

Česnek již dosbírali ve Velkých Bílovicích na Břeclavsku. Samosběr brambor, okurek nakládaček, další zeleniny či drobného ovoce hlásili ale farmáři ze Žerotič na Znojemsku. „Zákazníci si nasbírají podle zájmu bílý rybíz, cibuli, červenou řepu nebo cukety. Ceny jsou bílý rybíz 100 Kč/kg, cibule 20 Kč/kg, červená řepa, mangold 30 Kč/kg a cuketa či patizon 10 Kč/kg,“ informovali. Limit při samosběru prvních brambor byl 10 kg na osobu.

Kdo měl zájem o zavařování okurek, mohl si je nasbírat například na Znojemsku v Žerotičích. Okurky pořídili lidé také v Blatnici pod Svatým Antonínkem na Hodonínsku, mohli si buď objednat již nasbírané, nebo přijít na pole a natrhat si sami. Na místě koupili také cibuli, česnek nebo brambory.

Pro brambory lidé často mířili i na Vysočinu. Samosběr ohlásila Farma Brož, která se nachází na Havlíčkovobrodsku. Brambory vyorali přímo na řádek, výhodou bylo, že brambory nebyly potlučené a sběrači měli možnost téměř neomezeného výběru. „Samosběr je v obci Radňov u Květinova naproti dýňové samoobsluze. Brambory stojí 10 Kč/kg. Na místě vám můžeme prodat pytle, které přijdou na 5 Kč/ks. Pokud nechcete využít možnosti samosběru, je možné zakoupit i pytlované brambory za 20 Kč/kg, ale po předchozí zprávě. Jedná se o ranou odrůdu, není vhodná k dlouhodobému skladování,“ informoval na sociálních sítích zemědělec David Brož.

Pro česnek a brambory zamířili lidé i do Radňovsi na Žďársku. Zákazníci za česnek zaplatili 100 Kč/kg, brambory přišly na 20 Kč.

Text a foto: Dagmar Sedláčková

Rybí zahrada: Ráj ve Středočeském kraji, kde se ryby a rostliny spojují v dokonalé symbióze

Rybí zahrada, jak tohle může jít dohromady? Naprosto dokonale! Ve Středočeském kraji mezi poli a lesy se nachází skrytý poklad. Farma Rybí zahrada.

Ta v sobě spojuje harmonii mezi akvakulturou a hydroponií vytvářející jedinečný systém aquaponie. Tato inovativní technologie

umožňuje vzájemnou spolupráci ryb a rostlin, čímž vytváří uzavřený ekosystém, kde se obě strany navzájem doplňují. Navíc salát z této farmy získal ocenění Středočeská Regionální potravina.

Za touto unikátní myšlenkou stojí tři vášniví vizionáři – Petr Velich a dva švagři Jan Dušek a Michal Hrášek, kteří se rozhodli změnit konvenční pohled na zemědělství. Jejich společnost Aquaponia s. r. o. pod jejich dohledem vyrostla v jednu z největších aquaponických farem ve střední Evropě, kde nabízejí celoroční produkci ryb a zeleniny. Na první pohled se může zdát spojení ryb a zahrady neobvyklé, ale v tomto případě to funguje naprosto dokonale.

V roce 2022 roce získala Rybí zahrada prestižní ocenění Středočeská Regionální potravina za svůj mix salátů (z odrůd Dubared, Dubagold a Karminova), který obohacuje jídelníček všem milovníkům čerstvé a kvalitní zeleniny. Co dělá tento salát tak výjimečným? „Vychází z principu aquaponie, kde ryby produkují dusíkaté látky, které jsou následně využity ve vodě rostlinami jako živiny. Naopak kořeny rostlin čistí vodu a tímto jednoduchým koloběhem živin dochází k efektivnímu a šetrnému pěstování,“ popisuje principy systému Petr Velich.

Abychom měli co vracet planetě

Jedním z hlavních přínosů je úspora vody a absence použití chemických látek. „Jsme schopni ušetřit až 90 % vody, kterou bychom jinak potřebovali na obměnu vody v systému. Další předností je, že provoz je úplně bez chemie – nepoužíváme žádná léčiva, chemii ani přídatné látky pro pěstování zeleniny,“ popisuje Petr Velich. To znamená, že produkce je nejen udržitelná, ale také zajišťuje vysoce kvalitní potraviny bez zbytečných přísad.

**Rybí zahrada
Aquaponia s.r.o.,
oceněný výrobek
Salát listový mix, 2022,
Středočeský kraj**

Chceme mít jistotu, že naše děti jedí kvalitu

Právě kvalitní potraviny patří mezi základní filozofii farmy. „Pro ryby v našem systému vybíráme krmivo bohaté na omega-3 mastné kyseliny, což se příznivě promítá do kvality rybiho masa. Zdraví ryb je také zajištěno prostředím, ve kterém žijí – čistá voda a minimální stres. A jak dokazují testy, zelenina pěstovaná v aquaponii obsahuje výrazné množství antioxidantů,“ vysvětluje Petr Velich a dodává s úsměvem: „Prostě chceme vytvářet plnohodnotné potraviny, které se nebudeme stydět nosit domů vlastním dětem.“

Symbióza i napříč regionem

„V hlavách máme hrozně moc plánů,“ usmívá se Petr Velich. „Také platí, že pořád chceme, aby nám produkce dávala regionálně hlavu a patu. Již nyní nás stmeluje náš kuchař, který pracuje s regionálními dodavateli a výrobci,“ popisuje Petr Velich i svou motivaci

ucházet se o ocenění Regionální potravina. „Ocenění nám velmi pomohlo například s propagací. Máme tak možnost účastnit se veletrhů jak u nás, tak i v zahraničí. I díky tomu můžeme s výrobcí sdílet zkušenosti a dostávat zpětnou vazbu od potenciálních zákazníků,“ dodává.

Regionální potravina

Ministerstvo zemědělství uděluje značku Regionální potravina těm nejkvalitnějším zemědělským nebo potravinářským výrobkům, které zvítězí v krajských soutěžích. Tento projekt má za cíl podpořit domácí producenty lokálních potravin a motivovat zákazníky k jejich vyhledávání v obchodech, na farmářských trzích či přímo u výrobců. Značka Regionální potravina oceňuje ty nejlepší výrobky třinácti krajů. Je symbolem kvality, regionality a poukazuje na hodnotu a rozmanitost našich lokálních potravin.

Více informací naleznete na webových stránkách regionalnipotravina.cz.

Obyvatelé Lhot a Lhotek se setkali v Nové Lhotě na Hodonínsku. Přijeli i Slováci

Na území České republiky se jich nachází 349, vesnice, jež mají ve svém názvu Lhota či Lhotka. Málokdo ale ví, že jejich obyvatelé každoročně pořádají společná setkání. Tentokrát se uskutečnilo o prodlouženém červencovém víkendu v Nové Lhotě na Hodonínsku. Tato nejvýše položená obec v okrese, ale také v Jihomoravském kraji se stala dějištěm už 41. Sjezdu Lhot a Lehot.

Stovky Lhoťanů a Lhoťanek zamířili na sjezd zdaleka, dokonce ze slovenských Lehot, ale někteří účastníci přijeli také na kole, či dokonce pěšky. Nakonec do bělokarpatské obce dorazili zástupci celkem 62 registrovaných Lhot. „Lidi jsou spokojeni, sjezd chválí, za což jsme rádi,“ řekl před sobotním průvodem starosta pořádající Nové Lhoty Antonín Okénka.

Podle odhadů do hostitelské obce zamířilo mezi tisícem až dvanácti sty lidí ze zúčastněných Lhot. K nim se přidaly ještě stovky další hostů, kteří přijeli na program. Kromě domácích Novolhoťanů byly na sjezdu početné výpravy především z nedalekých Lhot, jako jsou Hroznová, Ostrožská či Tvarožná.

Ze sousedního Slovenska si svátek Lhot nenechali ujít reprezentanti téměř 10 Lehot. Z Jankovské Lhoty dorazil na Horňácko Patrik Adam. „Je to tady super a docela na rekord. Na Sjezd Lhot jezdíme skoro každý rok, jde o pěknou akci, a teď se těšíme na průvod,“ podotkl pravidelný účastník setkání z Benešova.

Účastníci se na setkání představili i s mnoha transparenty. Lhoťané ze severovýchodních Čech hrdě nesli, hlásali: „My jsme parta ze Lhoty, jezdíváme do Lhoty. My jsme parta z Krkonoš, poslal nás sám Krakonoš.“

Sjezdovou premiéru zažívá o tomto prodlouženém víkendu zástupce hostitelské Lhoty. „Mám na Nové Lhotě chalupu, tak se nabídl, abych se zúčastnil. Moc se mi akce líbí, je bezvadná. Je tady spousta lidí, dobrých lidí,“ svěřil se Martin Myšák.

Účastníci Sjezdu Lhot a Lehot se v Nové Lhotě bavili bohatým programem už od čtvrtka. Příští ročník se pořadatelství stěhuje na sever, do Starojické Lhoty.

Text a foto:
Dagmar Sedláčková

Dnes se na území ČR nachází 349 Lhot, Lhotek či vesnic, které toto pojmenování mají v názvu. Největší z nich dle počtu obyvatel je Francova Lhota u Vsetína. Největší seskupení těchto vesnic je ve východních, jihovýchodních a jižních Čechách, tedy na území mimo staré sídelní území.

Od roku 1981 obyvatelé těchto obcí každoročně pořádají Sjezd Lhot a Lehot. Setkávají se zde obyvatelé těchto obcí z České republiky a ze Slovenska.

Zdroj: Wikipedia.org

Vědci vyvíjí nová hnojiva pro období sucha. Rostlinám by měla řízeně dodávat živiny a vodu

Překonat stres vyvolaný suchem by rostlinám mohla pomoci nová hnojiva, která vyvíjí vědci z Mendelovy univerzity v Brně ve spolupráci s komerčním partnerem. Přípravky založené na přírodní bázi by měly plodinám řízeně dodávat živiny podle jejich aktuální potřeby a měly by také rostlinám pomoci zadržovat dostupnou vodu. Díky svému složení mají být hnojiva šetrná k životnímu prostředí a lehce rozložitelná.

Základem granulovaných hnojiv je obyčejný bramborový škrob, který vědci doplnili o speciální látky umožňující řízené uvolňování potřebných živin. „K zadržování vody v půdě se dnes v zemědělství běžně používají syntetické superabsorpční polymery schopné opakovaně vázat a uvolňovat až 500násobek své hmotnosti. Problematické jsou ale z hlediska biodegradability, dlouho zůstávají v půdě. Z tohoto důvodu jsme se zaměřili na vývoj přírodních alternativ, které by nezatěžovaly životní prostředí,“ řekl vedoucí výzkumu za MENDELU Petr Škarpa.

Na vývoji hnojiv spolupracují odborníci z Agronomické fakulty s firmou ESCUBE, s.r.o., se kterou už dříve vytvořili například takzvané bioenergetické nápoje pro rostliny. V laboratořích na CEITEC VUT v současnosti vznikají testovací granule, se kterými by vědci následující jaro rádi vyrazili přímo na pole. „Kolegové vybrané živiny zakomponují do granulí tvořených hydroabsorbentem pro zadržení vody. Tyto granule budou schopné vodu absorbovat a zároveň ji řízeně uvolňovat spolu s živinami do půdního prostředí,“ popsal Škarpa.

Právě optimální distribuce nejenom vody, ale také živin, je pro růst rostlin klíčová. „Důležité je, aby přísun živin respektoval nároky plodin během jejich vegetačního období. Naším cílem je zvýšit využitelnost živin dodávaných hnojivy, která je závislá na mnoha faktorech a přítomnost vody je jedním z hlavních. Například u dusíku se udává, že ve sklizených produktech je možné nalézt jen necelou polovinu z jeho celkového množství aplikovaného hnojivy,“ řekl.

V první fázi vědci otestují hnojiva přizpůsobená specifickým potřebám pšenice a máku. „Mák vysetý na jaře je na počátku růstu velmi náchylný na suchu. Protože má malá semena, má i malou energii klíčení, a o to více je náchylný na abiotické stresy, jako je například suchu. Problémy se vzházením máku trápí

v Česku každoročně řadu zemědělců. Pokud by se nám tento problém podařilo částečně vyřešit, považoval bych to za úspěch,“ zhodnotil odborník z MENDELU.

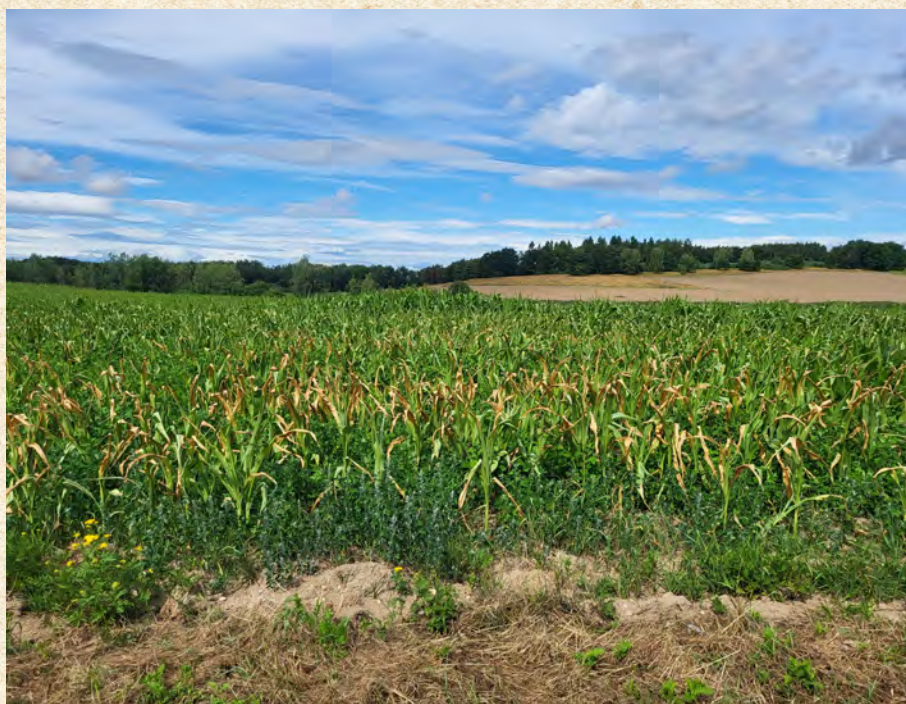
Množství modifikací navrhovaných hnojiv se ale zdá být do budoucna nepřeborné. „Variabilita možných komponentů hnojiv je široká, kromě živin jde využít i další biologicky aktivní látky, které budou pro zvolenou plodinu v konkrétní vývojové fázi užitečné,“ doplnil Škarpa.

Speciální granulovaná hnojiva by se do půdy aplikovala v závislosti na potřebě dané plodiny před setím, při setí a také během vegetace. Vědci zároveň plánují otestovat také inovativní řešení, kdy by hnojivem obalili už samotné osivo. Zemědělec by tak v jediném kroku

zasel a rovnou i pohnil pole. „Charakter látek potřebných pro výrobu hnojiv na bázi hydrogelů nám umožňuje při jejich přípravě vložit do hnojiva i osivo. Zejména u plodin s malými semeny, jako je mák, se tím nabízí možnost otestovat inovativní postup zakládání porostů,“ vysvětlil Škarpa. „Naším cílem je inovovat technologii pěstování máku využitelnou zejména v suchých oblastech,“ dodal.

Vedle osiva máku by se podle Škarpy mohlo dát obalit například i osivo řepky, pšenice nebo kukuřice. Letos se vědci zaměří na testování laboratorně připravených hnojiv v nádobových pokusech, příští rok by už hotové produkty chtěli vyzkoušet přímo v polních podmínkách.

Dagmar Sedláčková

Poškození letošního porostu kukuřice suchem a vysokými teplotami

FOTOREPORTÁŽ:

Zahájení provozu jednotky k úpravě kalového bioplynu na bioCNG

Součástí restrukturalizace tuzemské energetiky se postupně stává také výroba bioCNG (biometanu). Zahájení provozu jednotky na jeho výrobu proběhlo v červnu letošního roku na Ústřední čistírně odpadních vod v Praze.

Vstupní surovinou pro výrobu biometanu jsou nádrže na vodárenský kal

K výrobě jsou využívány nové technologie

Výroba biometanu je součástí strategie společnosti Veolia

Produkce biometanu je výzvou i pro zemědělské bioplynky

Vyrobená energie je využita jako pohon pro nákladní auta

Na projektu se podílí také Pražské vodovody a kanalizace
Redakce Agrobaze

Podporu by mala dostať jedine pšenica

V máji 2023 Európska komisia informovala, že štáty susediace s Ukrajinou si rozdelia podporu 100 miliónov eur. Komisia vtedy uviedla, že ide o reakciu na vážne logistické problémy, ktoré sa vyskytli v piatich členských štátoch EÚ v súvislosti s dovozom niektorých agrokomodít z Ukrajiny po uvoľnení colných bariér a zrušení kvót. Suma vyčlenená pre Slovensko dosahuje 5,24 milióna eur.

„Rozhodli sme sa, že vláda sa posnaží, aby sme tých 5 miliónov eur navýšili o ďalších 10 miliónov eur,“ povedal pred dvoma týždňami poverený premiér Ľudovít Ódor na žatevnom výjazde v Špačinciach.

Zdvojnásobenie európskych zdrojov prostriedkami zo štátneho rozpočtu je maximálna možná podpora, ktorú dovoľujú európske pravidlá. Celkovo by tak slovenskí poľnohospodári mohli dostať 15,72 milióna eur.

Pšenica

Podľa informácií portálu poľnoinfo.sk túto sumu aj dostanú a celá by mala smerovať k pestovateľom pšenice. Nemá sa pritom rozlišovať to, o aký druh pšenice ide – ozimná, tvrdá, osivová alebo špaldová. Hektár pšenice by tak mal byť podporený sumou 38,32 eur. Ide približne o 2 až 3 eurá vyššiu podporu, ako spomínal na žatevnom výjazde v Špačinciach minister pôdohospodárstva Jozef Bireš.

„V súčasnej dobe prebieha na MPRV SR príprava Nariadenia vlády, v ktorom budú zadané parametre pomoci pre pestovateľov, ktorým bude táto pomoc vyplácaná.

Pôdohospodárska platobná agentúra bude pomoc vyplácať pravdepodobne v priebehu 4. kvartálu 2023,“ informuje portál poľnoinfo.sk MPRV SR.

Na otázku, či sa bude pri vyplácaní podpôr vyhádať z výmer pšenice uvedených v žiadosti o priame platby v roku 2022, ministerstvo odpovedalo neurčito.

„MPRV SR stav analyzuje, aby mohla byť pomoc doručená čo najväčšiemu počtu poľnohospodárov,“ uviedol agrozorost.

Pšenica a kukurica

Podľa informácií, s ktorými disponujeme, mala byť ešte nedávno v hre aj spoločná podpora pestovania pšenice a kukurice s tým, že každá z plodín by bola podporená sumou nepresahujúcou 26,82 eur na hektár. Táto alternatíva mala byť nakoniec odmietnutá aj z dôvodu, že v severných regiónoch Slovenska sa zrnová kukurica takmer neprodukuje.

„Pšenicu pestuje takmer každý poľnohospodársky podnik na Slovensku. Najmä začiatkom roka bolo zakolísanie cien v súvislosti s dovozmi z Ukrajiny výrazné. Uvedenú pomoc

považujeme za dobrú a maximum, čo sa nám podarilo po rokovaníach s premiérom, ministrom financií a ministrom pôdohospodárstva dosiahnuť. Sme za ňu vďační,“ povedal Emil Macho, predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory.

Zisk

V ostatných dňoch vyšlo v médiách viacero článkov, ktoré upozorňujú na výrazné zisky pestovateľov obilnín v minulom roku. Denník N napríklad informuje, že producenti obilnín zažili vlnu najlepšieho roka za poslednú dekádu.

„Z bežných 20 až 30 miliónov eur ročne im vlnu stúpol čistý zisk na 154 miliónov eur. Zisková marža vyskočila z troch až štyroch percent na 14 percent,“ odvoláva sa Denník N na informácie portálu FINSTAT.

V súčasnosti sú ceny pšenice na rozhodujúcej európskej burze v Paríži, ktorá ovplyvňuje náš trh, na úrovni 235 eur za tonu. V rovnakom čase pred rokom dosahovali 342 eur za tonu.

Juraj Huba
poľnoinfo.sk

Slovensko aj naďalej podporuje tranzit poľnokomodít z Ukrajiny

Minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Jozef Bireš so svojim tímom hostil ministra dopravy SR Pavla Lančariča, predsedu Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie Jaroslava Karahutu, ako aj poradkyňu predsedu vlády pre záležitosti EÚ Ľubicu Karvašovou, aby na online stretnutí s ministrom pre agrárnu politiku a potravinárstvo Ukrajiny Mykolom Solským a veľvyslancom Ukrajiny v SR Myroslavom Kastranom prediskutovali aktuálnu situáciu v oblasti dovozov a tranzitu agrokomodít z Ukrajiny.

Všetci prítomní sa zhodli, že Slovensko podporuje koridory solidarity, riešili možnosti uskladnenia obilia v SR a zabezpečenie tranzitu prostredníctvom spomínaných kori-

dorov tak, aby sa zintenzívnili administrácie tranzitov.

„Vnímame, že kríza spôsobená ruskou inváziou zasiahla celý poľnohospodársky sektor v EÚ a spolu s Európskou komisiou budeme aj naďalej hľadať spoločné riešenia, ktoré prispievajú k zlepšeniu aktuálnej závažnej situácie na Ukrajine. Postoj Ruska, ktoré bráni dodávkam poľnokomodít na svetové trhy, považujem za neakceptovateľný,“ konštatoval na úvod stretnutia minister Bireš. Počas stretnutia minister Bireš opakovane zdôraznil, že z pohľadu Slovenska je nevyhnutné zaoberať sa aj sekundárnymi dôsledkami importov z Ukrajiny z dôvodu prepĺnených skladových kapacít u stálych odberateľov obilnín, ako aj

ďalším výpadkom tržieb a rastúcim objemom importu cukru, medu a vajec, ktoré tiež negatívne ovplyvňujú európske trhy, predovšetkým však štáty v pohraničí s Ukrajinou.

Prítomní sa zhodli na tom, že tranzit cez naše územie prebieha bez zásadnejších problémov. Pokiaľ ide o možnosti zlepšenia tranzitu produktov z Ukrajiny, je potrebné vyvíjať aj naďalej tlak na Európsku komisiu, aby sa zvýšila efektivita koridorov solidarity. Naše rezorty pôdohospodárstva a dopravy sa dohodli na vypracovaní spoločného materiálu na posilnenie a zrýchlenie tranzitov poľnokomodít z Ukrajiny cez naše územie.

mprv.sk

Budoucnost ochrany rostlin v Evropě

Světová populace neustále roste a bude vyžadovat stále větší přísun potravin. Toho lze dosáhnout využitím většího množství zemědělské půdy, ale to by mělo škodlivý vliv na globální životní prostředí. Lze toho dosáhnout i zvýšením výnosu plodin na hektar. Dalším doplňkovým řešením je změna stravovacích návyků a menší spotřeba živočišných produktů, čímž by se uvolnila půda využívaná k živočišné výrobě a zpřístupnila by se pěstování plodin pro přímou lidskou spotřebu.

VÚRV
Výzkumný ústav
rostlinné výroby

Poznatky pro udržitelné zemědělství

Polovina celkové obhospodařované půdy v EU (všechny louky a pastviny plus 50 % plochy obilnin) se využívá pro živočišnou výrobu. Potencionálně by alespoň část této půdy mohla být uvolněna z živočišné výroby a využita k pěstování rostlin pro lidskou spotřebu.

Tento článek se zaměřuje na používání nových, vylepšených postupů ochrany rostlin jako prostředku k udržení efektivity výroby

potravin a zároveň k ochraně životního prostředí.

Přípravky na ochranu rostlin (POR) jsou jedním z neúčinnějších nástrojů pro dosažení vysokých výnosů plodin. Herbicidy, insekticidy a fungicidy chrání plodiny před škodlivými pleveli, hmyzem a chorobami.

Existují však společenské obavy z POR, které vedly k veřejné diskusi, různým kontroverzím a zvýšeným požadavkům na omezení jejich používání. Tyto obavy se promítly do současné legislativy EU. Klíčovou otázkou je, zda lze omezit používání přípravků na ochranu rostlin při zachování nebo zvýšení výnosů. Tato otázka se netýká pouze celosvětové produkce plodin se širokým rozsahem výnosů; ale také EU s její obecně vysokou úrovní produktivity.

Zemědělství EU stále spoléhá v ochraně plodin na pesticidy. Ke snížení této závislosti je nutný přechod k udržitelnějším zemědělským systémům. Můžeme rozlišit tři fáze tohoto přechodu: účinnost, nahrazování a přestavbu. Až doposud se pozornost soustředila na dvě ze tří fází přechodu k udržitelnosti: účinnost a nahrazování. Je třeba se více soustředit na přestavbu zemědělských systémů.

Nové a nově se objevující postupy ochrany rostlin obsažené v tomto článku zahrnují mechanické metody, šlechtění rostlin, biologickou ochranu, indukovanou rezistenci, aplikaci ekologických principů, precizní zemědělství a nové přípravky na ochranu rostlin. Všechny tyto postupy mohou přispět k rozvoji udržitelných zemědělských systémů, přičemž

největšího účinku se dosáhne, když se použijí společně v nevhodnějších kombinacích.

Z různých nových a nově vznikajících postupů je precizní zemědělství jedním z nejslibnějších, s přínosem pro všechny ukazatele produktivity, udržitelnosti, zdraví a ekonomiky. Jeho využití v konvenčním zemědělství neustále roste a jeho dalšímu zavádění podporují dva trendy v zemědělství EU: klesající počet lidí pracujících na farmách a zvýšení průměrné velikosti zemědělských podniků. Dále v jeho prospěch mluví to, že pro zemědělce (zejména ve velkém měřítku) ho může být snadnější začlenit do svých stávajících postupů ve srovnání s jinými nově vznikajícími metodami. Snadné přijetí bude pravděpodobně zvláště výhodné v krátkém horizontu.

Další výhodou precizního zemědělství je to, že příznivě působí na další nově se objevující postupy, což odůvodňuje přístup kombinování různých postupů. Potencionální nevýhodou jsou nové nezemědělské dovednosti, které se zemědělci potřebují naučit, aby mohli zavádět technologie precizního zemědělství. Za druhé je třeba zlepšit schopnost spolupráce zemědělské techniky. Současná legislativa EU se dostatečně nezabývá všemi právními, sociálními a etickými aspekty, které vyvolal vývoj v oblasti precizního zemědělství.

Také nové šlechtitelské techniky mají široký přínos pro ochranu rostlin. Je však potřeba aktualizovat právní předpisy EU, aby zahrnovaly nejnovější technický vývoj v oblasti řízené mutagenese (editace genomu), které jsou potenciálně bezpečnější než dřívější techniky náhodné (konvenční) mutagenese.

Je také nutné řešit otázku konkurenceschopnosti mezi výrobcí v EU a výrobcí jinde. Přísná regulace nových šlechtitelských technik v EU může dostat zemědělce z EU do konkurenční nevýhody oproti producentům v jiných zemích, kteří jsou schopni vyvážet do EU.

S ohledem na silně zastávané názory veřejnosti na geneticky modifikované organismy (GMO), European Commission Group of Chief Scientific Advisors navrhla, aby byla směrnice o GMO (Directive 2001/18/EC) revidována tak, aby zohlednila současné poznatky a vědecké důkazy jako součást dialogu s příslušnými zúčastněnými stranami a širokou veřejností.

Biologická ochrana je jedním ze tří nových a nově vznikajících postupů ochrany plodin s potenciálem pozitivně přispět k biodiverzitě (ostatní jsou „Aplikace ekologických principů“ a „Precizní zemědělství“). Biologická ochrana zahrnuje všechny metody, nástroje, opatření a prostředky ochrany rostlin, které se spoléhají na využití užitečných organismů a také na jejich přirozené mechanismy a interakce. Biologická ochrana vykazuje pozitivní dopady na veřejné zdraví a bezpečnost potravin. Její

použití však může být nákladnější než použití konvenčních pesticidů a v současnosti existuje řada překážek, které omezují její zavádění po celém světě.

Aplikace ekologických principů má výrazný přínos pro biodiverzitu, ačkoli dopad na příjem zemědělců bude pravděpodobně z krátkodobého hlediska nulový kvůli vyšším nákladům. Uplatňování ekologických principů zvyšuje rozmanitost rostlin na polích a kolem nich prostřednictvím metod, jako je střídání plodin, zelené hnojení, podsevy, živé ploty, mulčování a směsi plodin.

Plnění nových požadavků doby přináší do zemědělství řadu inovativních novinek.

Všechny strategie diverzifikace jsou přínosem pro biodiverzitu, ačkoli kombinované rozmanité a konvenční systémy budou pravděpodobně nejdolnější a přinesou největší environmentální a ekonomické výhody.

Indukovaná rezistence obsahuje použití biotických (živých) nebo abiotických (neživých) agens k aktivaci obranných mechanismů rostlin. Tyto postupy zahrnují půdní doplňky, ošetření semen, foliární postřiky a máčení kořenů. Toto je nově se objevující oblast výzkumu a dosud nebyla přijata komerční praxí v ochraně plodin, ale mohla by být prospěšná pro snížení potřeby dalších ošetření na ochranu plodin.

Vylepšené mechanické metody vykazují malý pozitivní dopad na veřejné zdraví a bezpečnost potravin, ale negativní dopad na změnu

klimatu. Efektivnost se může zvýšit ve spojení s metodami precizního zemědělství, jako je automatické navádění založené na globálních polohovacích systémech (GPS).

Nové a nově zaváděné přípravky na ochranu rostlin mají pozitivní (nebo „méně negativní“) přínosy pro environmentální a bezpečnostní faktory ve srovnání se stávajícími POR. Je to proto, že nové pesticidy jsou bezpečnější díky přísné regulaci a kontrolám způsobu jejich použití a jsou specifitější. Díky pokroku v aplikačních technologiích se také používají efektivněji.

Snížení jejich používání mohou napomoci metody precizního zemědělství, ale pravděpodobně budou nahrazeny pouze tehdy, když jiné metody dosáhnou přijatelné úrovně výnosu a kvality potravin.

Hlavním úkolem je začlenit nové odrůdy, mechanizaci a nástroje biologické ochrany do nových plodinových systémů, které jsou umožněny technologiemi precizního zemědělství, jako jsou autonomní roboty, snímací zařízení a nástroje pro podporu rozhodování. Šlechtitelské programy trvají nejméně 10–15 let, vývoj prostředků pro biologickou ochranu trvá 5–10 let a navrhování diverzifikovaných systémů pěstování plodin včetně řešení základních výzkumných otázek zabere značný čas. Neustálý vývoj všech postupů ochrany rostlin je zapotřebí k lepšímu narušení životního cyklu škůdců, chorob a plevelů, a zlepšení nechemických metod ochrany a aplikací chemické ochrany pomocí inteligentních aplikačních technologií přizpůsobených místním podmínkám, včetně znalostí a dovedností obsluhy.

Text a foto: Doc. Dr. Ing. Jaroslav Salava, Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i., Praha-Ružyně

Variabilní hnojení v praxi: Jaké s ním má zkušenosti AGRO Žlunice?

O přínosech precizního zemědělství a nutnosti používání variabilních aplikací je v zemědělském prostředí slyšet neustále. Jak celý systém funguje a jak s využitím variability dosáhnout co nejlepších výsledků? Na to se podívala Agdata, největší česká firma zabývající se precizním zemědělstvím, spolu se svým partnerem AGRO Žlunice, a.s., kde se z důvodu vysokých cen hnojiv rozhodli v letošním roce otestovat variabilní aplikace.

Satelitní snímkování hraje ve variabilitě zásadní roli

Precizní zemědělství je, jak už název vypovídá, založeno na přesnosti. K té mu pomáhá hlavně dostatečné množství dat. Nejdůležitějším pomocníkem je v tomto ohledu satelitní snímkování. Agdata využívají družice Sentinel 2, které jsou součástí evropského programu pro dálkový průzkum země Copernicus. Družice poskytují snímky s rozlišením 10 m, pořízené multispektrálními senzory ve 13 pásmech viditelného spektra. Právě tyto senzory umožňují zjistit stav vegetace, vláhý a další pro agronoma nezbytné informace, na jejichž základě se vytváří aktuální vegetační mapy či dlouhodobý výnosový potenciál.

Díky několika měsíčním přeletům družic nad českými poli a již delší dobu trvajícím

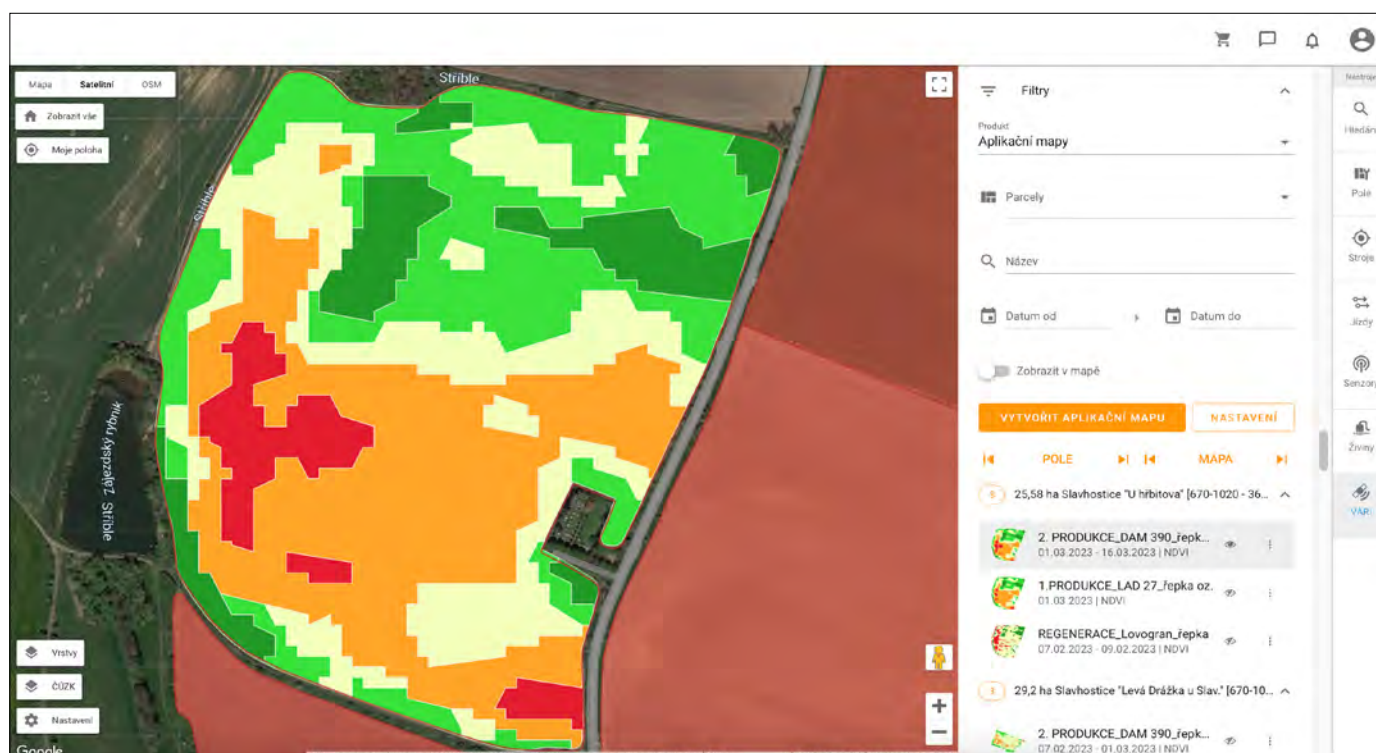
programům Sentinel a Landsat se uchovávají historické snímky Země. Na jejich základě pak vznikají mapy dlouhodobého výnosového potenciálu. Jak už to s daty bývá, jejich síla spočívá v kombinaci. Porovnání aktuálního i dlouhodobého vegetačního a výnosového potenciálu s historickými daty, kdy se bere ohled také na počasí nebo škůdce, je nejlepší metodou, jak zjistit nejpřesnější informace o stavu půdního bloku a jeho slabých a silných místech, na která je potřeba se více zaměřit.

Přírodě člověk neporučí, úsporám a výnosům ano

Mohlo by se zdát, že se pro české zemědělce situace obrací k lepšímu: Loňské výkupní ceny byly velmi pozitivní, výnosy ze sklizně nebyly špatné a i cena hnojiv začala díky snížení

výrobních nákladů klesat. Bohužel letošní sucho a červencová extrémní horka v kombinaci se snížením výkupních cen obilovin přinesly jen další starosti. Nejen o to, jak dosáhnout zisku, ale i jak nadále optimalizovat výdaje. Ona se ani hnojiva zdaleka nevrátila na ceny před pár lety a bohužel to vypadá, že se tak v dohledné době nestane. V současné době zásobního hnojení je tak velmi důležité rozmyslet si veškeré výdaje. K tomu pomáhá právě variabilní přístup a aplikační mapy, které vznikají na základě dat ze satelitních snímků či rozborů půd.

Nejčastěji se volí jedna ze dvou strategií diferencovaného využití hnojiv. U homogenních vyrovnaných porostů je možné díky dlouhodobým zkušenostem s různými plodinami a historickým datům z vegetačních a výno-

Aplikační mapa pro 2. produkční hnojení DAM 390 řepky ozimé v AGRO Žlunice

Agdata

Agdata před lety založili bratři Musilové, kteří se rozhodli digitalizovat vlastní rodinnou farmu a záhy zjistili, že systém, který vytvořili, může pomoci i dalším farmářům/zemědělcům. Jejich služby dnes využívá už celá třetina českých zemědělců. Patří mezi průkopníky v oboru a variabilním aplikacím se ve svém produktu VARI zabývají více jak 5 let.

sových map hnojením podpořit mnohdy silná místa půdního bloku a ještě tak zvýšit výnosy. Naopak u heterogenních porostů, především v časných fázích vegetace, je díky variabilním aplikacím vhodná vyrovnávací strategie, která spočívá v podpoře slabších míst.

Jakých výsledků můžete s Agdata VARI dosáhnout? Zkušenosti jejich klientů ukazují, že při podrobné práci se vstupů ve formě historických dat a dlouhodobém sledování krajiny je možné zvýšit výnosy až o 17 % nebo při zachování průměrných výnosů ušetřit náklady až o 25 %, u dusíku dokonce o 30 %. To představuje statisíce až miliony korun úspor v každoročních rozpočtech.

Konkrétní příklad z praxe: Variabilní aplikace v AGRO Žlunice

Průměrné i maximální výnosy a náklady mohou stále znít trochu abstraktně a neurčitě. Podívejme se proto na konkrétní letošní příklad využití variability. Kvůli vysokým cenám hnojiv se v podniku AGRO Žlunice rozhodli přejít na precizní zemědělství a otestovat variabilní aplikace, k čemuž si vybrali Agdata a jejich produkt VARI. Jejich cílem bylo maximální využití aplikovaných živin porostem, zejména pak využití dusíku. VARI se po komplexním využívání platformy, meteorologických či GPS stal další službou od Agdata, kterou AGRO Žlunice využívá.

AGRO Žlunice se rozhodlo v první testovací sezóně zvolit konzervativnější přístup s nižší intenzitou variability, ve kterém pracovali s variabilitou mezi 5–7 %. Znamená to tedy, že na vybraných zemědělských parcelách přidávali nebo naopak snižovali použité množství hnojiv právě v tomto rozmezí. K vytvoření aplikací mapy využili jak dlouhodobý výnosový potenciál, tak aktuální satelitní snímky se zaměřením na dusík. A jaké výsledky v AGRO Žlunice zaznamenali?

O 250 kg ječmene a 270 kg řepky více na každém hektaru

V případě jarního ječmene bylo variabilně aplikováno 85 ha z celkových 169 ha. Z důvodu udržení co největší homogenity vlivu srážek, sucha a dalších bioklimatických podmínek

Mapa pro variabilní seti ječmene v AGRO Žlunice

byly pro variabilní aplikace zvoleny tři sousední půdní bloky. Nejlepší výsledky zaznamenal jarní ječmen, kdy u klasické plošné aplikace dusíku bylo dosaženo výnosu 8,18 t/ha, u variabilní aplikace pak 8,43 t/ha. Ve Žlunici tak získali na každém hektaru s variabilní aplikací 0,25t navíc oproti plošným aplikacím.

U řepky ozimé bylo variabilně aplikováno 254 ha z celkových 387 ha. Variabilní aplikace dusíku dosáhly výsledku 4,32 t/ha, což je o 0,27 t/ha více než u plošných aplikací. Za zmínku také stojí, že tři nejvyšších výnosů dosáhly parcely s variabilní aplikací dusíku. Nejvyšší z nich dokonce 4,66 t/ha.

V AGRO Žlunice také vyzkoušeli variabilní seti na jedné zemědělské parcele o výměře 30 ha. Variabilní rozmezí výsevu bylo od 3,3 MKS/ha po 3,9 MKS/ha. Bonitně a výměrově byla stejná zemědělská parcela zasetá plošně s výsevem 3,7 MKS/ha. Výsledky variabilního seti jsou v tomto případě nepatrně lepší a podařilo

se s nimi dosáhnout zhodnocení o 0,1 t/ha vyššího než u plošné aplikace.

Jak dopadlo Agdata Vari v hodnocení Žlunice?

S výsledky variabilních aplikací vládne ve AGRO Žlunice spokojenost. Rozhodli se v nich proto pokračovat a v dalším hospodářském roce se plánují zaměřit na vyšší intenzitu variability, aby dosáhli ještě lepších výnosů. V AGRO Žlunice si uvědomují, že žádná zemědělská parcela není totožná a některé vzhledem ke své charakteristice mohou snižovat nebo zvyšovat průměrné výnosy v celkovém hodnocení. I z tohoto důvodu je nutné víceleté sledování a porovnávání výsledků pro co nejpřesnější závěry. Na příkladu AGRO Žlunice nicméně můžeme vidět, že variabilita opravdu funguje a už v první sezóně lze díky ní dosáhnout prokazatelného zlepšení a výborných výsledků.

Redakce Agrobaze
Foto archiv společnosti Agdata

Ukázka strategie hnojení v AGRO Žlunice

Plodina	Výnos oproti plošné aplikaci	Datum aplikace	Použitá hnojiva	Aplikované množství	Variabilita aplikace
Jarní ječmen	+ 0,25 t/ha	8. 3. 2023	NPK 10-19-26	0,2 t/ha	6 %
		9. 5. 2023	LOVODAM 30	130 l/ha	7 %
		9. 5. 2023	StabilUren 30	0,15 l/ha	7 %
		17. 5. 2023	LOVODAM 30	70 l/ha	7 %
		17. 5. 2023	StabilUren 30	0,1 l/ha	7 %

Plodina	Výnos oproti plošné aplikaci	Datum aplikace	Použitá hnojiva	Aplikované množství	Variabilita aplikace
Řepka ozimá	+ 0,27 t/ha	16. 2. 2023	LOVOGRAN	0,186 t/ha	6 %
		20. 3. 2023	LAD 27	0,25 t/ha	5 %
		20. 4. 2023	DAM 30	150 l/ha	6 %

Voda jako indikátor udržitelnosti

Při řešení otázek evidence použití přípravků na ochranu rostlin a jejich dohledatelnosti v celém distribučním řetězci v provázanosti na problematiku ochrany a zajištění pitné vody snadno zjistíme, že oba pojmy spolu velmi těsně souvisí.

Co se důslednější evidencí přípravků sleduje i jak se to bude řešit, bylo předmětem červenové tiskové konference, kterou společně uspořádala CropLife Česká republika, Sdružení oboru vodovodů a kanalizací České republiky a Agrární komora České republiky. Pro místo konání si záměrně zvolily Vodní dům v Hulicích, téměř na břehu vodní nádrže Želivka. Jak je obecně známo, tato nádrž slouží jako zásobárna pitné vody pro obyvatele hlavního města Prahy. Akce pod názvem Kulatý stůl „Voda je naší společnou prioritou“ byla rozdělena do tří tematických celků, jejichž společným jmenovatelem bylo zavedení dohledatelnosti přípravků na ochranu rostlin v celém distribučním řetězci až po konečného uživatele, tedy zemědělce.

CropLife Česká republika

Asociace CropLife Česká republika (dříve Česká asociace ochrany rostlin) sdružuje renomované výrobce a dovozce přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků pro konvenční i ekologické zemědělství. Již více než 25 let hájí zájmy sektoru ochrany rostlin, a to jak směrem k odborné, tak i laické veřejnosti, aktivně podporuje

udržitelné, zodpovědné a bezpečné nakládání s POR. Jedná se o lokální zastoupení světově největších výrobců POR s ohromným výzkumným, vývojovým a finančním zázemím zaměřeného na hledání globálně použitelných nových účinných látek. CropLife Česká republika je členem sítě národních evropských asociací, které jsou sdruženy pod mateřskou CropLife Europe se sídlem v Bruselu a také světové sítě CropLife International.

Z hlediska výzkumu a vývoje nových účinných látek lze mezi léčiva a POR takřka položit rovnítko. Šance na uvedení nové molekuly, délka vývoje a registrace, stejně jako finanční náklady jsou velmi podobné, což si dnes málokdo uvědomuje. Na začátku vývoje jsou tisíce testovaných molekul, z nichž obvykle uspěje pouze jediná. Pakliže průměrná délka od vývoje až po uvedení na trh je 11 let a stojí 268 mil. eur a vlastní registrační žádost obnáší 50 tis. stránek, potom je třeba si položit otázku, zda tempo restrikce stávajících a používaných účinných látek není kontraproduktivní vůči jejich možné, udržitelně příznivější látce. Nelze se ani divit tomu, že firmě, která za takovou cenu a po tak dlouhé době regist-

rovala a uvedla na trh v oblasti POR novinku, tuto hájí všemi možnými postupy, včetně ochrany proti falzifikátům a nezákonným obchodům s pašovaným zbožím.

Klíč je v dohledatelnosti

Pokud jste v poslední době zaregistrovali veřejné diskuse o chybějících lécích, nemohli jste si nevšimnout, že kromě jiného se také hovořilo o informovanosti obchodu s nimi a o distribuci od výrobce až k pacientovi. Takže je jasné, že není náhoda v tom, že v případě monitoringu o lécích praxe zde existující byla inspirací v mnoha směrech i pro POR. Na tom není třeba hledat nic špatného. Právě naopak! Vždyť někteří nadnárodní výrobci v různém organizačním uspořádání dokonce vyrábějí jak léky, tak i POR. U obou komodit je klíčem úspěchu, ale i vlastní ochrany trhu dohledatelnost jejich výrobků. Ta je klíčová i pro dobrovolný závazek výrobců POR a biopesticidů učinit do roku 2030 zemědělství udržitelnějším a usilovat o jeho další lepší a ekologičtější rozvoj.

Užitek pro všechny

Systémem dohledatelnosti přípravků

na ochranu rostlin v mezinárodním měřítku se CropLife International zabývá již od 90. let minulého století. Na základě těchto zkušeností postupně vznikla mezinárodní pravidla pro dohledatelnost, která jsou známá jako projekt Cristal. V roce 2019 společnost CropLife International pověřila společnost Accenture, aby přezkoumala stávající systémy dohledatelnosti POR a navrhla doporučení pro jejich další zlepšení. V současnosti zavádí systém dohledatelnosti různým způsobem v EU šest zemí. Jde o dohledatelnost POR v celém distribučním řetězci, od výrobce k distributorům až po zemědělce, jako uživatele POR. Jak se potvrdilo z funkčního systému mají užitek všichni. Uvádíme pouze ty hlavní přínosy:

- zavedení efektivních opatření na ochranu vod,
- sběr dat pro výzkumné projekty,
- snížení transakčních nákladů,
- náhrada výkazu o spotřebě POR,
- zjednodušení kontroly dokumentů,
- bezplatná evidence na Portálu farmáře, napojení na LPIS.

2D kódy a novela rostlinolékařského zákona

Na tomto místě je třeba zdůraznit, že 1. července 2023 vstoupila v platnost novela zákona o rostlinolékařské péči. I když v termínu konání kulatého stolu ještě chyběla prováděcí vyhláška, na věci se nic nemění z hlediska povinnosti pro výrobce/distributory POR uvádět na trh přípravky, které musí být označeny 2D kódem. S plánem na dohledatelnost přišel před několika lety tehdejší ministr zemědělství, který požádal tabákový průmysl, zástupce odborné veřejnosti i výrobce POR o součinnost při přípravě tohoto projektu. Po dohodě s MZe a také v souladu s cíli Národního akčního plánu k bezpečnému používání pesticidů v České republice pro profesionální uživatele byla povinnost označování 2D kódy nejdříve začleněna do vyhlášky o POR, později do novely zákona o rostlinolékařské péči. Distributoři budou informace o jejich uvádění na trh povinni zasílat do datového úložiště.

Přístup distributorů do tohoto úložiště je řešen prostřednictvím portálu e-AGRI, do něhož se daný distributor přihlásí. Vstupní odkaz vedoucí do úložiště je pak umístěn na webových stránkách ÚKZÚZ v oddílu Přípravy na ochranu rostlin – Kontrola POR – Úložiště dat o uvádění POR na trh a také na Portálu farmáře v části Aplikace pro přihlášené. Distributoři mohou využít za účelem úprav svých skladových softwarů pro automatické odesílání dat podrobnější informace o IT řešení systému, včetně struktury datových vět, viz web ÚKZÚZ. Systém je průběžně dále rozvíjen. I z tohoto důvodu, podle vyjádření Ing. Jitky Götzové, ředitelky Odboru bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství, bude první půlrok zavádění novinky dobou ladění, zpětné vazby, bez sankcí kontrolních orgánů.

Přínosy 2D kódů

Zdraví lidí, zvířat a životní prostředí jsou na prvním místě pro jakoukoli lidskou činnost, zemědělství nevyjímaje. Proto lze doufat, že tímto opatřením se podaří omezit prostor pro dovoz a uvádění na trh nepovolených přípravků, které se do Evropy včetně ČR dostávaly pochybným způsobem. Není nejmenších pochyb o dalších přínosech této novinky. Patří k nim:

- zefektivnění manipulace s přípravky v rámci distribuce,
- zlepšení přehledu o POR na trhu v ČR,
- zpřesnění statistiky,
- vytvoření veřejné aplikace (identifikace podezřelých POR),
- zajištění sledovatelnosti POR od vstupu na trh v ČR až po užití v zemědělské prvovýrobě,
- snížení administrativní zátěže,
- zlepšení dohledatelnosti zdrojů znečištění vod.

Evidence spotřeby POR na základě prodeju již nestačí, nehledě na to, že taková data jsou zkreslená.

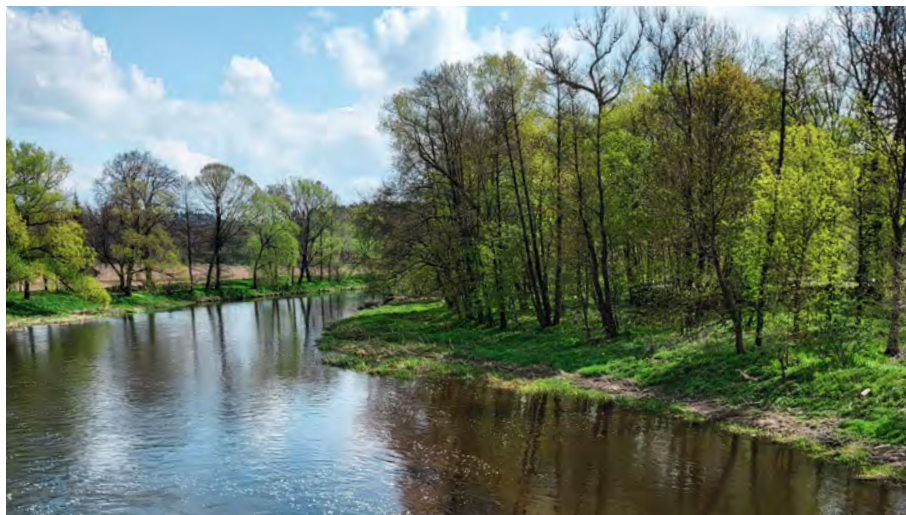
Kvalitní pitnou vodu potřebujeme všichni

S názorem předneseným na kulatém stole Ing. Vilémem Žákem, ředitelem SOVAK (Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR) nelze než souhlasit. Na druhé straně, totéž lze tvrdit i o ovoci, zelenině a polních plodinách vypěstovaných českými zemědělci na české zemědělské půdě. Z toho je zřejmé, že aplikace POR je typickou mezioborovou oblastí, kde se často střetávají protichůdné obecné zájmy a potřeby. Pesticidní látky nejsou jedinými problematickými látkami, se kterými se bude české vodárenství potýkat. V souvislosti s transpozicí evropské směrnice DWD 2020/2184 o jakosti vody určené k lidské spotřebě se budeme potýkat s dalšími látkami, jako jsou PFAS, PFOA, léčiva, kosmetické přípravky a další. Podle vyjádření Žáka by proto oblast problematiky aplikace POR měla být jakýmsi pilotním projektem při nastavení obecného přístupu k řešení obdobných oblastí.

Bič a cukr

Podle názoru Ing. Jana Doležala, prezidenta Agrární komory ČR, je nový systém dohledatelnosti POR v souladu s posláním AK ČR. Jde jen o to, aby byl co nejdříve zaveden také do ostatních členských států EU, aby se prioritě ČR v krátké době nepřevrátila v nevýhodu českého zemědělství. Ocenil i přechodné období při jeho zavádění a doporučil s postupujícím časem celý systém doplnit například o poradenství. Podnikům, kterým je nyní máváno „bičem“ se zákazy aplikace POR v ochranných pásmech vodních zdrojů, je třeba toto doplnit také „cukrem“ čili finančními kompenzacemi takové újmy. Bez syntetických POR se v zemědělství ještě dlouho neobejdeme. Nastavení udržitelné aplikace POR bude vždy kompromisním řešením, které musí vzejít ze široké odborné diskuse všech zúčastněných.

Text: Ing. Michal Vokřál, CS.

Vodohospodářské projekty v ČR musí i bez části zdrojů z EU pokračovat

Především v souvislosti s napjatým státním rozpočtem a plánovanými dotačními škrty, které mají podle dosud stále nezpochybněných údajů postihnout v resortu Ministerstva zemědělství (MZe) také oblast vodního hospodářství, představuje pro MZe jednu z mnoha komplikací nedávné rozhodnutí Evropské komise nefinancovat v Národním plánu obnovy (NPO) celkem 15 významných vodohospodářských projektů.

To kumulativně znamená propad finančních zdrojů plánovaných na tyto projekty v řádu mnoha miliard Kč, přičemž jen pro letošní rok jde o více než 500 mil. Kč. Situaci také proto (správně) řešil nový ministr zemědělství Marek Výborný na svém prvním setkání s generálními řediteli všech 5 státních podniků Povodí ve čtvrtek 27. července 2023. Všichni představitelé Povodí přitom deklarovali, že jsou do konce letošního roku schopni pokrýt plánované investice ze svých vlastních finančních zdrojů, tím ale prakticky vyčerpají peníze plánované na spolufinancování těchto

staveb v příštích letech. Bylo by proto žádoucí, aby Ministerstvo financí (MF) posílilo rozpočet MZe v oblasti vodního hospodářství i pro letošní rok, což Marek Výborný po uvedeném jednání s generálními řediteli také zmínil. Otázka je, zdali se mu to podaří a kolik peněz skutečně získá.

Podle přijaté Koncepce na boj se suchem by mělo MZe dávat na protipovodňové stavby 4 mld. Kč ročně, letos má na tyto účely ze státního rozpočtu necelou polovinu. V případě projektů vyřazených z NPO navíc nejde jen

Voda ve všech podobách je téma, o které se společnost musí zajímat.

o protipovodňové stavby, ale také projekty týkající se zajištění zásobování obyvatel ČR pitnou vodou, tedy propojování vodovodů, výstavby kanalizací nebo propojování vodárenských soustav. I proto je hodně sporná argumentace

Evropské komise, která – modelově řečeno – odmítla financovat stavby, které jsou podle ní „betonovými stavbami, které odporují principu přírodě blízkého opatření“. Bohužel je třeba zdůraznit, že tyto „betonové stavby“ hrají zásadní roli při zajištění zdrojů pitné vody pro občany ČR, což je zřejmě podle Komise nižší prioritou než ochrana přírody.

ČR má přitom jedny z nejnižších zásob pitné vody na obyvatele v EU, přičemž právě povrchové vody z přehrad by měly hrát v budoucnosti ještě významnější roli v zajištění dostatku pitné vody. V současné době se na zdrojích pitné vody podílí v ČR voda z přehrad zhruba z poloviny, druhou polovinu zdrojů využívá ČR z podzemních zdrojů. Zdroje pitné vody přitom nelze ztotožňovat s potřebou intenzivnějšího zadržování vody v krajině (přírodě blízká opatření), neboť z rybníků, mokřadů, retenčních nádrží a dalších přirozených rezervoárů vody člověk vodu nepije, pakliže nechce riskovat fatální zdravotní potíže.

Jak navíc zaznělo například na letošních seminářích ke Světovému dni vody, na zdroje podzemní vody naše země nemůže příliš spoléhat, neboť již v současné době využívají tuzemští vodohospodáři 81,5 % z veškerých disponibilních zdrojů podzemní vody v ČR. Kromě toho jsou to právě podzemní vody, které jsou při snížené schopnosti naší krajiny absorbovat vodu z dešťů nejvíce ohroženy. V ČR se navíc se zdroji vody rozhodně neplýtvá. Spotřeba vody na osobu a den je jedna z nejnižších v EU (kolem 100 litrů), v zemědělství se u nás v podobě závlah využívají jen jednotky procent z celkové spotřeby vody, zatímco v řadě jiných zemí EU jsou to desítky procent a v rozvojovém světě se v zemědělství spotřebuje většina z celkové člověkem využívaných zdrojů vody. A konečně z nedávno publikovaných výsledků výzkumů jihokorejské Seoul National University vyplývá, že nadměrné čerpání podzemní vody, zejména ve středních zeměpisných šířkách, kam patří i naše země, ovlivňuje rotační pól planety. Jen mezi lety 1993 až 2010 odčerpali lidé podle statistik pro svou potřebu zhruba 2 150 gigatun podzemní vody, což jednak odpovídá asi 6 milimetrům výšky hladiny světového oceánu. Především se ale čerpání vody podle výzkumníků významně podílí na pohybu rotačního pólu Země, který činí několik metrů ročně, což má mimo jiné také vliv na změny klimatu.

Přehrady mají samozřejmě také příznivý vliv na životní prostředí. To se opakovaně potvrdilo v průběhu letošního července, kdy průtoky v řekách a menších vodních tocích klesly oproti dlouhodobému průměru na 15–45 % (a někde vyschly dočasně úplně), a situace by byla ještě horší, kdyby voda z přehrad nedotovála alespoň vodní toky pod přehradami. Jen v rámci první poloviny letošního roku se voda z přehrad podílela na zvýšení průtoků

Akce vyřazené z Národního plánu obnovy na základě rozhodnutí Evropské komise

- Bečva, Přerov – PPO města nad jezem – II. etapa DSP+DPS
- Opatření v prostoru jezů Kunov, OHO
- VD Skalička – hydrogeologická studie Etapa II
- VD Hněvkovice – zabezpečení VD
- VD Plumlov – rekonstrukce bezpečnostního přelivu
- Protipovodňová opatření Volyně – DSP
- VD Pastviny, rekonstrukce koruny hráze
- VD Kryry – předprojektová příprava
- Mratínský potok, retenční nádrže Mírovce a Třeboradice – PD
- VD Harcov, zajištění bezpečnosti za povodní
- VD Jezeří – rekonstrukce
- Vodní dílo Nové Heřminovy, DSP, DPS
- VD Orlík – zabezpečení VD před účinky velkých vod
- Protipovodňová ochrana obce Lužec nad Vltavou – dokumentace pro stavební povolení
- VD Hubenov – opatření na převedení KPV 10 000

Zdroj: MZe

(a tím mimo jiné zachování biodiverzity v dotčených vodních tocích) vypuštěním 154 mil. kubiků vody.

Plánované vodohospodářské stavby, byť vyřazené z NPO, je proto třeba dokončit, přičemž ministr Výborný zdůrazňuje, že dokončeny budou. Jak rychle, to mimo jiné ukáže struktura rozpočtu MZe na příští rok, v němž by se tím pádem škrty v oblasti vodního hospodářství neměly uskutečnit. To ovšem generuje riziko, že se bude škrtat víc v jiných oblastech, například spojených se zemědělstvím.

Záleží tak především na tom, jak bude vnímat prioritou vodního hospodářství Ministerstvo financí a obecně celá politická reprezentace. Její představitelé, téměř každý, zmiňují mezi prioritami ČR prevenci rizik sucha a právě i zajištění dostatečného množství pitné vody pro občany ČR v budoucnosti a mimo jiné zmiňují potřebu dostatečného objemu finančních prostředků k zajištění této prevence. Nyní mají možnost v praxi ukázat, jestli své verbální výroky myslí skutečně vážně.

Úřad AK ČR

Změna krajiny je smutná realita

Dost možná, že teprve nyní, kdy jste si v rámci zasloužené dovolené vyjeli po mnoha letech do krajiny svého mládí, jste nevěřili svým očím. Tam, kde kdysi byl les, jeho chladivý stín, kam jste chodili na borůvky i houby, je dnes rozsáhlá holina s pařezy a několika vysokými stromy, které přežily kůrovcovou kalamitu.

Teprve na tomto místě si uvědomíte, že původního stavu krajiny tak, jak jste ji znali, se zdravým, vzrostlým lesem se již zcela jistě nedožijete. Stejný pohled je bohužel k vidění na mnoha místech České republiky. Srovnáním paměti s tím, co vidíte, jste šokováni. K tomu se přidávají ještě zničené lesní cesty od těžkých harvesterů a vyvážecí techniky. Za této situace si dovolím tvrdit, že kdyby se tehdejší ministr zemědělství a vláda při nástupu kůrovcové kalamity odvážili veřejnosti vysvětlit možnosti, rizika a nutnost použití insekticidů a letecké aplikace, nemusely by dnes generace našich dětí a vnoučat na nové zalesnění a návrat původního lesa čekat dalších 50 let.

Ministr odborník, nebo manažer?

Všichni jsme již dostali lekci, jak to může dopadnout, když zemědělský resort vede amatér, který se neslavně propsal do otázek ceny potravin a mnoha jiných. Nově nám do funkce nastoupil učitel dějepisu a teolog Marek Výborný. Ten se dokonce chlubil tím, že o zemědělství nic neví. „Považuji za svou velkou výhodu, že jsem nepopsaný list,“ říká. V jiném rozhovoru tvrdí, že „ministerstvo nemusí řídit odborník, je potřeba schopný manažer“. Samozřejmě nemusí platit jednoznačný soud. Chápu, že člověk nemůže být odborníkem na všechno, zvláště v pestrém resortu zemědělství. Pokud se k němu ještě přidají nikým nevolení zemědělství amatéři v Bruselu, před kterými český premiér (jedno zda Babiš, nebo Fiala), poslušně srazí paty, nemůžeme se moc divit tomu, jak to v českém zemědělství momentálně vypadá.

Jak pomoci lesům?

Kůrovcová kalamita není od roku 2003 ve středoevropském regionu nic nového. Bohužel, vždy je poznamenána navýšenou těžbou kůrovcového dřeva. Nyní nejen před lesníky, ale také novým ministrem zemědělství stojí velice aktuální úkol. Na vzniklé kůrovcové holiny vysadit co nejdříve milióny sazenic jehličnanů i listnáčů a vytvořit jim podmínky pro zdárný růst. Je jasné, že nové sazenice budou potřebovat ochranu. A to nejen vůči suchu, ale i škůdcům, chorobám i okusu. Je jasné, že v tomto případě se ještě dlouho neobejdeme bez syntetických přípravků na ochranu rostlin (dále POR). Každému, kdo nevěří, doporučuji vyzkoušet si boj s bolševníkem velkolepým, nebo i kůrovcem! Bohužel POR nepřeje ani legislativa, ani laická veřejnost. Zde by měl ministr Výborný prokázat své zmíněné manažerské schopnosti a pokusit se POR pro lesní hospodářství obhájit. Jsou totiž běžnou součástí ochrany lesa (včetně současně uplatňované integrované ochrany lesa) již přibližně sto let. Bohužel, zásadní problém nyní spočívá ve skutečnosti, že z používání v lesním hospodářství postupně mizí nejpoužívanější přípravky, za které v mnoha případech není náhrada.

Jak ochránit sazenice dřevin

Možná bychom měli mít i starost o erozi půdy na svažitéch kůrovcových holinách. V každém případě půjde ale o ujmoutí miliónů sazenic a jejich následnou ochranu proti plevelům a proti letnímu nebo zimnímu okusu. Zde se rýsuje další možnost pro ministra Výborného,

získat veřejnost nejen pro brigádnickou výpomoc při výsadbě sazenic, ale hlavně v péči o jejich následný růst. Zabránit okusu zvěře je u nově vysazených sazenic lesních dřevin klíčovou záležitostí. Podle doporučení Lesní ochranné služby se s ní začíná již v dubnu, kdy se aplikují repelenty proti letnímu okusu. Provádí se výlučně postříkem pro rozvinutí pupenů. S ohledem na princip předběžné opatrnosti je třeba udržet registraci čtyř přípravků a umožnit tak včasné ošetření výsadeb na jaře. Aplikace repelentů proti zimnímu okusu se provádí na vyzrálé letorosty u jehličnanů, nebo na výhony bez listů u listnáčů. Aplikace je možná nátěrem, u některých repelentů i postříkem. Tato skupina přípravků je vesměs vyráběna malými českými firmami. Ty však nemají dostatek finančních prostředků na prolongaci jejich registrace. I tady bude potřeba, aby se o to postaral stát.

Ochrana sazenic proti buření

O tom, že rychle rostoucí buřeni je pro nově vysazené sazenice lesních dřevin silnou konkurencí, není nejmenších pochyb. Stejně tak není pochyb o tom, že se žádné lesní správě nepodaří zajistit dostatek lidí k mechanické likvidaci plevelů okolo sazenic ani při použití motorové vyžínací kosa. Minimálně dvě sezóny po výsadbě je třeba sazenice ochránit před „udušením“. Hlavní problém dnes spočívá v nejasném osudu účinné látky glyfosát. Adekvátní náhrada za tento přípravek neexistuje. To samé platí i pro stále častěji se vyskytující nové nepůvodní invazní druhy buřeně a „evergreen“ bolševník velkolepý.

Budoucnost POR v lesnictví není příliš růžová. V posledních třech letech jsme svědky razantního úbytku až dosud registrovaných účinných látek, přičemž nové účinné látky se téměř neobjevují. Mnoho účinných látek je už v EU zakázáno a řadě dalších to hrozí. Otázkou, na kterou by se měl zaměřit i ministr Výborný, je výrazný rozdíl v hodnocení účinných látek POR v EU od hodnocení ve zbytku hospodářsky vyspělého světa a zda je to skutečně nutné. Lesy jsou nejen prostředím, které má vliv na často zmiňovanou biodiverzitu, ale také zdrojem tolik požadované obnovitelné ekologické suroviny, která je široce upotřebitelná, kterou veřejnost vyžaduje pro uspokojení svých potřeb. Bohužel si dostatečně neuvědomuje, jak se získává.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

**NA CESTĚ
K UDRŽITELNOSTI**

země živitelka

24-29/8/2023
České Budějovice

Pořadatelé

Odborní partneři

Generální partner
mezinárodního
agrosalonu
Země živitelka

www.zemezivitelka.cz

   #zemezivitelka #vystavistecb #vcb

I nepasečné hospodaření v lesích může být ekonomicky úspěšné

Rostoucí tlak veřejnosti i sílící regulace podmínek podnikání ve prospěch ochrany přírody se již dávno netýká pouze zemědělství, ale také lesního hospodářství. Při obhospodařování lesních porostů se tak i přes četné výhrady majitelů a správců lesů budou v ČR stále častěji uplatňovat k přírodě blízké postupy, což bude klást na obhospodařování lesních porostů vyšší nároky. Přesto lze i ve složitějších podmínkách dosahovat ekonomického zisku, mimo jiné výrazným snížením některých provozních nákladů.

K přírodě blízké lesnické postupy uplatňují ve svých lesních porostech, především v oblasti Brd, mimo jiné již v současné době státní Vojenské lesy a statky. Stejně tak činí i Lesy České republiky, přičemž jedním z pilotních a úspěšných projektů je „Nepasečné hospodaření v lesích na Klokočné“, které mimo jiné při své návštěvě ČR ocenil i profesor William S. Keeton z Univerzity ve Vermontu v USA, který Klokočnou navštívil v květnu roku 2019. Na demonstračním projektu přitom spolupracovalo několik organizací – kromě Minister-

stva životního prostředí to byl Krajský úřad Středočeského kraje, Lesnicko-dřevařská fakulta ČZU Praha, Pro Silva Bohemica a Lesy České republiky – Lesní závod (LZ) Konopiště.

Uvedený projekt se stal v roce 2021 finalistou prestižní soutěže Adapterra Awards s následujícím popisem: „Dřevo se zde těží výběrově, nikde nevznikají žádné holiny a paseky a lesní porost má dvě až tři etáže neboli vertikální vrstvy. Nedochozí k žádnému plošnému kácení a výsadbě monokultur, zalesňování

probíhá přirozenou obnovou. 400 hektarů lesa v Klokočné u Říčán u Prahy má za sebou už tři desetiletí tohoto hospodaření. A ukazuje se, že nepasečný způsob péče o les je vhodnějším řešením nejen z hlediska zdraví lesa, ale i z hlediska produkčních schopností porostů a také z hlediska ekonomických ukazatelů,“ uvádí se v projektu v soutěži Adapterra Awards. Projekt byl realizován v letech 1990 až 2021.

Pro majitele a správce lesních porostů jsou samozřejmě velmi důležité již zmiňované

ekonomické výsledky, které ve své publikaci shrnuje duchovní otec projektu Vladislav Ferkl. Podle zveřejněných dat činila přitom v posledním ekonomicky monitorovaném roce 2019 úspora nákladů na obhospodařování lesních porostů na Klokočné téměř 1 000 Kč (konkrétně 958 Kč) na hektar oproti pasečnému způsobu hospodaření v jiných porostech, přičemž další úspory ve výši 15–20 % lze v budoucnosti dále předpokládat. Je tomu tak zejména proto, že celá řada člověkem vykonávaných (a placených) prací vykonává sama příroda, a finálním výsledkem je také vyšší stabilita a lepší zdravotní stav porostů, to vše při nesníženém rozsahu těžeb. Nepasečný způsob hospodaření samozřejmě klade vyšší nároky na samotnou těžbu a znalost porostů, minimálně z praxe na Klokočné ale vyplývá, že před počátkem kůrovcové kalamity v ČR v letech 2014 a 2015 byl celkový hospodářský výsledek na Klokočné oproti srovnávacím lokalitám na příslušném polesí lepší o 1 800 Kč/ha a o 600 Kč/ha lepší vůči celému lesnímu závodu.

Pokud se týká konkrétních úspor, ty se týkají celé řady činností – od vyklízení klestu, zalesňování či ochrany proti buření přes prořezávky až k pěstební činnosti. Výčet následujících příkladů přitom není úplný, a pochopitelně platí, že v jiných lokalitách se může struktura a výše úspor lišit. I tak je ale vhodné alespoň modelově vědět, kde je možné na nepasečném hospodaření ušetřit.

Na Klokočné například poklesly náklady na vyklízení klestu v roce 2019 na 29 Kč/ha, zatímco v předchozím období, v letech 2007–2019, činily tyto náklady 152 Kč/ha. Při výběrném (nepasečném) způsobu hospodaření se totiž uklízí pouze ty těžební zbytky, které by jinak vadily při růstu v růstu spodní etáže lesa. Obdobně náklady na ochranu proti buření klesly v roce 2019 na 29 Kč/ha oproti srovnávacímu období (111 Kč/ha). Velmi podstatné náklady na zalesňování pak klesly v roce 2019 oproti uvedenému srovnávacímu období (195 Kč) na 139 Kč/ha, přičemž v ostatních polesích v regionu se v roce 2019 pohybovaly kolem 500 Kč/ha. Tady je hlavním důvodem přirozená obnova lesa vyžadující v podstatně menší míře cílené umělé výsadby. Asi nejzákladnější rozdíl eviduje způsob hospodaření na Klokočné v nákladech na „ostatní pěstební činnost“. Ty se v roce 2019 snížily na 616 Kč/ha, v předchozím sledovaném období přitom činily 1 089 Kč/ha. Vůbec nejdůležitější se pak zdá informace, podle níž byly náklady na ostatní pěstební činnost na Klokočné oproti dalším regionálním polesím v srovnatelném období jen zhruba třetinové, neboť v nich dosahovaly tyto náklady na hektar až téměř 1 900 Kč (Klokočná zmiňovaných 616 Kč).

Nepasečné hospodaření nepochybně není možné uplatňovat všude, v mnoha lokalitách to prostě ani nejde, zvláště když se lesní

porosty v ČR nacházejí ve stadiu „přelesňování“, tedy v procesu restrukturalizace druhové skladby lesů, jejímž cílem je zvýšit v naší krajině a lesních porostech speciálně podíl listnáčů. Zejména v rámci likvidace následků kůrovcové kalamity, při které vznikly těžbou napadených stromů skutečně rozsáhlé holiny (paseky), není možné plošně využívat přirozenou obnovu lesních porostů, takže nově založené porosty budou na mnoha místech stejně jako do současné doby stejnověké s převažujícím jedním výškovým patrem.

Výběrový a nepasečný způsob lesnického hospodaření bude ale i tak pronikat (a již proniká) do hospodářských lesů pěstovaných za účelem těžby dřeva, a tedy nejen do lesů používajících nějakého ze stávajících nebo v budoucnosti formulovaných stupňů ochrany přírody. Otázkou samozřejmě je, jak do podmínek pěstování lesů na našem území zasáhne evropská legislativa, která avizovaným od-

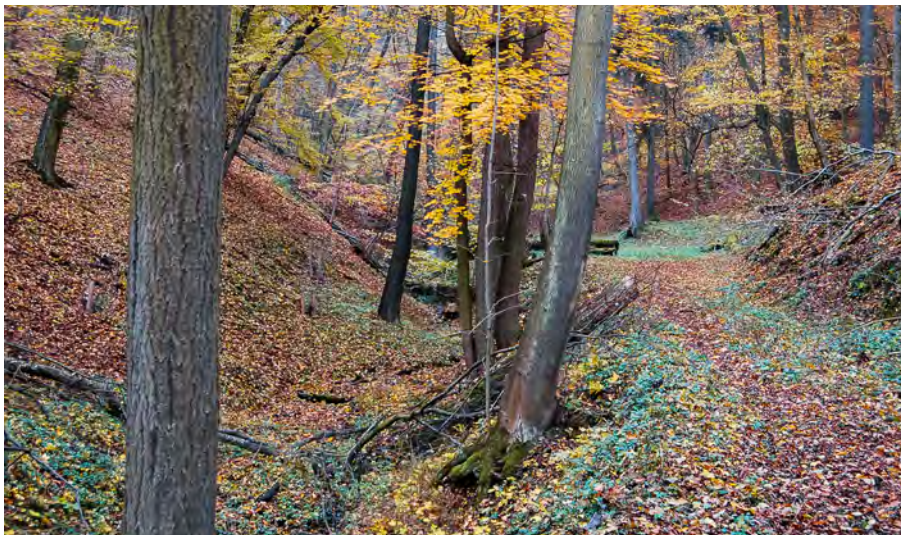
chodem hlavního architekta a zastávce Green Deal, nizozemského místopředsedy Evropské komise Franse Timmermanse z evropské politiky do politiky národní, nepochybně ztratí na intenzitě environmentálních opatření. To samé lze ostatně očekávat i po volbách do Evropského parlamentu v příštím roce, neboť v nich se předpokládá posílení pravicového spektra europoslanců, kteří jsou vůči Green Deal často poměrně velmi kritičtí. Alternativní (například nepasečné) lesní hospodaření si ale i tak bude dít žít svým životem, a právě proto by se měla lesnická veřejnost s různými způsoby a zejména ekonomikou k přírodě blízkému hospodaření přece jen blíže seznámit. Například ve zmiňované knize s plným názvem „Může být nepasečný – výběrný způsob alternativou pro naše lesy“, kterou vydal spolek Pro Silva Bohemica opakovaně v letech 2020 a 2021.

Úřad AK ČR

Nesouhlas s národním parkem Křivoklátsko

Vytvoření pátého národního parku na Křivoklátsku, který by se nacházel poblíž Prahy, naráží na odpor více než 30 okolních obcí a vyslovilo se proti němu v petici více než 11 tisíc lidí. Vláda přesto nadále počítá se změnou stupně ochrany přírody v této oblasti, kolem které již začínají „kroužit“ developeři. Vznik národního parku a následné náklady na jeho provoz navíc vyjdou podle odhadu Lesnicko-dřevařské komory České republiky na stovky miliónů korun. Proti záměru vlády je dlouhodobě i Agrární komora České republiky a Lesnicko-dřevařská komora ČR.

Vláda Petra Fialy si napsala do svého programového prohlášení v roce 2022 jako cíl vytvoření dvou nových národních parků, kterými měly být NP Křivoklátsko a NP Soutok. Po kritice odborné veřejnosti i z řad ochránců přírody nakonec státní správa ustoupila od změny stupně ochrany přírody na Břeclavsku, ale v oblasti Křivoklátska na něm trvá. Ignoruje tak odpor více než 30 místních starostů, kteří poukazují na mnoho pochybení, k nimž podle nich dochází již od zahájení procesu vyhlášení národního parku na Křivoklátsku, a obrátili se s nimi na představitele vlády prostřednictvím několika otevřených dopisů.

Proti vytvoření národního parku se postavilo také celkem 11 305 lidí, kteří podepsali petici. Její signatáři žádají zachování ochrany přírody Křivoklátska ve stávajícím plně funkčním režimu Chráněné krajinné oblasti, která v této oblasti funguje již od roku 1978. Petici předali petičnímu výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 12. května 2023.

S vytvořením pátého národního parku v České republice nesouhlasí také Agrární komora

České republiky a Lesnicko-dřevařská komora České republiky. „Postoj státní správy, která ignoruje názory občanů i zástupců volených místních samospráv, považujeme za lhotejný až arogantní. Současně projevuje nezáměr o to, jak významně vyhlášení národního parku ovlivní život lokálních komunit,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal s tím, že proti vytvoření národního parku se postavili také delegáti na květnovém 32. sněmu Agrární komory ČR.

„Jedná se o kulturní krajinu, která je po staletí ovlivňována lidskou činností, a nikoliv divočinu. Přírodní a přírodě blízké lesy se nacházejí pouze na 4 % rozlohy uvažovaného parku, tedy není naplněna klíčová zákonná podmínka pro jeho vyhlášení. Převedení většiny tohoto území do bezzásahového režimu navíc povede k rozpadu lesů se všemi nepříznivými dopady, jako je šíření kůrovce. Významně se zvýší také riziko požárů, ničivé následky a nepřipravenost managementu NP v Českém Švýcarsku jsou jasným varováním,“ doplňuje výkonná tajemnice Lesnicko-dřevařské komory České republiky Andrea Skřivánková.

Vytvoření národního parku by navíc znamenalo pro stát další výdaje, které se v poslední době snaží krotit v podobě vládního Ozdravného balíčku 2024/2025, představeného 11. května 2023. Lesnicko-dřevařská komora ČR odhaduje, že jen vznik národního parku by vyšel na přibližně 200 mil. Kč a režijní náklady by představovaly přibližně 50 až 100 mil. Kč ročně. Zvýšením stupně ochrany přírody na Křivoklátsku navíc stát přijde o dosavadní výnosy z hospodaření v místních lesích.

Zároveň se spekuluje, že vznik pátého národního parku v blízkosti Prahy je vedeno lobbistickými zájmy, protože zvýší zájem o zájezdovou turistiku. Média, která sledují situaci na Křivoklátsku, popsala případy, kdy developerské firmy projevují již nyní zájem o pozemky v této oblasti, které v minulosti neměly příliš vysokou hodnotu. Na nápor turistů nejsou připraveny ani tamní obce.

Agrární komora České republiky vyzvala v usnesení ze svého 32. sněmu, který se uskutečnil 25. května 2023, Vládu ČR, Poslaneckou sněmovnu a Senát Parlamentu ČR, aby:

- prosazovaly vyvážený pohled na základní pilíře trvale udržitelného hospodaření v lesích (ekologický, ekonomický a sociální);
- pouze zcela výjimečně vyhlášovaly nejvyšší území za bezzásahová a rozumně a odůvodněně vyhlášovaly oblasti pod různými režimy ochrany, a to zásadně v souladu s většinovým názorem obyvatel trvale žijících v dotčených oblastech;
- ukončily pokračující snahy o založení NP Křivoklátsko, které je vedené evidentními lobbistickými zájmy a proti jehož vyhlášení se postavila naprostá většina obcí působících na jeho potenciálním území, v dobách úsporných balíčků téměř hranicích s pohrdáním a zájmy občanů této země.

Barbora Pánková, tisková mluvčí AK ČR
Foto archiv LDK ČR

V loni hořelo v lesích nejvíce za posledních deset let

Letní sezóna je v důsledku vysokých teplot a sucha obdobím zvýšeného nebezpečí lesních požárů. Měli bychom proto při pobytu v přírodě dbát zvýšené opatrnosti. V roce 2022 vzniklo 2 473 lesních požárů na celkové ploše cca 1 715 ha, to je nejvíce za posledních 10 let. Lesní požáry představovaly 12 % všech požárů v ČR. V posledních letech se jejich podíl na celkovém počtu požárů zvyšuje. Pravděpodobnost vzniku lesního požáru je dána přírodními podmínkami, suchem, větrem nebo i napadením stromů kůrovcem.

Přírodní požáry dlouhodobě tvoří jednu čtvrtinu všech požárů v ČR. Jejich podíl se však v roce 2022 zvýšil až na jednu třetinu. Významné navýšení je způsobeno více než dvojnásobně vyšším počtem požárů v březnu 2022 oproti počtu v ostatních měsících. Více než polovina březnových požárů vznikla v přírodě. Byly způsobeny především velkým suchem a nedbalým jednáním lidí. Do přírodních požárů patří požáry zemědělských ploch, volných ploch, jako jsou sady, zahrady, louky, parky apod., a především lesní požáry. Lesní požáry dlouhodobě tvoří téměř třetinu těch přírodních.

Rozsah lesních požárů bývá v průměru kolem 400 ha ročně, vzniklé škody čítají přes 14 mil. Kč a zraní se v průměru více než 20 osob. V roce 2022 byla však zasažena plocha 1 715 ha. Přímá škoda činila 49,5 mil. Kč a zraněno bylo 63 osob. Unikátní hodnoty jsou způsobené požárem v národním parku České Švýcarsko.

Pro srovnání v roce 2021 hasiči likvidovali 1 517 lesních požárů na celkové ploše cca 411 ha, v roce 2020 to bylo 2 081 lesních požárů na celkové ploše cca 484 ha. Zpravidla nejvíce lesních požárů bývá v Kraji Vysočina a ve Středočeském kraji. Nejméně požárů lesů hasiči likvidují v hlavním městě Praze, Olomouckém, Zlínském a Pardubickém kraji. Až 96 % lesních požárů nepřesáhne plochu 1 ha a k 93 % lesních požárů není povoláno větší množství hasičů než z prvního stupně požárního poplachu. Nejrozlehlejší požáry bývají v nízkých výmladkových lesích nebo v lesích, kde probíhá lesní těžba. Takové požáry tvoří až tři čtvrtiny zasažené plochy. Napomáhá tomu rychlé šíření travním porostem, hrabankou, jehličím, listím nebo rašelinou.

Příčinou lesních požárů může být přírodní jev (blesk), ale z poloviny případů se jedná o lidskou nedbalost. V takovém případě jde nejčastěji o nerespektování zákazu zakládání ohňů v lese, jejich následně nedostatečné uhašení nebo odhozený nedopalek cigarety.

Téměř druhá polovina příčin požárů zůstává neobjasněna nebo spadá do kategorie neprokázaného zavinění.

Při objasňování příčin vzniku lesních požárů se každoročně ukazuje, že k nim nejčastěji dochází vlivem lidské činnosti, a to zejména z nedbalosti (v roce 2022 to bylo 1 275 požárů na celkové rozloze 1 399 ha). Zdaleka nejvyšší počet i rozsah byl evidován po rozdělování ohňů. Přírodní vlivy (blesk) zapříčinily vznik požáru ve 23 případech, přičemž škoda byla vykázána na ploše 1,8 ha. Požárů evidovaných z neobjasněných příčin bylo v roce 2022 celkem 279 na ploše 160 ha (v roce 2021 to bylo 136 požárů na 204 ha).

Lesní požáry se hasičům obtížně likvidují, protože k nim zpravidla dojde v těžce přístupném a náročném terénu, kde nelze plně využít hasičskou techniku. Lesní požáry jsou nebezpečné kvůli schopnosti šířit se velkou rychlostí. Navíc chování požáru v lese je mnohdy nevypočitatelné a může se rozšiřovat například i pod povrchem země v hrabance

nebo kořeny stromů. A pak je velmi obtížné odhadnout, kde se objeví nová ohniska. Tyto zásahy jsou časově velmi náročné a vyžadují povolání většího počtu jednotek hasičů. K lokalizaci a následně likvidaci takto rozsáhlých požárů je nezbytné velké množství hasební vody, kterou hasiči na místo ohně často musí přivážet z velké dálky, nebo jsou nuceni využít leteckou techniku.

Na přelomu července a srpna 2022, v období 24. 7. – 12. 8., došlo v oblasti severních Čech ke vzniku největšího lesního požáru v novodobé historii Česka. Zasaženo bylo přibližně 1 060 ha lesa na území NP České Švýcarsko (dalších zhruba 250 ha bylo zasaženo na území přílehlého Saského Švýcarska). Významnou část požáru reprezentovalo území s výskytem kůrovcových souší. Zásadním problémem při likvidaci požáru byla nedostupnost terénu (příkré svahy a rokle) a počáteční nedostatek vody na hašení.

Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i.,
e-mail: rezac@vulhm.cz

Následky lesního požáru (Čechy, Děčínsko, listopad 2022), archiv VÚLHM

Přípravky na ochranu rostlin jsou v lese užiteční pomocníci

V lesnictví se stále více prohlubuje problém s nedostatkem lidí pro práci v lese. Málo je především kvalifikovaných dělníků a absolventů lesnických učilišť. Na začátku 90. let 20. stol. pracovalo v lesnictví téměř 60 000 osob, v roce 2021 to bylo již jen 13 630. Mnohdy o svůj les pečují drobní vlastníci sami se svými rodinami. Ale i oni potřebují odborné znalosti a občas i odborné pracovníky.

Jednou z možností, jak zvládat narůstající objem pěstebních a těžebních prací při likvidaci rozsáhlé kůrovcové kalamity, je zejména další racionalizace a mechanizace prací, především větší nasazení harvesterových technologií, a využívání přírodních procesů, tedy větší podpora přirozeného zmlazení na úkor umělé obnovy.

Ale ne vždy je to možné. Zvláště při péči o nové výsadby na kalamitních holinách jsou často přírodní procesy proti přežití malých stromečků a my jim musíme pomoci. Jen v loňském roce bylo zalesněno přes 50 000 ha. Za poslední tři roky je to přibližně 140 000 ha, o které je a bude nutné řadu let pečovat a chránit je před škůdci a nepříznivými vlivy.

K nim se budou každý rok přidávat další desítky tisíc hektarů nově vysazených lesů.

Vlastníci a lesníci obnovují lesy s pestřejší druhovou skladbou, v nichž je více listnáčů než jehličnanů. Takové lesy by měly být v dospělosti za desítky let odolnější a lépe adaptované na změnu klimatu.

Ale nyní na samém počátku svého života jsou naopak mnohem citlivější na extrémní výkyvy počasí, škody zvěří, hmyzem i houbami. Na holinách je trápí horko a sucho, dusí je buřeň (vysoká tráva, maliní, ostružiní a další byliny), okusuje je jako pochoutku zvěř. Pro zvládnutí takové situace potřebují lesníci pomocníky a těmi jsou i chemické přípravky

na ochranu rostlin a odborně kvalifikovaní pracovníci, kteří je umí správně aplikovat.

Všeobecné tažení proti chemii v zemědělství a nařizování snižovat používané množství chemických prostředků nejrůznějšího druhu na polích výrazně zasáhlo i lesní hospodářství. Přitom je velký rozdíl v jejich používání zemědělci a lesníky, a to především v koncentraci a intenzitě.

Přípravky na ochranu rostlin (POR) jsou běžnou součástí ochrany lesa, včetně současné uplatňované integrované ochrany lesa, již přibližně 100 let a za tu dobu prošly vývojem jejich účinné látky, způsoby použití i dopady na lesní ekosystémy.

Extrémní hustota modifikovaných otrávených odchytných zařízení na kůrovce, archiv VÚLHM

Představa, že současný les si s nástrahami počasí, kůrovcem či žírem zvěří poradí sám, je naivní

Cílem tohoto vývoje bylo, aby aplikace POR byla co nejvíce šetrná k životnímu prostředí. Používají se v nízkých koncentracích na omezených plochách (pasekách) po dobu maximálně pět let, přičemž se aplikují zpravidla pouze jednou ročně a jednorázově, bez následného opakování na stejné ploše.

V souvislosti s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 již delší dobu probíhá přehodnocování ekotoxikologických vlastností všech účinných látek na základě jejich dopadů na jednotlivé složky životního prostředí. To vede postupně k ukončení povolení používat řadu účinných látek. Mnoho z nich je stále v hodnotícím procesu, ale je zřejmé, že nad nimi visí „Damoklův meč“ a že dříve nebo později může být jejich povolení ukončeno.

Stále více se prosazují POR na bázi přírodních látek, jako jsou oleje různých bylin. Protože tento proces probíhá pouze v rámci Evropské unie, tak ztrácíme ve vztahu ke zbytku světa konkurenceschopnost, a to zejména v klasickém zemědělství, ale současně ohrožujeme vývoj, složení a existenci lesů jako zdroje obnovitelné ekologické suroviny pro řadu odvětví průmyslu.

Jednou z demonizovaných účinných látek je glyfosát, používaný v herbicidech. Problémem byla potenciální karcinogenita přípravku. Na základě tlaku veřejného mínění, silně podpořeného (iniciovaneho) ekologickými organizacemi, jako je Greenpeace, byly hodnoceny dopady této účinné látky na lidské zdraví.

Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) stejně jako Společný panel pro rezidua pesticidů FVO/WHO (potravinový a veterinární úřad / Světová zdravotnická organizace) veřejně deklarovaly, že existující studie, které nesvědčí o karcinogenních vlastnostech této účinné látky.

Naproti tomu mezinárodní agentura pro výzkum rakoviny při WHO ji zařadila v roce 2015 mezi látky, které jsou pravděpodobně karcinogenní. V roce 2016 však byl glyfosát již z tohoto seznamu opět a definitivně odstraněn! Navzdory tomu je jeho krátkodobé zařazení na seznam v roce 2015 stále silným argumentem v boji proti jeho používání.

Herbicide s glyfosátem používané při tlumení buřeně na pasekách při ochraně mladých stromčků byly pomocníkem lesníků po dlou-

Aplikace repelentu na ochranu sazenic před okusem zvěří, autor Roman Krejčíř

há desetiletí. V současné době za ně není náhrada. Představy o návratu k archaickým způsobům boje s buření, jako je ruční ožínání či ošlapávání, jsou vzhledem k nedostatku pracovních sil nereálné. Takže reálně hrozí, že s velkým úsilím vysázené stroměčky budou působením přírodních procesů – růstem buřeně – v nejbližších letech zadušeny.

Velké rozlohy zalesňovaných holin jsou ideální pro spárkatou zvěř, která zde tropí velké škody a ničí práci lesníků. Ochrana před ní je možná v zásadě třemi způsoby – zredukovat její početní stavy, postavit kilometry oplocenek, využít POR – různých repelentů, odpuzovačů, které způsobují, že stroměčky zvěři nechutnají.

Ale osvědčené účinné látky v repelentech jsou nyní zakazovány a adekvátní náhrada za ně není. Takže zvěř pouze připravujeme bohatě prostřený stůl plný druhově pestrých listnáčů. A zvěř je hodně zvědavá, jaké to novinky se objevily v lese – a tak si kousne a zachutná jí to. Máme tady další přírodní proces, který, pokud člověk nezasáhne, ohrožuje malé stroměčky na životě.

K velké spárkaté zvěři můžeme přidat i různé drobné hlodavce, hraboše, myši, myšice, norníky, hryzce. Při ochraně stromčků proti nim se používají přípravky zvané rodenticidy. Řada těch osvědčených již je na černé listině. Přitom listnáče jsou pro řadu hlodavců atraktivní potravou. Vzhledem ke schopnosti hlodavců se množit na stroměčky udeří další ničivý přírodní proces.

Situace s přípravky na ochranu rostlin v lesním hospodářství je velmi vážná, v některých případech přímo kritická.

Nejkritičtější situace je v oblasti insekticidů – pomocníků v boji proti kůrovcům. Možnost ap-

likace nepoužívanějšího insekticidu s účinnou látkou alfa-cypermethrin skončila koncem roku 2022. Pro rok 2023 byla některým těmto přípravkům udělena výjimka na dobu 120 dnů, a to pouze do spotřebování zásob.

Tím se zužuje spektrum insekticidů použitelných k asanaci kůrovcového dříví a ošetření jehličnatých výsadeb před poškozením klimokorhem pouze na dvě účinné látky – deltamethrin a cypermethrin. Obě procházejí přehodnocováním a jejich budoucnost je nejistá. V souběhu se stále pokračující kůrovcovou kalamitou by ukončení jejich používání bylo přímo katastrofou.

Mechanickými metodami nejsou lesníci schopni zajistit asanaci potřebného objemu kůrovcového dříví. I v případě dalšího používání obou účinných látek je otázkou, zda je možné „rychle“ navýšit dovoz potřebného objemu insekticidů s těmito účinnými látkami – výroba se plánuje cca na dobu 2-3 roky dopředu.

To je tedy takový malý vzorek problémů spojený s používáním přípravků na ochranu rostlin, jež v současné době trápí lesníky a vlastníky lesů. Ti bojují s kůrovcovou kalamitou a současně již zalesňují nebo v nejbližších letech budou zalesňovat desetitisíce hektarů holin a budou se snažit udržet malé stroměčky při životě navzdory všem nepřátelským přírodním procesům, které budou působit úplně opačně.

Další informace o rizicích spojených s potenciálním ukončením používání některých přípravků na ochranu lesa najdete ve Zpravodaji Lesní ochranné služby za rok 2023, ke stažení na: www.vulhm.cz/files/uploads/2023/04/ZOL_26_2023.pdf

Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i., e-mail: rezac@vulhm.cz

Šetřit všude, na všem a na všech

Zaklínadlo současné vlády a příkaz hlídače státní kasy. Máme se zaměřit hlavně na výdaje, naopak preferovány jsou investice. Otázkou zůstává, proč taková věc, jako je šetření, musí být dána příkazem a proč právě nyní. To, že to my, plebejci umíme, dokazuje statistika o maloobchodním obratu a celá řada jiných ekonomických ukazatelů. Domnívám se, že je to v první řadě otázka výchovy v rodině. Zkrátka a dobře, když na to nemám, nebudu si brát půjčku a trávit třeba dovolenou u moře.

Na Ministerstvu zemědělství jsem se koncem června zúčastnil jednání, na kterém o přestávce již prolétla informace o zrušení celé Evropské sekce úřadu. Prý se tak stalo v souvislosti s ukončením českého předsednictví EU. Samo o sobě, nic proti tomu a na první dojem souhlasím. Podle hesla, když se zruší agenda, zruší se i s tím spojená úřednická místa. To jde naproti i snaze Ministerstva financí, které chce snižovat počet úředníků a ponížít příspěvek na výkon státní správy. Po rezignaci Zdeňka Nekuly se vedení resortu ujal nový ministr zemědělství Marek Výborný (KDU-ČSL). Potom ale dost dobře nechápu, proč se ani v tiskové zprávě, ani jiným způsobem, například v médiích, nepochlubil tím, že se vydal správným směrem a redukuje počet úředníků v resortu. A když se tak příkladně stalo na Ministerstvu zemědělství, měla by podobnou redukcí stavu úředníků následovat nejen další ministerstva, ale i české zastoupení v Bruselu. Myslím, že podobné evropské sekce existovaly i na jiných ministerstvech. Bohužel řešením bývá slučování agend, které však maskuje nutnost redukce nadbytečných úředníků. Rozuměl bych ale myšlence – méně úředníků za vyšší platy.

Dvě promarněné příležitosti

Možná by se jich našlo více, ale v tomto případě míří k lidovcům. Vláda hledá chybějící peníze do rozpočtu a hovoří o lovení ve výdajích a příjmech, a to dokonce i za cenu krácení příjmů různých ministerstev a jejich podřízených organizací. Není jich málo. Jak ministerstev, tak i ministerstev financovaných výzkumných institucí. Resorty zemědělství a životního prostředí nejsou výjimkou. Právě naopak. Jen Ministerstvo zemědělství zřizuje sedm veřejných výzkumných institucí. Jsou jimi Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti (123 zaměstnanců/127 mil. Kč), Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy (89 zaměstnanců/92 mil. Kč), Výzkumný ústav potravinářský (38 zaměstnanců/45 mil. Kč), Výzkumný ústav rostlinné výroby (309 zaměstnanců/308 mil. Kč), Výzkumný ústav veterinárního lékařství (287 zaměstnanců/262 mil. Kč), Výzkumný ústav zemědělské techniky (47 zaměstnanců/55 mil. Kč) a Výzkumný ústav živočišné výroby (203 zaměstnanců/272 mil. Kč). Ministerstvo životního prostředí zřizuje vedle

Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví (199 zaměstnanců/163 mil. Kč) také Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka (206 zaměstnanců/212 mil. Kč). Vycházím z dat zveřejněných MF Dnes dne 14. 6. 2023. To ponechme nyní stranou, dost možná na ně také někdy dojde.

Zásadní otázkou do diskuse ale zůstává, zda potřebujeme Ministerstva zemědělství i životního prostředí, a hlavně s takovými počty úředníků, ředitelů a politických náměstků. Klasickým příkladem zbytečné dvoukolejnosti je třeba voda.

Voda je jen jedna

Malý rozdíl ale existuje. Voda je chvíli povrchová, a proto „patří“ Ministerstvu zemědělství, posléze po vsáknutí do půdy a ještě hlouběji se stává podpovrchovou a „přeskočí“ do Ministerstva pro životní prostředí. Tam i tam se o ni stará řada úředníků. Na Ministerstvu zemědělství Sekce vodního hospodářství se čtyřmi odbory, na Ministerstvu životního prostředí je to Odbor ochrany vod. Z logiky věci by se voda a slučování agend vešla zcela jistě pod jednu střechu (jako v zahraničí), což by bylo i pro veřejnost daleko srozumitelnější a zrušil by se

resortismus. Následně by se snížil i počet manažerských pozic a plošná výměra kanceláří, náklady na mzdy či energie atd.

Dalším příkladem je hraboš polní a vše, co s ním souvisí. Konec konců společné tiskové konference či výjezdy obou zodpovědných ministrů svědčí nejen o tom, že oba pocházejí z lidovecké „líhně“, ale v řadě případů se jejich problémy a kompetence zcela zbytečně překrývají. O tom, že bude třeba sáhnout na obou úřadech i na dotace, není nejmenších pochyb. Nicméně si myslím, že pokud by k takovému spojení dvou ministerstev vůbec došlo, byla by to nejen úspora financí, ale určitě by to pomohlo zlepšení pohledu na zemědělství jako prý největšího znečišťovatele naší vody. Vždyť voda, tuzemské plodiny a potraviny budou velice brzy základními strategickými surovinami každého státu. Potom se také ukáže, že názor ministra Petra Hladíka, že jeho ministerstvo je úřadem budoucnosti a ministerstvem přípravy na klimatickou změnu, byl velkým omylem. To již ale budou ti současní politici v politickém důchodu. I proto nebojme se změň.

Text a foto: Ing. Michal Vokřál, CSc.

Regenerativní zemědělství je byznys

Bohužel z našich daní. Nadnárodní korporáty oplývají nadšením, jak se to hezky rozběhlo, kolik českých zemědělských podniků se jim již upsalo. Přitom by stačilo používat starý dobrý rozum a zkušenosti našich předků.

Opakování ze školy

Příruční slovník naučný – III. díl, 1966 (nakladatelství Academia), poplatný době i režimu definuje orbu jako základní způsob zpracování půdy orebním nářadím do různé hloubky, při kterém se uplatňuje kromě kypření hlavně obrácení půdy. Samozřejmě po mně vyskočí řada oponentů s tím, že v té době byli našimi vzory sovětští vědci jako ovocnář a šlechtitel I. V. Mičurin, státník N. S. Chruščev a biolog a pseudovědec T. D. Lysenko. Modernější definici orby podává Naučný slovník zemědělský, 5. díl, 1972 (Ústav vědeckotechnických informací ČSAZ, SZN). Zde je orba pojata jako způsob zpracování půdy pluhem, při kterém se ornice obrací, drobí, mísí a nakypřuje. Tím se zlepšují půdní poměry vláhové, vzdušné a tepelné. Orbou se zapravují do půdy hnojiva, organické zbytky plevele, popřípadě i osiva. Obrácením ornice se kromě jiného, zlepšuje vodní režim v půdě, snižuje se výpar a zlepšuje se tak hospodaření vláhou. V porovnání se zlepši nakypření zorané ornice proti nezorané v hlinitých půdách o 30 %, v jílovitohlinitých o 50 % a ve velmi těžkých půdách o 75 %. Podle doby orby jsou v podstatě čtyři základní druhy orby: orba letní (strnisková), podzimní, zimní a jarní. Na hloubku orby působí nejvíce nejen povaha půdy, ale také požadavky plodin. Jedná se o orbu mělkou (pod 18 cm), středně hlubokou (18–24 cm) a hlubokou pod okopaniny (24–30 cm).

Minimální zpracování půdy jako trend

Bezorebné technologie jako novodobý způsob zpracování půdy vznikl v USA. Dnes je označován jako regenerativní zemědělství. Hned zpočátku je třeba zdůraznit, že při hodnocení, ale zvláště přejímání jiných způsobů zpracování půdy je třeba vždy přihlížet k tamním přirozeným podmínkám, pod jejichž vlivem vznikly. To je třeba si uvědomit i v ČR. Původně se vytvořilo několik pracovních postupů pro pěstování kukuřice a sóji, později i pro pěstování okopanin a obilnin. Hlavním motivem bezorebné technologie bylo pochopitelně nejen minimalizovat vstupy, ale také ochrana proti vodní a větrné erozi. Bohužel, dnes je tento postup umocněn legislativním zákazem orby z důvodu úniku oxidu uhličitého. Snad i proto se nejvíce rozšířil systém pěstování plodin bez orby i kultivace při aplikaci přípravků obsahujících účinné látky paraquat

(Gramoxone) a glyfosát. Velkým celosvětovým propagátorem této technologie se stala americká firma Monsanto (dnes Bayer) s herbicidem Roundup. Dnes již je ověřeno i v našich podmínkách, že při přechodu na bezorebnou technologii je třeba mít na paměti riziko vyššího výskytu plevelných rostlin a také houbových chorob. Roste výskyt zejména trávovitých plevelů, přibývají sveřepy, psárka polní, pýr plazivý, svoji roli hraje i dormance semen plevelů. Z houbových chorob tato technologie podporuje zejména výskyt stéblolamu, helmintosporiové skvrnitosti pšenice a fuzarióz klasů. Může docházet také k většímu výskytu slimáků a hraboše polního.

Regenerativní zemědělství jako zdroj peněz

Jako vždy a všude, i v tomto případě je třeba vidět, že jde o peníze a bohužel opět o mnohými správně nenáviděné dotace. O tom, že je výnosné se tomu věnovat, svědčí i vstup dalšího mezinárodního korporátu do českého prostředí za účelem prodeje „karbonových odpustků“. Na počátku března vstoupila oficiálně na český trh dánská společnost Agreena, připravená sdružení Carboneg konkurovat. Ještě tomu nevěříte? Je to tak i tím, že i v našich vědeckých vodách existují „prevlékači kabátů“. Jak se projevují a jak ztrácí svoji věrohodnost? Celkem jednoduše. Ještě před pár lety považovali orbu pozemků za základ celého úspěchu pěstování plodin v podniku. Před třemi roky při kalamitě hraboše polního volali po orbě jako jedině záchraně. Nyní ale tvrdí opak. Neorejte, doporučují, je to pro vás výhodnější, dostanete odpustky! To tvrdí i zemědělníci výzkumníci, stejně jako ekologové, biologové (za všechny např. doc. RNDr. Ladislav Miko) a ochránci přírody. Je mi z toho smutno...

Bez peněz bez šance

Napadlo mě, jak by to asi celé dopadlo, kdyby se o zemědělské podniky a jejich půdu nepřetahovaly dvě společnosti a kdyby za uhlíkovou stopu nebyly vypláceny peníze (dosud 6 200 Kč/ha). Dovolím si odhadnout, že by to skončilo asi stejně neslavně jako prodej elektromobilů bez podpory národními dotacemi a jinými zvýhodněními. Co s tím budou dělat všichni dosud přihlášení, až se na neoraných pozemcích rozšíří trávovité plevele včetně pýru plazivého, nebo hraboš polní? Domýšlí

to někdo, nebo je to všem jedno? A co tomu říkají Česká akademie zemědělských věd, Česká společnost rostlinolékařská, Asociace CropLife ČR, ÚKZÚZ, výrobci zemědělské techniky na zpracování půdy? Zatím jsem nenašel žádná odborná vyjádření od těchto organizací, a ta komerční vysvětlení mi připomínají postupy v úvodu zmíněných sovětských akademiků.

Čemu je lépe věřit

Zázračných metod a rad, jak dosahovat úspěchů v zemědělství, je nespočet. Ještě nedávno bylo studentům zemědělských škol vtlačováno do hlavy, že orba je nejzákladnějším způsobem zpracování půdy. Dnes se v podání propagátorů regenerativního zemědělství na seminářích, konferencích i tisku považuje orba za mýtus. Nutno ale dodat, že neexistují nosné vědecké studie, včetně statisticky průkazného hodnocení, které by prokázaly v podmínkách ČR, že je systém regenerativního zemědělství lepší pro půdu než orba a že skutečně funguje po všech stránkách. Je pouze vystlán penězi! Navíc je třeba si uvědomit, že lidé mají tendenci dělat velké závěry na základě malých studií. I o regenerativním zemědělství bylo napsáno víc popularizačních článků, než bylo provedeno výzkumu v českých klimatických a půdních podmínkách. Ani elektromobilita není a nebude univerzální spásou! Nejdůležitější jsou a samozřejmě budou výsledky. Doufám, že většina zemědělců je schopna nést za své jednání také odpovědnost, a nakonec u nich zvítězí zdravý selský rozum.

Text a foto: Ing. Michal Vokřál, CSc.

Green Deal a co dál?

Progresivní zelení aktivisté jsou přesvědčeni, že musí spasit naši planetu před zánikem. Uvádějí, jak se za posledních 200 let zvýšila koncentrace CO₂ v ovzduší, mění se klima, zvyšuje se teplota, tají ledovce a Země hrozí zkáza. Za vše může spalování fosilních paliv, a tak v EU do r. 2050 musíme docílit uhlíkové neutrality, to znamená úplně odejít od uhlí, ropy a zemního plynu.

Podíl EU na zvyšování CO₂ je jen 9 %, a tak, i když docílíme uhlíkové neutrality a ostatní svět se nepřidá, naše ekonomická sebevražda bude zbytečná. Problém změn klimatu na Zemi je složitější a většinou se nám říká jen část pravdy. Příklad zkreslovaných informací: nejmenovaný profesor, člen Akademie věd ČR, před dvěma lety psal pojednání o tom, jak krkonošské louky zarůstají náletem keřů vlivem oteplování. Louky sice náletem sice zarůstají, ale už se neřekne druhá půlka pravdy. Zarůstají, protože se od 70. let minulého století přestaly pravidelně sekat. Nejsou původní, ty tam vykloučením dřevin vytvořili lidé, když v 17. stol. začali osidlovat hory a přivedli si tam krávy. Dnes tam skot není, louky nikdo neseká, a proto zarůstají. Je to příklad, jak se polopravda demagogicky využívá k prosazení ideologie oteplování.

Klima se mění stále

Změny probíhají na planetě po celou dobu existence, i před ovlivňováním člověkem. Není to tak dávno, kdy hladina moří byla o 150 metrů nižší a Anglie byla součástí Evropy, na Sahaře byla bujná vegetace, plno zvěře, na Grónsku byla ještě před tisícem let příznivá zelená krajina. Člověk ovlivňuje klima posledních zhruba dva tisíce let. Napřed začal vypalovat lesy, vysušovat močály a získávat zemědělskou půdu. Zhruba před 250 lety, po příchodu průmyslové revoluce, se začaly postupně využívat fosilní paliva a uvolňovat vázaný uhlík do ovzduší. Koncentrace CO₂ v atmosféře se zvýšila od začátku spalování fosilních paliv o 30 %, z 280 ppm na 400 ppm, pro růst rostlin je optimální cca 800 ppm. Ale v druhohorách, kdy byla nejbujnější vegetace a tvořila se fosilní paliva, byla koncentrace CO₂ až 1500 ppm. Teplotu měříme posledních 250 let,

tehdy ale bylo 800 mil. lidí a dnes je nás 8 miliard. Měříme teplotu na Karlově, tenkrát byla Praha velká jako dnešní okresní město, dnes je všude beton, vytápění, to nelze srovnávat. Přesnější ukazatel na vývoj klimatu je teplota oceánů, zde ale máme přesný postup měření až od roku 1985. Údaje za posledních 250 let, a ještě k tomu nepřesné, nemají z hlediska historie Země vypovídající schopnost.

Problém se zadržením vody v krajině

Ze skleníkových plynů je nejdůležitější vodní pára, které je v atmosféře v průměru 4 %, 100krát více než CO₂. Má dvojitý vliv na klima, ve dne mraky omezují ohřívání Země slunečními paprsky, a naopak v noci mraky zadržují vyzařované teplo do atmosféry. Náš největší problém je, že neumíme zadržet vodu v krajině. Země postupně vysychá, pouště se rozšiřují a o vodu se s rostoucí populací vedou války.

Městské aglomerace o mnoha desítkách milionů lidí zabírají stovky kilometrů plochy. Krajina se mění v betonovou poušť, voda po bouřce odečte a za chvíli je zase sucho. Naši předkové, když vypálili les, vysušili močály a založili vesnici, věděli, že musí vybudovat i rybník, aby měli zásobu vody, když přijde sucho. Národy na Středním východě měly v každém sídle vybudovaný vodojem na zadržení deště, aby měly dostatek vody. Například v Konstantinopoli, dnešním Istanbulu, obrovský podzemní vodojem měl takovou kapacitu, že voda stačila pro celé město na celý rok. Dnes jsme na základní věci zapomněli. Za 45 let, od roku 1945 do roku 1990, se postavilo 90 přehrad, včetně vltavské kaskády, každý rok v průměru dvě. Za 34 let, od roku 1990, jsme nepostavili žádnou. Stoupá odběr spodní vody, jen vrtáme stále hlubší a hlubší studny, zabetonovaly se další desítky tisíc hektarů zemědělské půdy, kde se nemůže voda vsakovat, a pak se díváme, že problémy se suchem narůstají.

Koloběh uhlíku a kyslíku v přírodě

Už na základní škole jsme se učili, že zelené rostliny produkují kyslík, tropické pralesy jsou plíce planety a díky zeleným rostlinám máme v ovzduší kyslík. Dnes se tato polopravda hodí klimatickým aktivistům k zastrašování lidí a k propagaci New Dealu jako jediné pravdy, o které se nediskutuje. Když nelze mainstreamový názor prosadit silou, tak ho prosadíme ještě větší silou, přes daně a dotace. O oficiální pravdě se přece nediskutuje. Podívejme se však na fakta zdravým rozumem bez předsudků.

Zelené rostliny při fotosyntéze produkují kyslík, ale v noci fotosyntéza neprobíhá, a tak část kyslíku, cca čtvrtinu, spotřebují dýcháním. Zbytek se spotřebuje na rozklad odumřelé organické hmoty, která byla vytvořena fotosyntézou. U trávy proběhne zetlení během jednoho roku, u stromů to trvá desítky let, než strom vyrostе, odumře a rozloží se. Takže když se celý koloběh uzavře, je přínos zelených rostlin v bilanci kyslíku nulový. To se týká třeba i amazonského pralesa.

To samé je u koloběhu uhlíku. Při rozkladu organické hmoty se sice uvolňuje z organických uhlíkatých vazeb CO₂, ale ten byl při růstu rostlin při fotosyntéze ve stejném množství z atmosféry odebrán. Takže rozkladem organické hmoty se koloběh CO₂ v přírodě uzavírá a v ovzduší je koncentrace stále stejná. Jiná situace je u fosilních paliv, kdy uhlík vázaný v těchto palivech je uložen pod zemí a jejich spalováním se vrací zpět do atmosféry. Závěrem lze říci, že zelené rostliny produkují O₂ a váží CO₂ jen po dobu růstu, po jejich rozkladu se koloběh uzavře a výsledek je v rovnováze. Jen v období karbonu, kdy mohutné stromy zapadly do bahna a bez přístupu kyslíku zuhelnatěly, se obsah CO₂ v ovzduší snížil. Dnes jejich spalováním v podobě uhlí spotřebováváme kyslík a CO₂

uvolňuje do ovzduší, a tak se cyklus uzavírá se zpožděním milionů let.

Zdroj energie pro veškerý život

Při fotosyntéze si zelené rostliny z atmosféry odeberou CO₂, z půdy vodu a ostatní živiny a pomocí sluneční energie, hodně zjednodušeně řečeno, vytvoří uhlovodík, který napřed váže a následně uvolňuje energii. Kolik sluneční energie je zde zabudované, je znát při pálení suché trávy, dřeva nebo uhlí. Zelené rostliny tedy pomocí fotosyntézy vytvoří organickou hmotu, pak následují býložravci, potom všežravci a na vrcholu potravního řetězce jsou masožravci. Všichni jsme tedy závislí na zelených rostlinách. Nakonec přijdou bakterie, které rozloží zbytky organické hmoty na jednotlivé živiny a celý koloběh života v přírodě se opakuje. Jestliže chceme nahradit energii z fosilních paliv, tak v daleko větší míře musí ve výrobě zelené energie přispět zemědělství.

Zemědělství v koloběhu živin a energie

Hlavní úkol pro zemědělství je vytvoření dostatku organické hmoty pro život. Původně jsme byli lovci a sběrači a všichni v kmeni zabezpečovali potravu. Po vzniku zemědělství, před cca osmi tis. lety, se zvedla produktivita při zajišťování potravy a část kmene se mohla věnovat řemeslům a postupně dalším činnostem. Na konci 19. století, po vynálezu spalovacího motoru, přišly do zemědělství stroje a největší rozvoj v produkci potravin přišel v 50. a 60. letech minulého století, kdy začala masivní výroba techniky, průmyslových hnojiv a následně pesticidů. To umožnilo takovou produkci potravin, že zemědělství z tří miliard lidí v roce 1950 uživil dnešní populaci osm miliard. U nás přitom v zemědělství pracuje jen půl procenta celé populace.

Nenechme se ukolébat, že to tak musí být už stále. Před 100 lety, při vzniku republiky, pracovalo v zemědělství 3,5 mil. lidí a výnosy byly kolem 2 t/ha. Teprve kolem roku 1970, kdy lepší mechanizace umožnila lepší obdělávání půdy a výroba průmyslových hnojiv a pesticidů umožnila doplňování odebraných živin, se úroda začala rychle zvyšovat na dnešních 6 t, a tak dnes díky vyšší efektivitě může v zemědělství pracovat necelých 100 tis. lidí.

Klimatičtí aktivisté a New Deal

Dnešní mladé generace v severoatlantickém prostoru ve věku 15–40 let se narodily do období blahobytu, kdy měly všeho nadbytek, nízká porodnost vytvořila kult dítěte, které musí vše mít bez valného přičinění a žije v přesvědčení, že to tak bude vždy. Když nemá existenční starosti, tak si hledá zástupné problémy, LGBTQ, Gender a nové náboženství „klimatické změny“. Přitom, podle předpovědí prvních aktivistů ze 70. let minulého století, ke katastrofám už mělo dávno dojít.

Ke změnám klimatu dochází neustále. Jde tedy o to, hodnotit věci bez hysterie, bez

strašení katastrofami, používat zdravý rozum a používat ověřená fakta. S nástupem výpočetní a informační techniky jsme si mysleli, že se zvýší znalosti společnosti, ale opak je pravdou. Většina má jen povrchní informace z internetu, na hlubší informace je třeba dlouhodobé studium, na které dnešní úspěchaná doba nemá čas. Z neznalosti dochází k některým mylným závěrům a aktivistům se to rozhoduje, když nejsou zatíženi znalostmi o složitosti problému.

Klimatické změny a zemědělství

Zemědělství je aktivisty považováno jako jeden z největších znečišťovatelů planety. Přitom je ze své podstaty uhlíkově neutrální. Veškerý CO₂, který vzniká rozkladem biomasy, byl z atmosféry odebrán, on se tam jenom vrací. Mnohá omezování, příkazy a zákazy nemají z odborného hlediska opodstatnění. Například zakazování orby, že uvolňuje uhlík vázaný v půdě, způsobuje úbytek vláh a erozi půdy. Naopak, půda v hrubé zimní brázdě daleko lépe zachycuje vláhu z dešťů a tajícího sněhu, a během zimních měsíců srážky nejsou prudké, a tak nehrozí eroze. Také názor, že orbou se uvolňuje CO₂ do ovzduší, je postavený na špatných závěrech. Vrchní vrstva, aby byla úrodnou půdou, tak v ní musí probíhat bohatý život jako v každém živém organismu. A ten potřebuje k životu energii, vodu a vzduch (kyslík). energii tam musíme pravidelně dodávat posklizňovými zbytky, hnojem z živočišné výroby a kompostem, kyslík pravidelným provzdušňováním (nejlépe orbou) a vodu správnou agrotechnikou. Čím lépe se budeme o půdu jako o živý organismus starat, tím bude vyšší úroda, více se odebere CO₂ ze vzduchu, bude více humusu v půdě, více zadrží vody a CO₂. To je přímá úměra: malou úrodou málo váží CO₂, velkou úrodou hodně váží CO₂.

Je mylný názor, že když přestanu orat a používat průmyslová hnojiva a začnu tzv. extenzivně ekologicky hospodařit, že zlepším životní prostředí. Při tzv. ekologické výrobě by klesla výroba potravin o polovinu až dvě třetiny a bylo by potřeba daleko více lidí, kteří se do zemědělství zrovna nehrnou. Také omezení, nebo přímo zákaz chovu krav a skotu jako takového, má jen z poloviny opodstatnění. Je pravda, že skot při trávení objemných krmiv vypouští CO₂ a metan. Metan vzniká rozkladem organické hmoty bez přístupu vzduchu, vzniká i v přírodě, čistírnách odpadních vod, v močálech, když rostliny zapadnou do bahna. Není ale stálý, má poločas rozpadu cca 3 roky a za pár let se rozloží úplně. My jsme snížili stavy skotu o 60 %, o takové množství jsme snížili i metan od krav. Likvidací chovu skotu snížíme úrodnost půdy, protože nebude hnůj na pravidelné organické hnojení, které je pro půdu těžko nahraditelné. Lze zakázat cokoli, lze úplně zakázat průmyslová hnojiva a pesticidy, to už si vyzkoušeli před pár lety na Srí Lance, kde zavedli 100% organické zemědělství bez chemie. Do tří let nastal hlad,

Země se s razantními změnami globálních teplot a složením atmosféry setkává od nepaměti.

udržitelosti v zemědělství je zvýšit úrodnost půdy, zlepšit výkonnost pěstovaných plodin, zlepšit užitkovost chovaných zvířat, tím lépe využít vloženou energii a zároveň snížit i dopad na životní prostředí.

Budoucí vývoj evropského a našeho zemědělství

Řešení životního prostředí planety je problém globální, nelze ho řešit na lokální úrovni. Evropskou úsporu ve spalování uhlí plně nahrazuje zvyšování spotřeby v Číně, Austrálii, nám to jen sníží životní úroveň. Euroatlantický svět si musí uvědomit, že už není světovým fenoménem, situace se mění, a ať se nám to líbí, nebo ne, Západ přestává být ekonomickým a morálním lídrem. Ostatní svět začíná jít svojí cestou, přestává být na nás závislý, naopak začíná být závislý na Asii. Vidíme to ve špičkové elektronice, nyní už i u elektroaut.

Většina světa používá GMO, jenom EU dogmaticky trvá na svém zákazu. Dotace do zemědělství, které měly pomoci nastartovat konkurenceschopnost evropského zemědělství se světem, se staly nástrojem na jeho plné ovládnutí, aby zemědělci museli poslouchat. A tak se u nás podporuje rozdrobená malovýroba, jak v zemědělské prvovýrobě, tak i v potravinářství, která bez dotací nemá šanci obstát. Přítom obchod s potravinami dvou největších řetězců stejného zahraničního majitele, Lidl a Kaufland, přesahuje 50 % maloobchodního trhu. Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže to vůbec nevádí. Naopak při kontrole v nedávné době neshledal závady v konkurenčním prostředí, všechno je pryč v nejlepší pořádku. Přítom zemědělské podniky hodnocené jako velké, s několika tisíci hektary, představující desetiny procenta trhu, maximálně 1–2 %, jsou hodnoceny jako agrobaroni, kteří znásilňují trh. EU chce za člana co nejdříve přijmout Ukrajinu, jak se asi bude dívat na tamní podniky zahraničních majitelů, vedle kterých jsou i ty naše největší holdingy malé. Těch otázek v politice EU je mnoho, nad některými zůstává rozum stát.

Jak a kam dál

České zemědělství a potravinářství má při rozumné politice vlád dobrou perspektivu. Máme dostatek kvalitní úrodné půdy, vzdělané a snad ještě i pracovité lidi, fungující dobře vedené podniky, a i zvýšení teploty o nějakou tu desetinu by nám mohlo jenom prospět. Není pravda, že intenzivní zemědělství zhor-

kolaps státu, padla vláda a prezident, který to nařídil, musel uprchnout ze země, aby nebyl lynčován.

Sledovat bilanci uhlíku nebo energie?

Evropa přišla v rámci New Dealu s nápadem sledovat v zemědělství uhlíkovou stopu, „Carbon Tunnel Vision“. Každý zemědělský podnik bude muset mít certifikaci o uhlíkové stopě. Ten, který má produktivní výrobu, si bude muset kupovat uhlíkový kredit od toho, který moc nevyrabí, a tudíž kredit nespotřebuje. Něco podobného má již průmysl, který si kupuje odpustky za to, že vypouští exhalace. Nic nového, odpustky si kupovali lidé za hříchy už v době mistra Jana Husa. Je třeba potrestat ty, kteří se snaží. Ten, kdo málo produkuje, má sice malou uhlíkovou stopu, ale také málo odebere z atmosféry, a tak to v bilanci nemá logiku. Poplatek bude i z intenzivních chovů krav, přitom je prokázáno, že intenzivní chov o vysoké užitkovosti má kvalitnější krmnou dávku a vyprodukuje až o 50 % metanu méně než „biokráva“, krmená nekvalitní pící o vysokém podílu vlákniny z ekologické rozkvetlé louky. Sledovat u zemědělců uhlíkovou stopu je hloupost, protože zemědělská výroba vyprodukuje jen tolik uhlíku, kolik ho rostliny odebraly z atmosféry, viz koloběh uhlíku na Zemi.

Daleko lepší vypovídací schopnost má sledování spotřeby a bilance energie jako celku při realizaci výroby, která se spotřebou uhlíku úzce souvisí. Je to tzv. EROI (Energy Return on Investment), kdy se porovnává podíl

energie získané k energii vložené do výrobního procesu. Veškerá lidská činnost je závislá na dostatku energie a dnes hlavně na jejím účelném využití. Vysokými dotacemi silně preferované tzv. ekologické extenzivní zemědělství má přitom na jednotku produkce 1,5–1,7krát vyšší spotřebu energie než konvenční výroba a dochází k „ekologickému paradoxu“, když preferovaný ekologický systém hospodaření zanechává 1,5krát nepříznivější ekologickou stopu. Jinými slovy, extenzivní výroba má jen 65% využití vložených nákladů a životní prostředí bohužel nezlepšuje, to dokládají odborné studie.

Převedeno do reality, podnik Agro Jesenice má spočítanou energetickou bilanci. Do výroby vloží ročně 25 mil. kWh energie, včetně spotřeby nafty, odběru el. energie ze sítě, započtené energie potřebné na výrobu spotřebovaných hnojiv, strojů a ostatních vkladů do výroby. Na druhé straně vyrobí 93 mil. kWh energie, včetně započtení energií v komoditách pro výrobu potravin, pro průmyslové zpracování a včetně výroby el. energie v bioplynových stanicích. Vyrobíme 3,7krát více energie, než jsme do procesu dali, a přitom budeme sankcionováni za vysokou uhlíkovou stopu. Jak říká klasik, každý dobrý skutek je třeba po zásluze potrestat.

Bilance energie se dá lehce spočítat na faktech, kdežto bilance uhlíku, uhlíková stopa, je založena na dojmech. Navýší to jen počet úředníků, zvednou se stavy kontrolorů, přitom do výroby nemůžeme sehnat lidi. Správný cíl

šuje životní prostředí. Půda je jediný základní výrobní prostředek, který se správným používáním neopotřebává, ale naopak se zlepšuje. Jen o ni musíme dobře pečovat, řádně obdělávat, doplňovat odebrané živiny. Když zemědělec přestane v krajině hospodařit, tak nastoupí nálet a za pár let je z toho džungle.

Pokud společnost chce trvat na vrácení plevelů, brouků a motýlů do krajiny, tak nesmí znásilňovat ekonomiku výroby, na to už doplatilo socialistické hospodaření. Na ploše pro výrobu nelze mít choroby, plevele, hmyzí škůdce, hraboše, a přitom docílit rentability výroby. Řešením by bylo v každém katastru obce vyčlenit několik procent zemědělské půdy z intenzivního hospodaření a předat je Ministerstvu pro životní prostředí, ať si tam zajišťuje pestrost krajiny, ale i tam se o to bude muset někdo starat. Do ploch pro intenzivní výrobu ať nezasahuje, když vzniklé škody nechce zemědělcům hradit.

Dnešní možnosti technologie výroby se špičkovou technikou na poli, propojenou výpočetní technikou přes GPS umožňují zavádět precizní zemědělství. Zavádí se výnosové mapy, podle kterých se hnojí a ošetřují porosty, vypínají se jednotlivé secí botky a trysky na postřikovačích, aby se nepřesívalo a nepřehnojovalo, tím se ušetří až 20 % vstupů. U techniky se používají flotační pneumatiky, příprava se dělá pásovými traktory, aby se neutužovala půda. Snižuje se spotřeba hnojiv a pesticidů hnojením podle rozborů rostlin a to vše v komplexu snižuje spotřebu a pomáhá zajistit ekonomickou výrobu a přitom zachovává zdravé životní prostředí. Tady by se měly nasměrovat dotace, a nejen podporovat nekonkurenceschopnou malovýrobu.

Dnes celý svět zápasí se zajištěním dostatku čisté energie, aby se omezila spotřeba fosilních paliv. Když pomínu pochybnosti, že za globální změnou počasí můžou hlavně

fosilní paliva, tak význam zemědělství kromě zabezpečení potravin roste i na podílu zabezpečování zelené energie. Máme 3,5 mil. ha zemědělské půdy, pro zajištění potravin pro domácí spotřebu při dobrém hospodaření stačí 2, max. 2,5 mil. ha. Zbylou plochu je možno využívat buď tak, jak to děláme dosud, jako extenzivní ekologické travní porosty, na které jde podstatná část dotací a nic se na nich nevypěstuje, anebo je začít intenzivně využívat. Když uvážíme, že Slunce nám na každý hektar půdy dává ročně zdarma energii v hodnotě několik desítek tisíc korun a my je necháváme ležet ladem, tak je to přinejmenším, při současné bídě státního rozpočtu, velmi podivné. Přitom jde, při správném využití této plochy, o několik desítek miliard korun ve státního rozpočtu. To by se u nás ale musel občas narodit i nějaký státník národohospodář, zatím se nám, bohužel, rodí jen nadbytek politiků.

Ing. Josef Kubiš, AGRO Jesenice

Den otevřených dveří TOPAGRA

V pátek 16. června 2023 v rámci Dnů českého zemědělství otevřela společnost TOPAGRA, spol. s r.o. v Topolné, brány své farmy široké veřejnosti, studentům středních odborných učilišť a dětem z okolních mateřských a základních škol. Návštěvníci si v areálu společnosti mohli prohlédnout stáje i moderní zemědělské stroje a nahlédnout do zákulisí fungování zemědělského podniku.

Všichni, co dorazili, byli formou komentovaných prohlídek seznámeni s činností společnosti, která se zabývá rostlinnou a živočišnou výrobou se zaměřením na chov mléčného holštýnského skotu. Prohlídka byla zahájena na odchovně telat, následovaly stáje s mladými jalovicemi, vysoko březími jalovicemi a kravami před porodem. Prohlídka farmy byla zakončena návštěvou nové automatizované dojirny. Možnost prohlédnout si moderní zemědělské stroje zblízka zaujala zejména děti, které s nadšením vylézaly do kabin kombajnů, traktorů nebo na nakladače. Studenti oboru Opravář zemědělských strojů získali informace o inovativních technologiích používaných v běžné praxi.

Pro návštěvníky byl připraven koutek „Zemědělství žije“ s informačními materiály o zemědělské činnosti. Kdo měl zájem, mohl si vyzkoušet poznávání plodin, hospodářských zvířat a zemědělských strojů. Nechyběl ani další doprovodný program. Řada návštěvníků si zkusila podojit umělou krávu v životní velikosti a opravdový úspěch u dětí sklídila nafukovací atrakce ve tvaru kombajnu. Velký zájem byl také o projížďku na voze taženém koňmi, během které byla možnost prohlédnout si celý areál.

Organizace Zemědělský svaz ČR a Agrární komora Uherské Hradiště zajistily přepravu návštěvníků autobusem z Uherského Hradiště, Ostrožské Nové Vsi, Mařatic, Místřic a Kněžpole. Této možnosti využilo celkem 190 dětí a 40 dospělých. Návštěvu farmy si také nenechaly ujít děti z Mateřské školy a Základní školy Topolná. Během dne přicházela řada individuálních návštěvníků, rodiny s malými dětmi a senioři s vnoučaty. Celkem farmu na-

vštívilo okolo 500 lidí. Pro všechny návštěvníky bylo připraveno občerstvení zdarma a mohli si také odnést malý dárek. Den otevřených dveří se opravdu vydařil, všichni si ho užili. Celý den svítilo sluníčko a děti nám předaly spoustu pozitivní energie.

Za Agrární komoru UH Ludmila Holíková ve spolupráci se společností TOPAGRA, spol. s r.o. Topolná.

Od pazourku ke kombajnu

Zveme vás na žňové putování, tentokrát poněkud netradiční, neboť se vydáme napříč časem. Nahlédneme přitom do archivů, starých kronik a také pod pokličku archeologům. První doklady o sklizni obilí na českém území jsou staré bezmála 7 000 let.

Bitva o zrno, Ani zrno nazmar, Jezdci formule E 512, takové a jim podobné titulky pravidelně plnily první stránky novin před nějakými 35, možná 40 lety. Nic proti tomu, sama jsem tehdy podobné novinové titulky vymýšlela a psala, když se do polí s obilím zakously kombajny.

Dnes zemědělci v pohodě sklídí obilí i bez všudypřítomné asistence tisku a televize. Stojí za to si však připomenout některé milníky v postupu žňových prací tak, jak na českém území probíhaly v minulosti ne tak zcela dávné, dávnější či pradávne.

Věděli jste například, že první kombajny, jinak též žací mlátičky, se na českých polích objevily už v letech 1940 až 1942? Zmínku o tom jsme našli v Naučném slovníku zemědělském (ÚVTIZ, Praha 1972). Bylo to asi 50 přívěsných žacích mlátiček německé firmy Claas, které k nám byly dovezeny, jak se ve slovníku uvádí, bohužel bez bližších podrobností. Dodejme, že vůbec první sklízecí mlátičky byly zkonstruovány začátkem 20. století v Severní Americe. Byly taženy koňmi a koně také obstarávali

pohon pracovního ústrojí. Ve společné zápřeži tak pracovalo až 30 živých koní.

Ovládat takové 30spřeží jistě nebyla maličkost. Nepochybně i proto byli živí koně brzo nahrazeni koňmi pod kapotou. Tedy traktory. Nutno zmínit, že v USA byly traktory okolo roku 1910 již značně rozšířené.

Pokrok přišel z Prostějova

Domácí, tedy českou výrobu sklízecích mlátiček, a to samochodné úpravy, zahájil Agrostroj Prostějov po 2. světové válce. Nejprve o šířce záběru 210 centimetrů, později o záběru 330 centimetrů. Šlo o typ ŽM 330, jehož předností bylo, že ho poháněl úsporný dieselový motor, což u jiných výrobků nebylo tehdy ještě běžné. Doplňme, že v prostějovském Agrostroji bylo zmíněných typů vyrobeno na 600, a to v letech 1956 až 1957. Stroj byl úspěšně otestován už při žních v roce 1955.

Z dílny Agrostroje Prostějov pocházel také kombajn SM-500. Světlo světa však spatřily jen tři prototypy. V rámci dělby práce v tehdejší

Předkové by se asi hodně divili, kam se posunuly kdysi tak na lidskou práci náročné žně.

RVHP (Rada vzájemné hospodářské pomoci se sídlem v Moskvě) byla dokumentace předána do Německé demokratické republiky. Na snímku jednoho z prototypů SM-500 – také jsme ho našli v již zmíněném Naučném slovníku zemědělském – je vidět, že šlo o elegantní stroj, který předběhl dobu a aspoň co se vzhledu týče, by neudělal ostudu na polích ani dnes. Ostatně také předchůdce tohoto kombajnu, tedy typ ŽM-330, se v Prostějově dlouho neoheřál. Jeho výroba byla převedena do Maďarska, kde ho vyráběli až do roku 1962.

V bývalém Československu pak obilná pole brázdily kombajny východoněmecké výroby,

zejména E 512 a E 516, které jsou sem tam k vidění v polní akci ještě v současnosti.

Sloučil více operací

Tak či tak ale přinesly kombajny do žňových prací nebyvalý pokrok a ulehčení práce. Několik dříve samostatných operací zvládl jediný stroj naráz. Obilí na polích kosil, mlátil zrna z klasů a ještě ho i částečně čistil. Už nebylo nutné posečené obilí vázat do snopů, z nich stavět panáky a ty pak vozit ke stacionární mlátičce. Místo romantických záběrů s panáky na polích dnes fotografové zachycují úhledné balíky slámy...

Žně bez kombajnů, to bývala dřina. Polní práce se neobešly bez výpomoci brigádníků z města. Pomáhat jezdili lidé z fabrik i studenti. Žně, to byl politický úkol. A úkoly státního plánu byly stanoveny zákonem. Mnozí si tu dobu ještě pamatují.

První pšenice z Bylan

My se však vrátíme do časů o hodně starších. Do dob, kdy mechanizace ještě neexistovala, kdy zemědělec měl k dispozici pouze velmi primitivní nástroje a k tomu už jen vlastní ruce a ohnutý hřbet. Připomeneme si žně v dobách pravěku, když naši předchůdci na českém území sklízeli obilí a luskoviny kamennými pazourkovými srpy, ručně zrno vydrolili a ukládali do hliněných nádob nebo obilních jam, tzv. zásobnic. Poznatky o tom máme k dispozici díky vědcům z Archeologického ústavu Akademie věd. Ti v polovině 50. let minulého století objevili v Bylanech na Kutnohorsku rozsáhlé sídliště obyvatel z mladší doby kamenné, tzv. neolitu, což bylo období asi 5 000 let před naším letopočtem. Připočteme-li k tomu letopočet současný, pak jde o osídlení staré asi 7 000 let.

V nalezené keramice, ale také v půdě archeologové našli semena kulturních plodin. Především to byla pšenice, dvouzrnka i jednozrnka, ječmen, proso, ale také hrách, čočka a len. Z domácích zvířat chovali skot, ovce, prasata, kozy a také psy. Nářadí si tito pravěcí lidé zhotovovali ze dřeva, kamene či parohů. Uměli si vyrábět jednoduché hliněné nádoby. Jednoduchá byla rovněž soustava hospodaření.

Pole se připravovala prostým dřevěným nářadím a osévalo se několik let po sobě. Jakmile klesla úrodnost, zpracoval se pozemek sousední. Na původní pole se zemědělec vracel až po několika letech. Sklízelo se pazourkovými srpy.

Připomeňme, že pazourek je tvrdá forma křemene, řazená mezi chalcedony. Nachází se ve formě pecek, mandlí nebo uzlin, větší kusy pak uvnitř hornin jako křída či vápenec, z nichž lze pazourek poměrně snadno vylomit. Pro snadné opracování a lasturnatý lom byl pazourek hojně užívaným materiálem v době

kamenné. Pravěcí lidé ho štípali na tenké destičky, které tvořily ostří různých nástrojů či šípů. Na české území se pazourek dostal posunem ledovců z Baltu.

Naši předchůdci nejen v Bylanech zasazovali úlomky pazourku do dřevěné nebo kostěné rukojeti a tímto primitivním srpem kosili obilí či luskoviny. Ručně vydrolené zrno ukládali do keramických nádob nebo zemních zásobnic, což byly hlínou vymazané a vypálené jámy, vysypané slámou. Sklizené zrno se k jídlu pražilo nebo drtilo na kamenných ručních drtidlech. Z hrubě semleté mouky se vařila kaše nebo pekly placky. Uvedme, že pravěká pšenice měla podstatně delší stéblo než pšenice dnešní. Například u jednozrnky měřila sláma kolem půldruhého metru. S tím už by si dnešní kombajn těžko poradil.

Přes léto bylo také nutno shromáždit zásoby pro zimní krmení zvířat. Archeologové zjistili, že již v době bylanské kultury se cíleně pěstovaly pšiciny. Neolitické lidé uměli příst a tkát látky z vláken živočišného i rostlinného původu.

Kovy znamenaly zvrát

Další rozvoj zemědělství byl umožněn znalostí kovů. V době bronzové se již pěstovalo žito, len, konopí a mák. K tomu také proso a bob. Bronz byl drahý, a tak výkonnější nástroje přišly až s dobou železnou. V posledním století před naším letopočtem u nás díky zručným Keltům využívali zemědělci první železné radlice, srpy, kosy či rýče, železná okutí vozů a železná ovčácké nůžky. Pěstuje se oves, ale také ovoce, například švestky.

Slovanské období na českém území od 5. století našeho letopočtu se vyznačuje vyspělou zemědělskou kulturou. V té době se u nás pěstovaly již všechny kulturní plodiny kromě zámořských. Staří Slované používali kromě srpů i krátké kosy, dřevěné a železem okuté rýče, vidle, hrábě, sekyrky a motyky. Měly také dřevěné brány a oradla se železnými radlicemi. Od 10. století se používal pluh. Již od konce prvního tisíciletí našeho letopočtu znali naši předkové ozim a jař. Třetinu orné půdy tvořil úhor. Významný byl chov koní.

Na chléb i do piva

O středověkém zemědělství se dá leccos odvodit z obrázků ve starých kronikách. Například Velislavova bible (2. pol. 14. st.) zobrazuje práci s dřevěným rýčem, rozsévání, žně i mláčení. Obilí, sečené srpem dosahuje ženci takřka k ramenům. Mlátí se ručně cepem. V Kodexu Jana z Jenštejna ze 14. století je zachycena orba, pluh táhnou tři koně. Osecké kalendárium (poč. 14. st.) zobrazuje senoseč, žnec má kosu, jaká se používá dodnes, a v kapsáři brousek.

V předbělohorské době činil výnos pšenice 1,2 t z hektaru, polovina sklizně sloužila k výrobě piva. Chmel se pěstoval takřka na všech panstvích. Výsledky dosažené v předbělohorském zemědělství nebyly u nás překonány po více než 200 let, tak hluboko zasáhla třicetiletá válka do zemědělské výroby a života poddaných. Obrat k lepšímu nastal až v 19. století zrušením nevolnictví a roboty. Ale o tom až příště...

Alice Olbrichová

Léto budiž pochváleno

Při pečení a vaření v letních měsících přednostně využíváme ovoce a zeleninu, které nám poskytne zahrádka či zahrada. V horkých dnech se snažíme pobývat v kuchyni co nejméně, takže přijdou vhod jednoduché a rychlé recepty. K nim patří například recept na borůvkové muffiny nebo na cuketové rolky s mletým masem. Ať vám v létě chutná!

BORŮVKOVÉ MUFFINY

SUROVINY

- 260g hladké mouky
- 250g zakysané smetany
- 100g krupicového cukru
- 80ml slunečnicového oleje
- 2 vejce
- lžička vanilkové pasty
- lžička prášku do pečiva
- 1/2 lžičky sody
- špetka soli
- 300g čerstvých borůvek

Na drobenku

- 2 lžíce másla
- 3 lžíce hrubé mouky
- 2 vrchovaté lžíce moučkového cukru

POSTUP

V misce smícháme sypké suroviny, vsypeme borůvky a promícháme, aby se borůvky obalily sypkou směsí. Ve větší misce metličkou prošleháme zakysanou smetanu, olej, vejce a vanilkovou pastu. Tekutou směs vlijeme do sypké a stěrkou všechny suroviny jen spojíme, příliš nemícháme. Formu na 12 muffinů vyložíme papírovými košíčky, hustší těsto pomocí dvou lžic rovnoměrně rozdělíme do košíčků, vrch bohatě posypeme drobenkou připravenou rozemnutím všech surovin. V troubě předehřáté na 190 °C pečeme 25 min. dozlatova, propečenost ověříme špejlí.

Po upečení necháme muffiny asi 10 min. ve formě, pak je přendáme na mřížku a necháme vychladnout.

*Recepty, kuchyňská úprava a foto:
Dalibor Pačes*

LETNÍ CUKETOVÉ ROLKY S MLETÝM MASEM

SUROVINY

- 500 g mletého masa (250 g hovězího, 250 g tučnějšího vepřového)
- 400 g konzervovaných rajčat
- 200 g čerstvých cherry rajčat
- 150 g ricotty
- 2 velké cukety
- 1 šalotka
- 2 stroužky česneku
- svazek čerstvých bylinek (bazalka, saturejka, oregano, rozmarýn)
- olivový olej
- pepř čtyř barev
- sůl

POSTUP

V hluboké pánvi na 3 lžících oleje orestujeme nejdříve nadrobno nakrájenou šalotku a pak velmi krátce, jen co se rozvoní, na tenké plátky nakrájený česnek. Přidáme mleté maso a za stálého míchání restujeme, až se maso zatáhne a jednotlivé kousky se od sebe oddělí. Poté přidáme polovinu konzervovaných rajčat, osolíme, posypeme čerstvě umletým pepřem čtyř barev a za občasného míchání dále restujeme asi 10 min. Omyté neoloupané cukety podélně nakrájíme na tenké plátky. Každý plátek osolíme, zlehka posypeme mletým pepřem, potřeme tenkou vrstvou ricotty a navrstvíme orestovanou masovou směs. Pevně svineme do rolky a uložíme do pekáčku vytřeného olivovým olejem. Do mezer mezi rolky dáme zbylá konzervovaná rajčata a půlky cherry rajčat, posypeme nasekanými bylinkami, zakápneme olivovým olejem a v troubě předehřáté na 180 °C pečeme asi 30 min. Ke konci pečení můžeme na pár minut použít horní ohřev s ventilátorem.

Před servírováním zakápneme olivovým olejem. Podáváme s vařenými novými bramborami nebo s chlebem či pečivem.

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: www.soud.cz

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském. Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: praha@soud.cz